

Tilastokeskus

KULUTUSTUTKIMUS 2016

KÄYTTÄJÄN KÄSIKIRJA

KULUTUSTUTKIMUS 2016

KÄYTTÄJÄN KÄSIKIRJA

Tiedustelut: kulutus.tilastokeskus@tilastokeskus.fi
Vastaava tilastojohtaja: Jari Tarkoma

Kansikuva: Shutterstock
Kannen suunnittelu: Riikka Turunen
Taitto: Riikka Turunen

Tietoja lainattaessa lähteenä on mainittava Tilastokeskus.

© 2018 Tilastokeskus

ISSN 1797-5646
= Käsikirjoja
ISBN 978-952-244-594-0 (pdf)

Helsinki 2018

ALKUSANAT

Kaikki Suomen kotitaloudet kattavia kulutustutkimuksia on tehty vuodesta 1966 lähtien noin viiden vuoden välein. Uusimmat tiedot ovat vuodelta 2016. Tässä käyttäjän käsikirjassa kerrotaan kulutustutkimuksen 2016 sisällöstä ja toteutuksesta, tutkimuksen menetelmistä sekä keskeisistä käsitteistä ja luokituksista.

Toivomme, että kulutustutkimuksen tietojen käyttäjät saavat tästä menetelmäselosteesta tarvitsemaansa tietoa aineiston ominaisuuksista ja vertailukelpoisuudesta.

Rakenteeltaan ja menetelmäkuvaukseltaan käsikirja pohjautuu edelliseen käyttäjän käsikirjaan kulutustutkimuksesta 2012.

Tämän raportin analyysit ja tekstin on päivittänyt kulutustiimi käyttäen hyväksi tutkimusprojektin aikana syntyneitä dokumentteja sekä vuoden 2012 käsikirjaa. Käsikirjan laadintaan ovat osallistuneet Tarja Hatakka, Mira Kajantie, Marjatta Laiho, Juha Nurmela, Pauli Ollila ja Tuomas Parikka.

Sisällys

ALKUSANAT	5
1 JOHDANTO	9
2 KULUTUSTUTKIMUKSEN RELEVANSSI	10
2.1 Tutkimuksen nykyinen käyttö	10
2.2 Kulutustutkimuksen 2016 sisällöstä ja tiedonkeruusta	11
2.2.1 Sisällön kuvaus	11
2.2.2 Tiedonkeruun painopisteet	11
3 MENETELMÄKUVAUS	13
3.1 Tutkimuksen perusjoukko	13
3.2 Otoskuvaus	13
3.3 Tiedonkeruu	14
3.3.1 Puhelinhaastattelut	15
3.3.2 Kulutuksenmuistikirja ja kuittienkeruujakso	15
3.3.3 Hallinnolliset rekisterit	16
3.3.4 Tutkimuksen viiteajanjaksot	16
3.4 Prosessikuvaus	18
3.5 Kotitalouksien kulutusmenojen estimointi	20
3.6 Kulutustutkimuksen eri vuosien aineistot ja tietosisältö	22
4 KULUTUSTUTKIMUKSEN KESKEISET KÄSITTEET JA LUOKITUKSET	24
4.1 Keskeiset käsitteet	24
4.2 Keskeiset luokitukset	26
5 TIETOJEN OIKEELLISUUS JA TARKKUUS	29
5.1 Tutkimuksen virhelähteet	29
5.2 Kato-analyysi	29
5.2.1 Kadon väestöryhmittäiset erot	29
5.2.2 Kadon syyt	34
5.3 Kauppakuittien käyttö muistikirjajakson tiedonkeruussa	35
5.4 Imputointi ja editointi	36
5.5 Kulutusmenojen keskivirheet	36
6 TIETOJEN VERTAILUKELPOISUUS	38
6.1 Kulutusmenojen vertailu kansantalouden tilinpidon yksityisiin kulutusmenoihin	38
6.2 Kotitalouksien tulotietojen vertailu	41
6.3 Eurostatin julkaisemat kulutusmenotiedot	41
6.4 Kulutustietojen ajallinen vertailu: indeksien käyttö	42
7 ARVIO TIETOJEN LUOTETTAVUUDESTA	44
8 TIETOJEN SAATAVUUS	45
LÄHTEET	46

Kuvioluettelo

Kuvio 1. Kulutustutkimuksen 2016 prosessikokonaisuus	19
Kuvio 2. Kuittien skannaus ja muistikirjatietojen tallennus	20
Kuvio 3. Kulutustutkimuksen aineistot	22
Kuvio 4. Kokonaiskato alueositteiden mukaan vuonna 2016 (%)	30
Kuvio 5. Kokonaiskato kohdehenkilön koulutusasteen mukaan vuonna 2016 (%)	30
Kuvio 6. Kokonaiskato kohdehenkilön iän ja sukupuolen mukaan vuonna 2016 (%)	31
Kuvio 7. Kokonaiskato kohdehenkilön iän mukaan vuosina 2012 ja 2016 (%)	31
Kuvio 8. Kokonaiskato lopullisen kuittienkeruujakson mukaan vuonna 2016 (%)	32
Kuvio 9. Kokonaiskato asuntokunnan koon mukaan vuonna 2016 (%)	33
Kuvio 10. Kokonaiskato asuntokunnan tulokymmenyksen mukaan vuonna 2016 (%)	33
Kuvio 11. Kadon syyt tulokymmenyksittäin vuonna 2016 (% kadosta)	35

Taulukkoluetelo

Taulukko 1. Kulutustutkimuksen 2016 brutto-otoksen jakautuminen ositteisiin	13
Taulukko 2. Kulutustutkimuksen aineiston muodostuminen vuosina 1985–2016	14
Taulukko 3. Vuoden 2016 kulutustutkimuksen haastattelujaksot	15
Taulukko 4. Vuoden 2016 tutkimuksen tärkeimpien kulutusmenoryhmien viiteajanjaksot	17
Taulukko 5. Vuosien 1985–2016 palvelutiedostojen (aikasarja II) yhdenmukaistettu tietosisältö (kaikkia tietoja ei ole saatavilla kaikille vuosille)	23
Taulukko 6. Kokonaiskato kohdehenkilön sukupuolen mukaan vuonna 2016 (%)	31
Taulukko 7. Kulutustutkimuksen kokonaiskadon syyt vuosina 2001, 2006, 2012 ja 2016	34
Taulukko 8. Kotitalouksien kulutusmenojen keskiarvot (€), luottamusvälit (€) ja suhteelliset keskivirheet kulutustutkimuksessa 2016	37
Taulukko 9. Kotitalouksien kulutusmenot pääryhmittäin kulutustutkimuksessa ja kansantalouden tilinpidossa vuonna 2016 ja kulutustutkimuksen tietojen osuus kansantalouden tilinpidon tiedoista vuosina 2016, 2012, 2006 ja 2001	39
Taulukko 10. Kotitalouksien kulutusmenot kestävyysluokituksen mukaan kulutustutkimuksessa ja kansantalouden tilinpidon tilastoissa vuonna 2016 ja kulutustutkimuksen tietojen osuus kansantalouden tilinpidon tiedoista vuosina 2001, 2006, 2012 ja 2016	39
Taulukko 11. Kotitalouksien kulutusmenot kotitaloutta kohti ja niiden reaali muutokset kulutustutkimuksen ja kansantalouden tilinpidon mukaan vuosina 2012 ja 2016.	40
Taulukko 12. Kotitalouksien tulojen kokonaissummat kulutustutkimuksessa, tulonjakotilastossa ja tulonjaon kokonaistilastossa vuonna 2016, miljoonaa euroa.	41
Taulukko 13. Kulutustutkimuksessa 2016 käytetyt rahanarvonmuutoskertoimet eri tutkimusvuosille ja kulutusmenoryhmille	43

Liitteet

Liite 1. Kulutustutkimuksen 2016 kirje.	47
Liite 2. Kulutustutkimuksen 2016 muistikirja.	49
Liite 3. Yksilöllisen kulutuksen käyttötarkoituksen mukainen luokitus eCOICOP-HBS	61

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Kulutusmenojen keskivirheet vuonna 2016, kaikki kotitaloudet	67
Liitetaulukko 2. Kulutustutkimuksessa 2016 käytetyt rahanarvonmuutoskertoimet kulutusmenoryhmittäin eri tutkimusvuosille	91

1 JOHDANTO

Kulutustutkimus on otostutkimus kotitalouksien kulutusmenoista. Nykymuotoisia tiedonkeruita on tehty määrääjain vuodesta 1966 alkaen noin viiden vuoden välein vuoteen 1990 asti. Vuosina 1994–96 tutkimus tehtiin vuosittain, jonka jälkeen tiedot kotitalouksien kulutuksesta kerättiin vuosina 1998, 2001, 2006 ja 2012. Viimeisin tutkimusaineisto on vuodelta 2016. Seuraava tiedonkeruu tehdään aikaisintaan vuonna 2020.

Vuoden 2016 kulutustutkimuksen otoskoko oli noin 8 200 kotitaloutta. Tiedot kulutusmenoista kerättiin puhelin- tai käyntihaastatteluilta ja kotitalouksien keräämistä ostokuiteista tai kulutuksen muistikirjoista sekä rekisteriaineistoista. Kuittien keruu koski päivittäistavaraoستoksia, muut menot sekä omat ja saadut luonnon tuotteet (marjat, sienet, riista ym.) pyydettiin kirjaamaan muistikirjaan. Väestörekisteritietojen ohella muina rekisteritietolähteinä käytettiin useita toimeentuloon ja sosiaalietuuksiin liittyviä rekistereitä.

Kulutuksen tilastoinnin lisäksi kulutustutkimuksen tietoja käytetään Tilastokeskuksessa kuluttajahintaindeksin ja kansatalouden tilinpidon tietojen laskemisessa. Kulutustutkimuksen aineistoja käytetään monilla yhteiskuntapolitiikan ja tutkimuksen aloilla. Sisällön painopisteissä pyritään ottamaan mahdollisuuksien mukaan huomioon ajankohtaisia yhteiskunnallisesti kiinnostavia kulutusteemoja. Kulutustutkimuksen tiedonkeruu on

vaativa kokonaisuus niin haastattelujen, kotitalouksien kuittien keruun ja muistikirjan täyttämisen suhteen kuin tietojenkäsittelynsäkin osalta. Monenlaiset tekijät vaikuttavat aineiston laatuun tiedonkeruun ja -käsittelyn eri vaiheissa. Tässä julkaisussa kuvataan ja arvioidaan tutkimusaineistoa, sen laatua ja siihen vaikuttavia tekijöitä. Luvuissa 2 ja 3 kuvataan kulutustutkimuksen relevanssia, yleisiä tavoitteita ja tiedonkeruumenetelmää.

Pääosa kulutustutkimuksen tietosisällöstä pohjautuu kansallisiin ja kansainvälisiin kulutustilastointia koskeviin suosituksiin, määritelmiin ja luokituksiin. Näitä käsitteitä ja luokituksia kuvataan luvussa 4. Tiedonkeruut toteutettiin vakiintuneita menettelyjä käyttäen. Tietosisältöä ja tiedonkeruumenetelmiä ja -välineitä kehitetään jatkuvasti sekä kustannustehokkuuden ja tietojen tarkkuuden parantamiseksi että tiedonantajarasitteen vähentämiseksi. Oleellisen osan laadun arvioinnissa on muodostanut jatkuvasti kasvavan kadon syiden arviointi sekä toisaalta otostutkimuksiin liittyvän satunnaisvaihtelun suuruuden kuvaaminen. Katoa ja kulutusmenojen keskivirheitä tarkastellaan luvussa 5.

Luvussa 6 arvioidaan kulutustietojen tuloksia vertaamalla niitä muihin käytettävissä oleviin tietolähteisiin ja luvussa 7 esitetään arvio tietojen luotettavuudesta. Raportin päätösluku 8 käsittelee tietojen saatavuutta.

2 KULUTUSTUTKIMUKSEN RELEVANSSI

2.1 Tutkimuksen nykyinen käyttö

Kulutustutkimuksen kuvauskohde

Kulutustutkimuksen tehtävänä on kotitalouksien kulutusmenojen ja kulutuskäyttäytymisen muutosten kuvaaminen. Kulutustutkimuksen käsitteet ja luokitukset perustuvat kansantalouden tilinpidon tilastolliseen kuvauskehikkoon ja kulutusmenoluokitukseen, jota sovelletaan kansainvälisesti kulutustutkimuksessa, kansantalouden tilinpidossa ja kuluttajahintaindeksissä. Kulutustutkimus kuvaa edustavalla väestöotoksella kotitalouksien ja henkilöiden taloudellisen hyvinvoinnin kokonaisuutta laajemmin kuin mikään muu tilastoaineisto. Siihen sisältyy kotitalouksien demografisten ja alueellisten tietojen lisäksi tietoja kotitalouksien:

- kulutusmenoista
- käytettävissä olevista tuloista
- asunto- ja muiden lainojen koroista
- asuinoloista
- varallisuudesta (omistusasuminen, joidenkin kestopavaroitten omistaminen)

Nyky muodossaan tietoja on kerätty vuodesta 1966 alkaen. Varhaisimmat kulutusmenoja koskevat suomalaiset tutkimukset ovat kuitenkin jo 1900-luvun alusta.

Eri vuosien kulutustutkimuksiin on sisällytetty täydentäviä tieto-osioita. Näistä vakiintuneimpia ovat olleet elintarvikkeiden kulutusmäärät, hyvinvointipalvelujen käyttö ja siitä saatu rahallinen nettoetuus. Lisäksi tuotetaan tiedot palvelujen etäisyyksistä ja kulutuksesta päästöinä.

Kulutustutkimus on perinteisesti tuottanut tietoja kokonaistaloudellisten indikaattoreiden (kuluttajahintaindeksi, kansantalouden tilinpidon kotitaloussektorin kulutuksen taso ja rakenne) laatimiseen, Euroopan unionin päätöksenteossa kuvaamaan jäsenmaiden väestöryhmittäisiä ja alueellisia hyvinvointieroja (erityisesti köyhyyttä ja syrjäytymistä) sekä kansallisesti kuvaamaan taloudellisen hyvinvoinnin edellytyksiä ja jakautumista. Tietoja käytetään laajasti myös sosiaalipoliittisten toimenpiteiden suunnitteluun ja seurantaan. Kulutustutkimus tuottaa myös aineistoa energian käyttöä, tietoteknologian käyttöä, liikennettä, joukkoviestintää ja kulttuuria kuvaaviin tilastoihin sekä markkina-analyysiin.

Kansainväliset suositukset

Kulutustutkimuksia tehdään useimmissa teollistuneissa maissa sekä monissa kehitysmaissa ympäri maailmaa. Kulutustutkimuksien tietosisältöjä on pyritty yhtenäistämään kansainvälisillä tilastosuosituksilla. Eurostat

edistää kulutustutkimusaineiston harmonisointia jäsenmaissa ja kokoaa yhdenmukaistetun aineiston säännöllisin väliajoin. Kulutustutkimusten (Household Budget Survey) harmonisointi koskee käsitteitä, määritelmiä ja luokituksia (Eurostat 2015). Suomalainen tutkimus on tietosisällöltään vertailukelpoinen muissa EU-maissa tehtyihin tutkimuksiin. Menetelmällisesti eri maiden tutkimukset vaihtelevat melko lailla.

Suomen kulutustutkimus on ollut tietosisällöltään hieman EU-suosituksia laajempi. Kotitalouskohtaisten kulutusmeno- ja tulotietojen sekä asumisoloja ja joidenkin kestopavaroitten omistusta kuvaavien tietojen lisäksi Suomen kulutustutkimuksen tietosisältöön ovat kuuluneet hyvinvointipalvelut, tietoja velkaantumisesta sekä henkilökohtaiset tulot ja kulutusmenot. Vuoden 2006 tutkimuksesta lähtien tietoja henkilökohtaisista menoista ei ole kerätty tiedonantorasitteen vuoksi. Myös velkoja koskevia tietoja on jouduttu supistamaan.

Eurostatin julkaisemat maakohtaiset kulutustutkimusten tiedot kuvaavat yleisesti kulutusmenojen tasoa ja rakennetta. Vertailutietoja on tuotettu vuosilta 1988, 1994, 1999 ja 2005, joissa kaikissa ovat mukana myös Suomen tiedot, vuoden 2010 vertailutietoihin Suomi osallistui vuoden 2012 kulutustutkimuksen aineistolla. Vuoden 2015 vertailutietoihin Suomi osallistui vuoden 2016 kulutustutkimuksen aineistolla. Tiedot toimitettiin uuden eCOICOP-luokituksen mukaisina (ks. liite 3)

Kansantalouden tilinpito ja kuluttajahintaindeksi

Kansantalouden tilinpito tuottaa vuosittain makrotason tietoa kotitaloussektorin kulutusmenoista koko kansantalouden tasolla. Kulutustutkimuksen tietoja käytetään kotitaloussektorin kulutuksen tasotarkistuksissa. Kuluttajahintaindeksin kulutuskorin rakenteen pääasiallisena lähteenä käytetään kansantalouden tilinpidon yksityistä kulutusta koskevia tietoja, joita täydennetään kulutustutkimuksen tarkemmilla tiedoilla.

Tilastokeskuksen muut kotitalouksien hyvinvointia kuvaavat otostutkimukset

Kotitalouksien taloudellisen hyvinvoinnin resurssien kuvaajana kulutustutkimuksella on läheisimmät sisällölliset yhteydet tulonjako- ja varallisuustutkimuksiin. Tulonjakotutkimus on kuitenkin ensisijainen tulojakaumia tutkittaessa. Tulonjako- ja kulutustutkimusten kotitalouden käytettävissä olevien tulojen muodostaminen ja asumistulon laskeminen on yhdenmukaistettu, jotta aineistojen rinnakkaiskäyttö olisi mahdollista. Tutkimusajankohdan ja otantamenettelyn eroaminen aiheuttavat

kuitenkin sen, että tutkimukset eivät ole täysin vertailukelpoisia. Kulutukseen sisältyy myös toimintojen ja palvelujen käyttöä, joka liittyy kulutustutkimuksen ajankäyttö- sekä kulttuuri- ja vapaa-aikatutkimuksiin, mutta myös tietotekniikan ja energian käyttöä (ympäristö) sekä joukkoviestintää kuvaaviin tutkimuksiin ja tilastoihin.

Tutkimuskäyttö

Yliopistot ja tutkimuslaitokset käyttävät kulutustutkimuksen aineistoja muun muassa tutkiessaan hyvinvoinnin jakautumista väestöryhmittäin tai alueittain, köyhyyttä ja syrjäytymistä tai sosiaalisia ongelmia. Tietoja käytetään myös ns. elämäntapatutkimuksessa ja ekonometrisissa tutkimuksissa. Kulutustiedot liitetään myös mikrosimulointimalliin (SISU). Tilastokeskus tekee lisäksi tietopalveluna käyttäjien tarpeiden mukaisia aineistoanalyysejä ja tulosteita.

2.2 Kulutustutkimuksen 2016 sisällöstä ja tiedonkeruusta

2.2.1 Sisällön kuvaus

Vuoden 2016 kulutustutkimuksen tavoitteena oli tuottaa tutkimusaineisto, joka on vertailukelpoinen sekä aikaisempien kansallisten kulutustutkimuksien että muiden Euroopan maiden kulutustutkimuksien kanssa. Ensimmäistä kertaa kulutustiedot tuotetaan myös uuden eCOICOP-luokituksen mukaisesti.

Sisällölliset painopistealueet ja tutkimuskysymykset olivat:

1) Taloudellisen hyvinvoinnin jakautuminen

Miten kotitalouksien kulutusmenoilla mitattu taloudellisen hyvinvoinnin jakautuminen muuttuu? Millaisia muutoksia on tapahtunut eri väestöryhmien välisissä kulutuseroissa? Kulutusmenojen perusteella syntyvä kuva toimeentulosta poikkeaa tulonjakotutkimuksen antamasta kuvasta. Kansainvälisissä suosituksissa edellytetään toimeentulon tarkastelemista sekä tulojen että kulutuksen kautta.

2) Julkisista hyvinvointipalveluista saatu rahallinen etuus

Miten verovaroin kustannetut julkiset hyvinvointipalvelut vaikuttavat kotitalouksien toimeentuloon? Entä miten palvelujen käyttö ja käytöstä koitunut rahallinen etuus kohdentuu väestössä? Kotitalouksien käyttämien palvelujen määrätiedot on poimittu haastattelu- ja rekisteritiedoista. Yksikkökustannustiedot on johdettu erilaisista hallinnollisista lähteistä. Tiedot yhdistämällä on estimoitu kotitalouden vuoden aikana käyttämien palvelujen rahallinen arvo. Kotitalouden itse maksamat asiakasmaksut on vähennetty palvelujen rahallisesta arvosta.

Hyvinvointipalveluiksi on tässä tutkimuksessa luettu koulutus, terveys ja sosiaalipalvelut. Etuudeksi on laskettu myös yksityisen sektorin palvelujen käytöstä maksetut korvaukset. Koulutuspalvelut sisältävät opetusjärjestelmän mukaisen koulutuksen lisäksi työväen- ja kansanopistoissa annetun opetuksen sekä työvoimapoliittisen koulutuksen. Terveyspalveluihin on luettu julkisen terveydenhuollon ja Kelan korvausten lisäksi yhteiskunnan kustantama osuus työ- ja opiskelijaterveydenhuollosta. Sosiaalipalvelut muodostuvat lähinnä lasten päivähoitopalveluista ja kunnallisista kotihoitopalveluista.

3) Kotitalouksien ekoteot ja kestävä kulutus

Miten tietotekniikan yleistymisen ja kestävä kulutuksen näkökulma heijastuvat kulutustapojen muutoksissa? Onko palvelujen kulutus lisääntymässä materiaalsen kulutuksen kustannuksella? Miten nämä tekijät näkyvät esimerkiksi kulutustyylien eriytymisessä? Haastattelussa selvitettiin muutamalla kysymyksellä, missä määrin kotitaloudet kompostoivat biojätteitään.

Aineistosta tuotettiin tiedot palvelujen etäisyyksistä (esimerkiksi matka kotoa lähikauppaan) sekä laskettiin kulutus kasvihuonekaasupäästöiksi ja raaka-aineiden kulutukseksi muutettuna.

4) Elintarvikkeiden määrällinen kulutus

Elintarvikkeiden määrätietoja ei kerätty erikseen, vaan ne estimoitiin kuittiaineistosta laskettujen yksikköhintojen sekä kuluttajahintaindeksistä saatujen yksikköhintojen avulla.

2.2.2 Tiedonkeruun painopisteet

Tiedonkeruussa pyrittiin korkeaan vastausosuuteen. Tavoitteena oli, että vastausosuus olisi vähintään 55 prosenttia. Kotitalouksien vastaustaakkaa kulutuksen muistikirjan täytön osalta helpotti kuittien lähettämismahdollisuus. Tiedonkeruun ja haastattelulomakkeen suunnitteluun osallistui myös haastattelija ja kenttäyksikön asiantuntijoita.

Aineiston laatu pyrittiin turvaamaan haastattelijoiden koulutuksella ja työhön motivoinnilla sekä haastattelua koskevilla selkeillä ja yksiselitteisillä kirjallisilla ohjeilla. Tiedonkeruun kenttävaiheeseen osallistui noin 140 haastattelijaa. Tutkimuksen kentällä oloaikana huolehdittiin haastattelijoiden motivoinnista ja työnohjauksesta mm. säännöllisillä viesteillä tiedonkeruun etenemisestä ja tapamisilla koulutustilaisuuksissa. Haastattelijat voivat soittaa tutkijoille kaikissa tiedonkeruuseen liittyvistä asioista.

Ahvenanmaalaisten kotitalouksien kulutusmenojen luotettavuuden varmistamiseksi maakunnan kotitalouksista poimittiin lisäotos Ahvenanmaan tilastotoimiston rahoittamana.

Tiedonkeruuvälineiden kehittäminen

Kuittien lähettäminen oli mahdollista ensimmäisen keran vuoden 2001 kulutustutkimuksessa, jolloin kotitalouksien vastausrasitetta haluttiin keventää hyväksymällä riittävän tarkkojen kauppakuittien käyttö menojen kirjaimisen sijasta. Kuittien lähettämisen salliminen edellytti luopumista elintarvikkeiden määrätietojen keräämisestä, joka oli kuulunut aiemmin kulutustutkimusten tietosisältöön. Vuosien 2006, 2012 ja 2016 kulutustutkimuksissa määrätiedot voitiin estimoida kuluttajahintaindeksistä saatujen ja kuittiaineistosta laskettujen yksikköhintojen avulla. Vuonna 2016 kuittienkeruuseen kannustettiin arpomalla S- tai K-ketjun ostokortti vastaajien kesken yksi kutakin kahden viikon kuittienkeruu- ja muistikirjan täyttöjaksoa kohti. Ostokortin arvo oli 500 €.

Vuonna 2016 tiedonkeruussa palattiin takaisin yhteen käynti- tai puhelinhaastatteluun, jotta vastaajakato voitaisiin pitää mahdollisimman alhaisena. Tämä oli muutos vuoden 2012 tutkimuksesta, jolloin tehtiin kak-

siosaisia puhelinhaastatteluja. Niiden ongelmaksi osoitautui se, että kotitalous ei antanut toista haastattelua ja kato kasvoi. Haastattelijoiden arvion mukaan kotitalouksien mukaan saamista vuonna 2016 auttoi mahdollisuus tehdä haastattelukäynti. Ostojen keskimääräiset arvot olivat linjassa vuoden 2012 puhelinhaastattelujen vastaavien ostojen kanssa. Haastattelu on kuitenkin vuorovaikutustilanne, joten on mahdollista, että siirtyminen yksiosaiseen puhelinhaastatteluun vaikuttaa tulosten vertailukelpoisuuteen. Puhelinhaastattelujen osuus haastatteluista oli noin 80 prosenttia.

Vuoden 2016 kulutustutkimuksessa haastattelulomakkeen aihekokonaisuuksia yhtenäistettiin. Laittevarantokysymyksiä supistettiin ajan säästämiseksi. Viiteai-koja muutettiin vuoden 2012 tutkimuksesta, sitten että ne koskivat täysiä edeltäviä kalenterikuukausia, Tämä helpotti muistelua. Haastattelun viiteajanjaksot olivat kuukausi, kolme kuukautta tai vuosi.

3 MENETELMÄKUVAUS

3.1 Tutkimuksen perusjoukko

Kulutustutkimuksen tavoiteperusjoukon muodostavat Suomessa vakinaisesti asuvat yksityiskotitaloudet eli ns. kotitalousväestö. Vuonna 2016 kotitalouksia oli 2,677 miljoonaa ja niihin kuului 5,3 miljoonaa henkilöä. Tutkimuksen ulkopuolelle jäävät ulkosuomalaiset sekä laitospväestö, johon kuuluvat pitkäaikaisesti sairaaloissa, vanhainkodeissa, hoitolaitoksissa, vankiloissa ym. asuvat. Laitospväestön koko oli vuonna 2016 noin 88 500 henkilöä eli 1,6 % koko väestöstä (Tilastokeskus 2017).

Kulutustutkimuksen tutkimusyksikkö on kotitalous. Se muodostuu henkilöistä, jotka asuvat yhdessä ja joilla on kokonaan tai osittain yhteinen ruokatalous tai jotka muuten käyttävät tulojaan yhdessä. Kulutustiedot kerätään ja analysoidaan pääosin kotitalouskohtaisesti, vaikka jäsenkohtaisiakin tietoja kerätään.

3.2 Otokuvaus

Kulutustutkimus on otostutkimus. Sen perusjoukon muodostavat Suomessa vakinaisesti asuvat kotitaloudet eli ns. kotitalousväestö. Vuonna 2016 kotitalouksia oli 2,677

miljoonaa. Tutkimuksen ulkopuolelle jäävät ulkosuomalaiset ja laitospväestö, johon kuuluvat pitkäaikaisesti sairaaloissa, vanhainkodeissa, hoitolaitoksissa, vankiloissa ym. asuvat.

Otantakehikosta rajattiin pois viimeisen viiden vuoden aikana Tilastokeskuksen otostutkimuksissa mukana olleet sekä henkilöt, joilla on ns. turvakieltomerkintä. Otantakehikkoon jätettiin otospoimintavuonna 16 vuotta täyttäneet/täyttävät¹ henkilöt.

Vuoden 2016 tutkimuksessa otanta-asetelmana oli kaksivaiheinen ositettu otanta. Ensimmäisessä vaiheessa muodostettiin ns. master-otos poimimalla systemaattisella otannalla 100 000 16 vuotta täyttäneitä kohdehenkilöä Tilastokeskuksen väestöä koskevasta tietokannasta. Toisessa vaiheessa master-otoksesta poimittiin ositteittain varsinainen kulutustutkimuksen otos. Ositus tehtiin aluehallintavirastojen (AVI) alueiden mukaan (pääkaupunkiseutu erikseen) ja jakamalla lisäksi asuntokunnat yksinasuviin alle 65-vuotiaisiin ja muihin asuntokuntiin. Ositteita oli kaikkiaan 16. Ositteen sisällä kunkin kotitalouden todennäköisyys tulla otokseen riippuu 16 vuotta täyttäneiden jäsenten lukumäärästä.

Vuonna 2016 alkuperäisen brutto-otoksen koko oli 8 216 henkeä, joista osa ei kuulunut tutkimuksen perusjoukkoon. Tähän ns. ylipieittoon kuuluvat kuolleet, laitospväestö ja ulkosuomalaiset. Ylipieittoa oli 193 henkeä, joten netto-otokseksi muodostui 8 023 kotitaloutta (ks. taulukko 2).

Lisäksi Ahvenanmaalle poimittiin noin 200 talouden lisäotos Ahvenmaan tilastoviraston tarpeisiin. Ositteita oli 16 kpl. Otantakehikko lajiteltiin ositteiden ja kotipaikkatunnuksen mukaiseen järjestykseen, minkä seurauksena systemaattinen henkilöotos tuottaa alueellisesti itsepainottuvan otoksen. Aineiston alueellista edustavuutta on kulutustutkimuksessa pidetty tärkeänä.

Otokseen poimittujen kohdehenkilöiden ympärille muodostettiin asuntokunnat samassa osoitteessa asuvista henkilöistä. Yhdistäminen tehtiin kotipaikkatunnuksen avulla. Lopullinen kotitalous muodostettiin vasta haastattelutilanteessa (ks. kotitalouden määrittely luku 4.1).

Pieittovirheen syntyyn vaikuttaa osittain se, että otannan poimintavaiheen ja haastattelijan yhteydenoton välillä saattaa olla vuosi. Otoksen osoitteet päivitettiin kahdesti, keväällä ja alkusyksystä. Ylipieittovirheen syntyyn vaikuttaa myös tutkimuksen tavoiteperusjoukon ja otantakehikkoon käytetyn rekisteritiedon perusjoukon poikkeavuus toisistaan: rekisterit kattavat koko väestön, kun kulutustutkimuksen perusjoukoksi on tutkimuksessa määritelty kotitalousväestö. Alipieitto vastaavasti muodostuu lähinnä niistä maahanmuuttajista, jotka rekisteröitiin väestön keskusrekisteriin poimintahetken

Taulukko 1.

Kulutustutkimuksen 2016 brutto-otoksen jakautuminen ositteisiin

AVI-alue	Asuntokunnan tyyppi	Ositteen koodi	Ositteen koko
Pääkaupunkiseutu	muut asuntokunnat	1	338
	yksin asuvat alle 65 v.	2	1274
Etelä-Suomen AVI (pl. PKS)	muut asuntokunnat	11	338
	yksin asuvat alle 65 v.	12	1378
Lounais-Suomen AVI	muut asuntokunnat	21	208
	yksin asuvat alle 65 v.	22	832
Itä-Suomen AVI	muut asuntokunnat	31	182
	yksin asuvat alle 65 v.	32	676
Länsi- ja Sisä-Suomen AVI	muut asuntokunnat	41	338
	yksin asuvat alle 65 v.	42	1430
Pohjois-Suomen AVI	muut asuntokunnat	51	156
	yksin asuvat alle 65 v.	52	546
Lapin AVI	muut asuntokunnat	61	52
	yksin asuvat alle 65 v.	62	208
Lapin AVI	muut asuntokunnat	61	52
	yksin asuvat alle 65 v.	62	208
Ahvenanmaan valtionvirasto	muut asuntokunnat	71	52
	yksin asuvat alle 65 v.	72	208

¹ Otospoimintavuonna 16 vuotta täyttäneet eli tutkimusvuonna 17 vuotta täyttävät henkilöt.

Taulukko 2.
Kulutustutkimuksen aineiston muodostuminen vuosina 1985–2016

	1985		1990		1995*		1998	
	lkm	%	lkm	%	lkm	%	lkm	%
Brutto-otos	12 174		12 053		10 608		7 007	
– ylipeitto	398		297		237		137	
Netto-otos	11 776	100	11 756	100	10 371	100	6 870	100
Kokonaiskato	3 576	29,8	3 498	29,8	3 628	35,0	2 511	36,6
– haastattelukato	2 556	19,2	2 254	19,2	2806	27,1	1 949	28,4
– päiväkirjakato	720	7,4	866	7,4	822	7,9	562	8,2
– haastattelukato II	300	3,2	378	3,2	–		–	
Hyväksytty aineisto	8 200	70,2	8 258	70,2	6 743	65,0	4 359	63,4

	2001		2006		2012		2016	
	lkm	%	lkm	%	lkm	%	lkm	%
Brutto-otos	8 960		7 852		8 424		8 216	
– ylipeitto	167		194		186		193	
Netto-otos	8 793	100	7 658	100	8 238	100	8 023	100
Kokonaiskato	3 298	37,5	3 651	47,7	4 687	56,9	4 350	54,2
– haastattelukato	2 697	30,7	3 179	41,5	4 283	52,0	3 816	47,5
– päiväkirjakato	601	6,8	472	6,2	404	4,9	534	6,7
– haastattelukato II	–		–		–		–	
Hyväksytty aineisto	5 495	62,5	4 007	52,3	3 551	43,1	3 673	45,8

*1994–1996

ja tutkimushetken välisenä aikana. Peittovirheiden merkitys aineistoon liittyvästä kokonaisvirheestä on arvioitu pieneksi verrattuna muihin virhelähteisiin.

Aineiston muodostuminen vuosina 1985, 1990, 1994–96, 1998, 2001, 2006, 2012 ja 2016 esitetään tarkemmin taulukossa 2. Taulukkoon on merkitty eri vuosien brutto- ja netto-otoskoot, vastauskato (yksikkökato) ja hyväksytyn aineiston koko.

Lopullisen aineiston kokoon vaikuttaa oleellisesti vastauskato. Kulutustutkimuksen katoprocentit ovat moniin muihin suomalaisiin haastattelututkimuksiin verrattuna suuria, sillä kahden viikon kuittien keruu ja kulutusmuistikirjakaso vaatii koko kotitalouden aktiivista osallistumista. Tutkimuksen tiedonkeruutavasta johtuen vastauskato jaetaan haastattelukatoon ja ”päiväkirjakatoon”. Haastattelukatoon lasketaan kuuluvaksi taloudet, joita ei kieltäytymisen tai jonkin muun syyn takia saada haastateltua. Vuosina 1985 ja 1990 kotitalouksia haastateltiin kahdesti (alku- ja vuosihaastattelu) tämän jälkeen toisesta haastattelusta luovuttiin kustannussyistä. Päiväkirjakatoon luetaan tapaukset, joissa haastattelu saadaan onnistuneesti

päätökseen, mutta kotitalous kieltäytyy kulutuspäiväkirjan pidosta ja kuittien keräämisestä tai ei palauta muistikirjaa ja/tai kuittipussia. Vuoden 2012 tutkimuksen haastattelu- ja päiväkirjakato eivät ole täysin vertailukelpoisia aiempiin vuosiin, koska puhelinhaastattelu oli jaettu kahteen osaan, jotka tehtiin eri aikoina. Vuonna 2016 oli yksi käynti- tai puhelinhaastattelu. Vertailukelpoisuutta ja katon jakaantumista väestöryhmien kesken on esitelty tarkemmin luvussa 5.2.

3.3 Tiedonkeruu

Kulutustutkimuksen tiedot kerätään kolmella toisiaan täydentävällä menetelmällä:

- Kotitalouksien haastatteluilla
- Kotitalouksien keräämistä kuiteista ja täyttämistä kulutusmuistikirjoista
- Hallinnollisista rekisteriaineistoista

Taulukko 3.

Vuoden 2016 kulutustutkimuksen haastattelujaksot

nro	Muistikirjakauso	nro	Muistikirjakauso
1.	4.1.–17.1.2016	15.	18.7.–31.7.
2.	18.1.–31.1.	16.	1.8.–14.8.
3.	1.2.–14.2.	17.	15.8.–28.8.
4.	15.2.–28.2.	18.	29.8.–11.9.
5.	29.2.–13.3.	19.	12.9.–25.9.
6.	14.3.–27.3.	20.	26.9.–9.10.
7.	28.3.–10.4.	21.	10.10.–23.10.
8.	11.4.–24.4.	22.	24.10.–6.11.
9.	25.4.–8.5.	23.	7.11.–20.11.
10.	9.5.–22.5.	24.	21.11.–4.12.
11.	23.5.–5.6.	25.	5.12.–18.12.
12.	6.6.–19.6.	26.	19.12.–1.1.2017
13.	20.6.–3.7.	27.	2.1.–15.1.2017 (1. varajakso)
14.	4.7.–17.7.	28.	16.1.–29.1.2017 (2. varajakso)

Tutkimuksen aikataulu

Vuoden 2016 tutkimuksessa kotitaloudet jaettiin 26:een kahden viikon mittaiseen kulutusmuistikirjakautoon 12 kuukauden ajalle, jotta eri vuodenaikojen kulutuksesta saatiin kerättyä mahdollisimman kattavat ja luotettavat tiedot. Kotitalouden muistikirjakautoa oli mahdollista siirtää eteenpäin, jos kyseinen ajankohta ei sopinut taloudelle. Sen vuoksi lopullisia muistikirjakausoja oli kaikkiaan 28 kappaletta. Kulutustutkimuksen kenttävaihe alkoi vuoden 2016 tammikuun alusta päättyen seuraavan vuoden tammikuun lopussa. Kotitalouksien haastattelut tehtiin ennen muistikirjakauden aloitusajankohtaa.

3.3.1 Puhelinhaastattelut

Haastattelijoina toimivat Tilastokeskuksen omat haastattelijat. Ennen ensimmäistä puhelin- tai käyntihaastattelua kotitalouksille postitettiin yhteydenottokirje, jossa oli kuvattu tutkimuksen tarkoitus ja miten aineisto kerättäisiin. Kirjeen lisäksi kotitalouksille lähetettiin ”Mihin rahat kuluvat”-esite aiempien kulutustutkimusten tuloksista sekä ostoskärrypoletti, jonka oletettiin kannustavan kirjeen avaamiseen.

Haastattelussa kysyttiin mm. kotitalouden jäsenten toiminnasta, kestokulutustavaroiden omistuksesta, tietoa asumismenoista, vakuutuksista, terveys- ja sosiaalipalvelujen käytöstä sekä matkoista. Lisäksi haastattelija antoi ohjeita kuittien keruuseen ja muistikirjan täyttöön. Muistikirjat annettiin joko käyntihaastattelun päätteeksi tai postitettiin puhelinhaastattelun jälkeen. Haastattelijoita kannustettiin muistuttamaan kotitaloutta läpi tilinpitojakson kuittien keräyksestä

Haastattelijoita varten tuotettiin seuraavat tiedonkeruuvälineet:

- haastattelulomake (Blaise) (suomi, ruotsi)
- haastattelijan työohje (suomi)
- haastattelujen paperilomake (suomi, ruotsi)
- saatekirje (suomi, ruotsi, englanti), joka on kaikille kotitalouksille sama
- kieltäytyneen kirje (suomi, ruotsi)
- kulutuksen kuittipussi ja muistikirja (suomi, ruotsi)
- taskumuistikirja (suomi, ruotsi)
- kirjekuoria
- kuittien ja muistikirjan palautuskuoret
- taskutilasto
- Mihin rahat kuluvat -esite (suomi, ruotsi, englanti)
- ostoskärrypoletti
- kiitoskortti (suomi, ruotsi)
- vastauskorttivihko (suomi, ruotsi)
 - 1 toiminta
 - 2 huonekalut ja muut kodin kalusteet
 - 3 keittiön kodinkoneet
 - 4 muut kodin ja puutarhan koneet
 - 5 viihde-elektroniikka
 - 6 urheilu- ja harrastusvälineet
 - 7 apuvälineet
 - 8 kulkuvälineet
 - 9 kotitalouden vakuutukset
 - 10 koulutusmaksut
 - 11 harrastusmaksut
 - 12 terveyspalvelut
 - 13 neuvonta- ja tukipalvelut

Keskimäärin puhelinhaastattelu kesti liki tunnin. Suuremmissa kotitalouksissa kesto oli pidempi kuin pienemmissä. Haastattelu voitiin tehdä suomeksi tai ruotsiksi. (Muutama haastattelu tehtiin englanniksi, siten että haastattelijaa käänsi kysymykset haastattelua tehtäessä.) Haastattelun jälkeen haastattelijat lähettivät haastattelutiedot sähköisesti Tilastokeskukseen.

3.3.2 Kulutuksenmuistikirja ja kuittienkeruujakso

Haastattelun jälkeen seurasi kahden viikon mittainen muistikirjakauso. Kuten jo kahdessa edellisessä kulutustutkimuksessa, kotitalouksilla oli mahdollisuus kerätä kauppakuittit, mikäli kuitissa oli tiedot tuotteista. Muut menot pyydettiin kirjaamaan kulutuksenmuistikirjaan.

Kotitaloudet oli jaettu 26:een kahden viikon mittaiseen jaksoon, jotta eri vuodenaikojen kulutustiedot saatiin kerättyä mahdollisimman kattavasti ja luotettavasti. Kah-

den viikon jaksolta pyrittiin saamaan tieto kotitalouden kaikista päivittäisistä menoista: elintarvikkeista ja muista kertakäyttötavaroista sekä puolikestävästä tavaroista. Myös osa palveluiden ostoista kerättiin muistikirjalla. Muistikirjassa oli erillinen osio nettiosiojen merkitsemiseksi.

Kuittien keruu muodostaa keskeisen osan tutkimuksen kulutustietojen keruusta: yli 40 % kulutusmenoista kerätään kahden viikon jakson aikana. Sen vuoksi on erityisen tärkeää saada kotitalous motivoituneeksi kuittien huolelliseen keräämiseen ja menojen tarkkaan kirjaamiseen.

Kulutusmuistikirja (ks. liite 2) sisälsi vuoden 2016 tutkimuksessa seuraavat osiot:

- ostokset ja palvelut sekä ravintola-, kahvila- ja ruoka-laostokset
- omat ja saadut puutarha- ja luonnontuotteet: erikseen hedelmät ja puutarhamarjat, puutarhatuotteet, luonnonmarjat ja sienet, maataloustuotteet, riista ja kala (viimeksi kuluneilta 12 kuukaudelta).

Kotitaloudella oli mahdollisuus siirtää alkuperäistä kahden viikon jaksoa eteenpäin, jos kyseinen ajankohta ei sopinut. Aineistoon hyväksytyistä kotitalouksista 61 prosenttia keräsi kuitteja ja piti muistikirjaa alkuperäisellä ajanjaksolla (75 prosenttia vuonna 2012). Talouksista 22 prosenttia siirsi muistikirjajaksoaan yhden jakson eteenpäin, loput 17 prosenttia kaksi jaksoa. Koska aineistossa tämän seurauksena oli vähemmän kotitalouksia lomakautena ja arvioitua enemmän loppuvuodesta, syntyi talouksien epätasaisesta jakautumisesta jaksoittain harhaa tuloksiin, mikä korjattiin aineiston painokertoimien laskennan yhteydessä.

Kunakin muistikirjajaksona menoistaan piti kirjata noin 1/26 tutkimuksen kotitalouksista. Tuloksia laskettaessa kunkin kotitalouden kuitti- ja muistikirjatiedot on korotettu vuositason kerralla ne 26:lla. Jos kotitalous ostaa kahden viikon jaksolla esimerkiksi yhden villapaidan, kerrottiin tämä 26:lla, jolloin lopullisessa aineistossa kyseisen kotitalouden kohdalla näkyy 26 villapaidan oston eurosumma. Tästä seuraa se, että aineistossa olevat tiedot eivät ole otoskotitalouksien todellisia vuosikulutustietoja, eikä aineiston kotitalouksia voi tarkastella yksittäin, eikä myöskään pienissä taustamuuttujien ryhmissä.

Kulutusmuistikirjat ja niihin liitetyt kuittipussit palautuivat Tilastokeskukseen haastattelijoiden tarkistuksen jälkeen tai suoraan Tilastokeskukseen. Haastattelijat täyttivät erillisen sähköisen seurantalomakkeen, jonka tietoihin tutkimuksen kenttätöiden etenemisen sekä vastausosuuden kehittymisen seuranta perustuu. Lomakkeiden tiedoista ajettiin väliaikaraportteja, joiden avulla seurattiin jaksoittain haastattelujen etenemistä ja vastausosuutta sekä haastattelun että muistikirjojen osalta.

3.3.3 Hallinnolliset rekisterit

Hallinnollisten rekisteriaineistojen käyttö tutkimuksen tiedonkeruussa on lisääntynyt. Rekisteritietoja on pyritty käyttämään mahdollisimman paljon kotitalouksien vastausrasitteen ja tiedonkeruun kustannusten pienentämiseksi. Varsinaisia kulutustietoja ei kuitenkaan saada rekistereistä. Sen sijaan ostotietojen lisäksi kotitalouden tulotiedot ja henkilöiden koulutustasotiedot saadaan rekisteristä. Vuoden 2016 kulutustutkimuksessa tulotiedot poimittiin ensisijaisesti suoraan tulonjaon kokonaistilaston aineistosta (Tilastokeskus 2017), joka puolestaan käyttää rekisterilähteenä seuraavia:

- Väestörekisterikeskuksen väestötietojärjestelmä ja Tilastokeskuksen Suomen väestöä koskeva tietokanta
- Verohallinnon verotietokanta
- Kansaneläkelaitoksen eläkevakuutus-, sairausvakuutuskorvaus- ja kuntoutusrekisteri, elatuskirekisteri, opintotukirekisteri sekä asumistukirekisteri
- Terveystietojen ja hyvinvoinnin laitoksen toimeentulotukirekisteri
- Eläketurvakeskuksen eläketapahtumarekisteri
- Tilastokeskuksen tutkintorekisteri
- Valtiokonttorin sotilasvammakorvausjärjestelmän tietokanta
- Finanssivalvonta (FIVA): ansiosidonnaiset työttömyyspäivärahat
- Liikenteen turvallisuusvirasto (Trafi): Ajoneuvoliikennerekisteri

Hyvinvointipalvelujen käytön arvon laskennassa käytettiin seuraavia rekisteritietoja:

- THL:n hoitoilmoitusrekisterit (HILMO ja Avo-HILMO)
- Kelan sairausvakuutuskorvausrekisteri
- Tilastokeskuksen rekisteritiedot opiskelijoista ja suoritetuista tutkinnoista

3.3.4 Tutkimuksen viiteajanjaksot

Kotitalouksilta kerättävät tiedot kysyttiin sellaisessa yhteydessä ja sellaiselta ajanjaksolta, että kotitalous pystyy antamaan ne mahdollisimman luotettavasti. Kulutusmenot ja palveluiden käyttöä koskevissa haastattelukysymyksissä viiteajat (ajat, joita tiedot koskevat) vaihtelevat yhdestä kahteentoista haastattelua edeltävään kuukauteen. Alle 12 kuukauden jaksolta kysytyt kulutustiedot korotetaan lopullisessa aineistossa vuositason kerralla. Tiedonkeruuta suunniteltaessa kiinnitetään huomiota mm. tavaran ja palvelun hankintatiheyteen sekä hintaan. Nämä vaikuttavat siihen, miten tieto kerätään ja minkälaisia viiteaikoja kysymyksessä käytetään.

Käytännössä edellä mainittu periaate näkyy siten, että:

- päivittäistavarat, vaatteet ja monet pienet hankinnat (ompelutarvikkeet, kodintekstiilit) kerättiin kahden viikon jaksolta (kuitti tai merkintä muistikirjaan)
- säännölliset menot (vuokrat, päivähoitomaksut) sekä matkat kysyttiin haastattelussa kuukauden ajalta
- harvinaisemmat (lääkärimaksut ym. terveydenhoitopalvelut) kysyttiin haastattelussa haastatteluhetkeä edeltäviltä kolmelta kuukaudelta
- suuret hankinnat (kulkuvälineet, huonekalut, koneet ja laitteet, kuntoutus) kysyttiin haastattelussa haastatteluhetkeä edeltäviltä 12 kuukaudelta.

Taulukko 4.

Vuoden 2016 tutkimuksen tärkeimpien kulutusmenoryhmien viiteajanjaksot

Kulutusmenoryhmät	2 vko	1 kk	3 kk	12 kk	muu
Elintarvikkeet ja alkoholittomat juomat	X				
Alkoholi ja tupakka	X				
Vaatteet ja jalkineet	X				
Asuminen ja energia		X		X	X
– vuokra, vastikkeet		X		X	
– muut asumismenot: huolto, korjaus, energia ym.				X	X
Kodin kalusteet, koneet ja tarvikkeet	X			X	
– huonekalut, suuret kodinkoneet				X	
– kodintekstiilit, koriste-esineet, korjaukset	X				
– astiat, keittiövälineet, kodin kulutustavarat	X				
– kotitalouspalvelut	X				
Terveys	X		X	X	
– lääkkeet ym.	X				
– terveyspalvelut			X		
– sairaala- ja poliklinikamaksut, silmälasit			X	X	
Liikenne	X	X		X	
– ajoneuvojen hankinta				X	
– ajoneuvojen käyttö ja huolto	X	X			
– kuljetus- ja muut ajoneuvopalvelut	X	X		X	
Tietoliikenne	X			X	X
Kulttuuri ja vapaa-aika	X	X		X	X
– audiovisuaaliset laitteet ja muut suuret v-ajan välineet				X	
– laitteiden osat, tarvikkeet, korjaus	X				
– virkistys- ja harrastusvälineet	X			X	
– kulttuuri ja vapaa-ajan palvelut	X			X	
– kirjat ja lehdet	X				X
– valmismatkat		X			
Koulutus				X	
Hotellit, kahvilat ja ravintolat	X	X			
Muut tavarat ja palvelut	X	X	X	X	
– puhtaus ja kauneudenhoito	X	X			
– henkilökohtaiset tavarat	X			X	
– sosiaalipalvelut	X	X	X		
– vakuutukset				X	
– pankki- ja taloudelliset palvelut	X	X			
– muut palvelut	X		X	X	
– kulutusmenojen ulkopuoliset erät	X			X	X

Haastattelulomakkeen kysymykset on pyritty pitämään eri vuosien tutkimuksissa mahdollisimman samanlaisina. Kysymykset samoin kuin kulutusmenoerien keräystavat ja viiteajat ovat kuitenkin vaihdelleet jonkin verran tutkimusvuodesta toiseen. Esimerkiksi vaatemenoja on kysytty sekä haastattelussa että päiväkirjassa. Myös vaatemenojen viiteajanjaksot ovat vaihdelleet kahdesta viikosta kolmeen kuukauteen. Vuodesta 2006 asti kulutus-tutkimuksissa vaatemenot selvitettiin kuittienkeruun ja päiväkirjan kahden viikon viiteajanjaksolta, kun vuonna 2001 menot kerättiin sekä kahden viikon että kolmen kuukauden viiteajanjaksoa käyttäen. Ulkomaanmatkojen kohdalla vuoden 2001 tutkimuksessa käytössä ollut 12 kuukauden viiteajanjakso muutettiin vuonna 2006 kuudeksi kuukaudeksi ja vuonna 2012 yhdeksi kuukaudeksi. Taulukkoon 4 on koottu keskeisten kulutusryhmien viiteajat vuonna 2016.

Omat ja saadut puutarha- ja keräilytuotteet, riista ja kalat merkittiin vuoden 2016 tutkimuksessa kulutusmuistikirjaan haastattelua edeltäneiden 12 kuukauden ajalta, kuten tehtiin myös kolmena edeltävänä tutkimusvuonna. Vuonna 1998 tiedot kerättiin samalta viiteajanjaksolta mutta erilliselle lomakkeelle. Vuosina 1990–1996 omat tuotteet kerättiin kahden viikon päiväkirjajaksoilta. Tarkempia tietoja kulutusmenoerien viiteajanjaksoista on liitetäulukossa 1.

3.4 Prosessikuvaus

Kulutustutkimuksen prosessikokonaisuus koostuu useasta osaprosessista, joita ovat:

- tietotarpeiden selvitys ja tutkimuksen valmistelu
- tutkimuksen suunnittelu
- tiedonkeruu- ja tuotantojärjestelmän rakentaminen
- tiedonkeruu
- tietojen koodaukset, tarkistukset ja muokkaukset
- aineiston tuottaminen ja analysointi
- tietojen julkistaminen ja raportointi

Prosessin jokaiseen vaiheeseen liittyy dokumentointi. Kuviossa 1 on hahmoteltu kulutustutkimuksen prosessikokonaisuus.

Vuoden 2016 tutkimuksessa haastattelut toteutettiin Blaise-ohjelmiston (versio 4.8) Capi-sovelluksella. Tietokantajärjestelmä oli Microsoftin SQL Server. Tietojen muokkaus ja lopullisten vuosi- ja aikasarjatiedostojen sekä muiden palvelutiedostojen laadinta tehtiin SAS-ohjelmistolla.

Tutkimuksen eri vaiheiden aikataulut:

Suunnittelu	Vuosi 2015
Tiedonkeruu	4.1.2016–31.1.2017
Kuittien skannaus ja kulutusmuistikirjojen tallennus	13.2.2016–14.6.2017
Ennakollisen vuoden 2016 aineiston valmistuminen	20.12.2017
Ennakollinen tilastojulkistus päätuloksista	28.12.2017
Aikasarjan julkistus ja StatFin-tietokanta-taulukot 1985–2016	13.3.2018

Kuittien ja kulutuksenmuistikirjatietojen tallennusprosessi

Vuoden 2016 kulutustutkimuksessa käytettiin samaa skannaus- ja tallennusjärjestelmää kuin edellisissä vuosien 2006 ja 2012 tutkimuksissa. Kuitit muunnettiin skannerrilla sähköiseen muotoon (xml-tiedostoiksi ja tif-kuviksi), jonka jälkeen aineisto vietiin tietokantaan (kuvi 2).

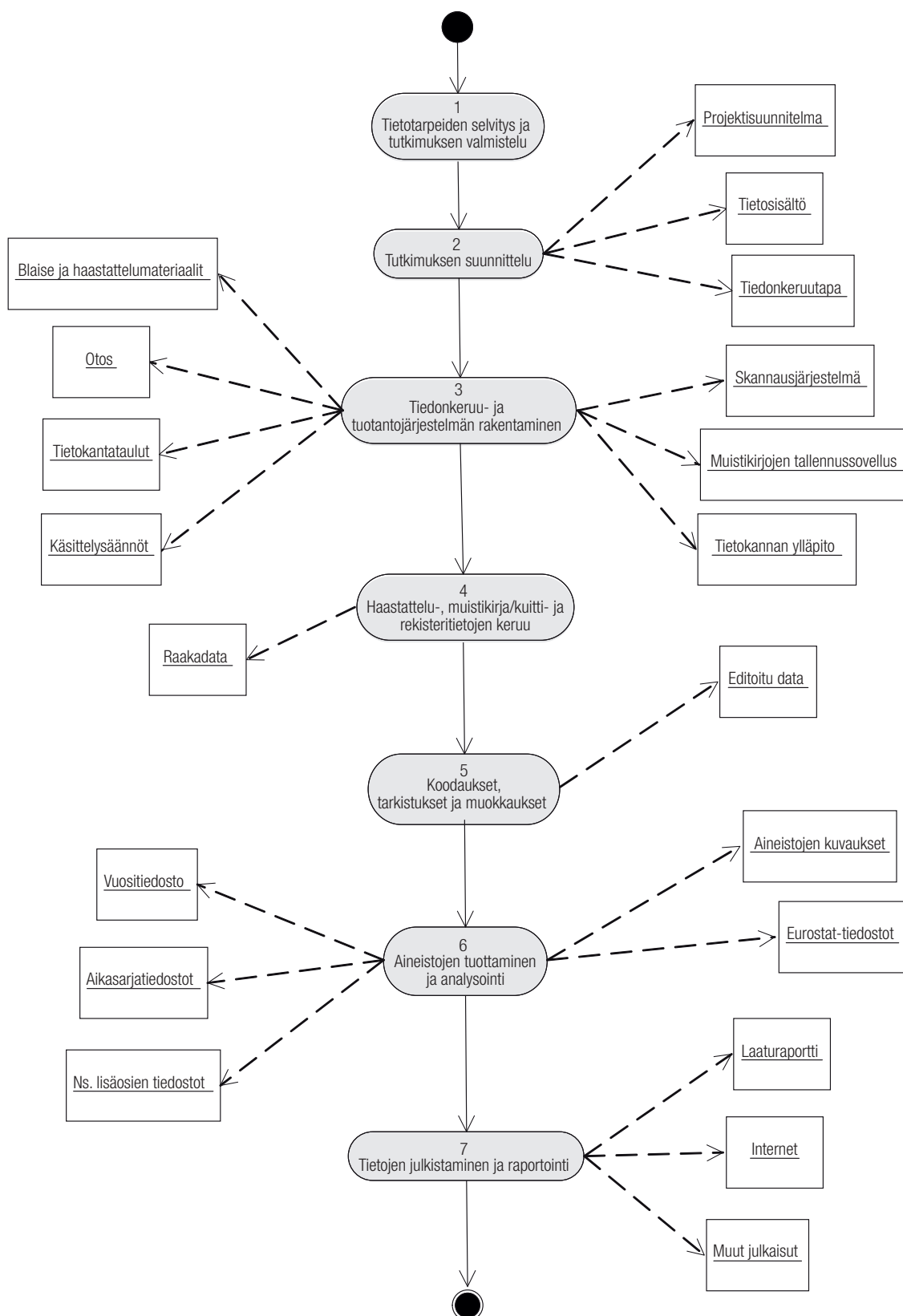
Kuittien lisäksi tietoja kotitalouksien menoista kerättiin kulutuksen muistikirjalla. Muistikirjaan kotitaloudet kirjasiivat sellaiset menot, joista ei ollut saatavissa hyödykkeen nimen sisältävää kuittia. Tällaisia menoeriä olivat esimerkiksi toriostokset. Lyhyet kuitit sekä muistikirjan tiedot tallennettiin tietokantaan manuaalisesti erillisellä tallennussovelluksella.

Kuitit skannattiin sekä kuviksi (arkistointia varten) että aineistomuokkauksia varten xml-muotoon, jossa tuotekuvaus ja hintaosa sekä määrätieto (kg, l, kpl) erotettiin ohjelmallisesti toisistaan. Skannauksen yhteydessä tarkistettiin, että yksittäisten ostosten hintojen summa oli sama kuin kuitin loppusumma. Mikäli näin ei ollut, tallentaja tarkisti hinnat kuitista ja korjasi virheelliset tai puuttuvat tiedot manuaalisesti. Myös tekstitietoja editoitiin tarvittaessa.

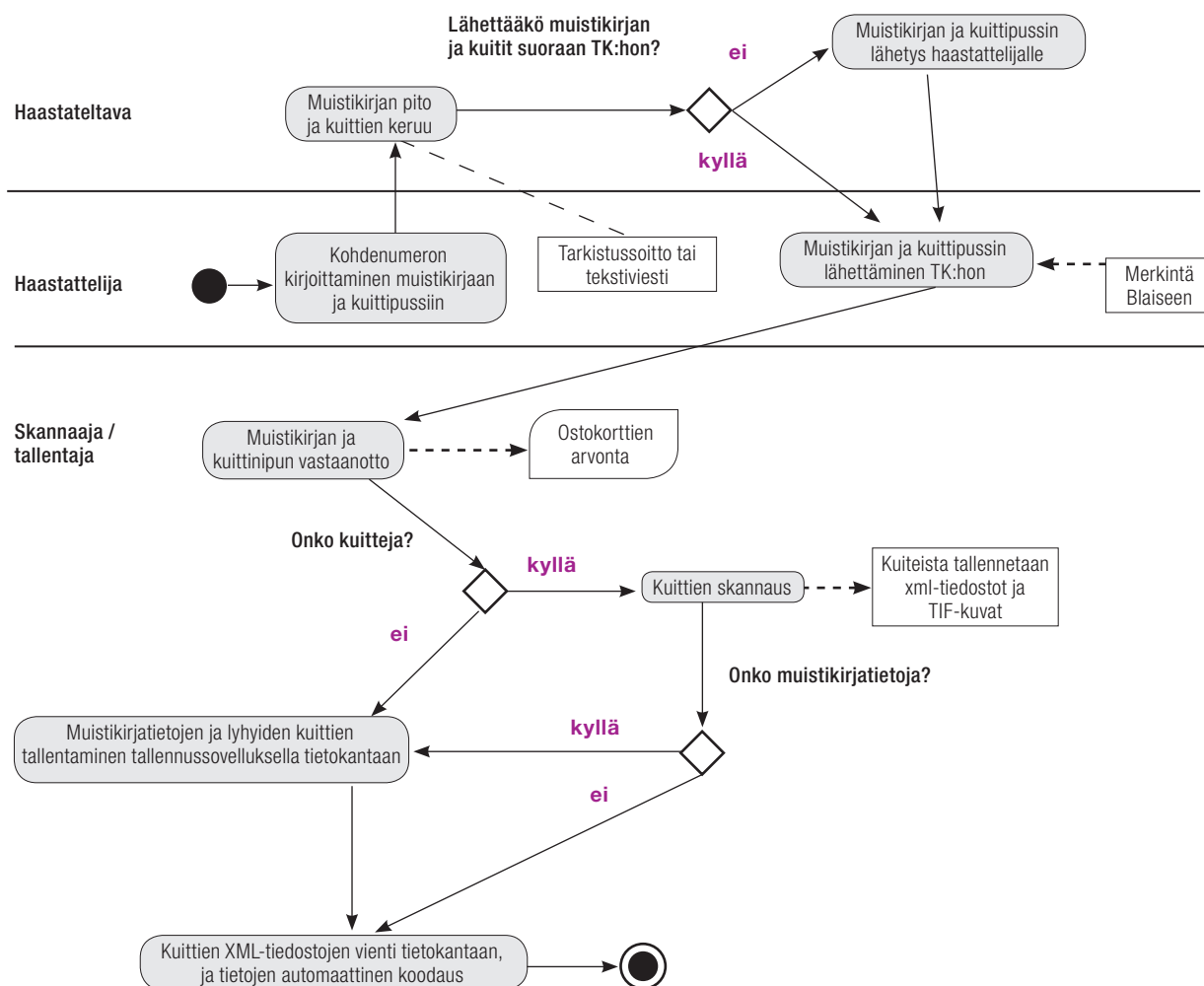
Tietokantaan vietäessä suuri osa tuotteista koodautui automaattisesti. Näin tapahtui jos ns. pohjanimikkeistöstä löytyi tuotekuvaukselle täsmällinen vastine. Pohjanimikkeistöä täydennettiin usein toistuvilla tuotekuvauksilla, jolloin automaattisesti koodautuvien tuotteiden osuus kasvoi prosessin edetessä. Koodautumattomille tuoteteksteille etsittiin pohjanimikkeistöstä vastinetta ensin nk. trigram-menetelmällä, jossa pohjanimikkeistön vastineen etsiminen perustuu kolmemerkkisten kirjainjonojen vertailuun. Jäljelle jääneet koodautumattomat tuoterivit käsiteltiin manuaalisesti.

Muistikirja- ja kuittitietojen tallennuksen lopuksi jokaiselle tuotekoodille tehtiin loogisuustarkistus tulostamalla tuoteryhmän 15 pienintä ja 15 suurinta arvoa. Jos tulosten perusteella oli aihetta epäillä virhettä tallennuksessa, asia tarkistettiin alkuperäisaineistosta ja korjattiin.

Kuvio 1.
Kulutustutkimuksen 2016 prosessikokonaisuus

Kuvio 2.
Kuittien skannaus ja muistikirjatietojen tallennus

3.5 Kotitalouksien kulutusmenojen estimointi

Estimoinnilla tarkoitetaan prosessia, jonka avulla perusjoukon tuntemattomille parametreille voidaan laskea arvoja käytössä olevasta otos- tai muusta havaintoaineistosta. Kulutusmenojen kokonaissummien ja keskiarvojen estimoinnissa käytetään hyväksi kunkin kotitalouden tietojen painottamisessa mm. otantaan liittyviä sisälty-

mistodennäköisyyksiä ja vastaustodennäköisyyksiä sekä perusjoukosta saatavaa lisäinformaatiota.

Sisältymistodennäköisyydet

Asuntokunnan sisältymistodennäköisyys kertoo kyseisen asuntokunnan todennäköisyyden sisältyä otokseen. Ennen sisältymistodennäköisyyksien laskemista aineistosta poistettiin ylipiitto. Laskuissa käytettyyn 16 vuotta täyttäneiden määrään ei sisällytetty laitospöytä, koska

se ei kuulunut tutkimuksen perusjoukkoon. Otanta-asetelmasta johtuen sisällysmistodennäköisyys kulutustutkimuksessa riippui asuntokunnan 16 vuotta täyttäneiden jäsenten määrästä. Asuntokunnan k sisällysmistodennäköisyys π_k saatiin laskettua seuraavasti:

$$\pi_k = Pr\{k \in r\} = \frac{m_k \times n_h}{M_h},$$

jossa

k = asuntokunta

s = otos

h = alue-ikäryhmä osite, johon asuntokunta k kuuluu

m_k = asuntokunnan k 16 vuotta täyttäneiden jäsenten lukumäärä

M_h = 16 vuotta täyttäneiden määrä väestössä ositteessa h

n_h = asuntokuntien määrä otoksessa ositteessa h

Lopullisten painokertoimien muodostus ja katovirheen oikaisu

Kadon vinouden aiheuttamaa harhaa pyrittiin korjaamaan uudelleenpainotuksen avulla. Uudelleenpainotuksessa tehdään ensin ns. katokorjaus kertomalla sisällysmistodennäköisyydet estimoiduilla vastaustodennäköisyyksillä. Tämän jälkeen katokorjatut painot vielä kalibroidaan.

Kalibroinnin tarkoituksena on parantaa otoksesta laskettuja estimaatteja kohdeperusjoukosta saatavan lisäinformaation avulla. Tutkimukseen vastanneiden kotitalouksien painokertoimia korjattiin siten, että vastanneiden talouksien reunajakaumat tärkeimpien taustamuuttujien suhteen saatiin vastaamaan koko kotitalousväestön reunajakaumia. Kalibrointiin käytettiin CALMAR-laskentaohjelmaa (Sautory 1993).

Kalibroinnissa käytettävä lisäinformaatio koostuu väestötason muuttujien jakaumista ja kokonaismääristä, jotka saadaan rekistereistä. Jotta lisäinformaatio toimisi tarkoituksenmukaisesti, jakaumat pitää valita sekä vastaustodennäköisyyksien että tutkimuksen tulosmuuttujien vaihtelua selittävien muuttujien jakaumista (Lundström ja Särndal 2001). Tämän vuoksi kalibroinnissa käytetään esimerkiksi valtionveronalaisten ansio- ja pääomatulojen kokonaismääriä, väestöjakaumia iän ja sukupuolen mukaan sekä asuntokuntien jakaumia alueen, sosioekonomisen aseman ja koon mukaan.

Vuoden 2016 kulutustutkimuksessa jokaisen ositteen sisällä laskettiin vastaustodennäköisyydet asuntokunnille. Olettaen, että kotitalous k kuuluu ositteeseen h , sen estimoitu vastaustodennäköisyys $\check{\theta}_k$ saatiin lasketuksi seuraavasti:

$$\check{\theta}_k = Pr\{k \in r\} = \frac{r_{hg}}{n_{hg}},$$

jossa

r = vastanneiden talouksien muodostama joukko otoksessa

r_h = vastanneiden talouksien määrä ositteessa h

n_h = talouksien määrä ositteessa h

Kalibroinnissa syötteenä käytettävät katokorjatut painokertoimet laskettiin vuoden 2016 tutkimuksessa edellä määritettyjen sisällysmistodennäköisyyksien π_k ja estimoitujen vastaustodennäköisyyksien $\check{\theta}_k$ avulla. Kotitalouden k painokertoimeksi w_k saatiin

$$w_k = \frac{1}{\pi_k \times \check{\theta}_k}.$$

Painojen kalibroinnissa käytettiin seuraavia rekistereistä saatavia vuoden 2016 reunajakaumia:

- 1) asuntokuntien jakauma maakunnan (NUTS3) mukaan – pääkaupunkiseutu erikseen: Helsinki, Espoo (+ Kauniainen) ja Vantaa muodostivat kukin oman ”maakuntansa”
- 2) asuntokuntien koon jakauma: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8+ asukasta
- 3) asuntokuntien sosioekonomisen aseman jakauma
- 4) asuntokuntien koulutusasteen jakauma
- 5) väestöjakauma sukupuolen ja iän mukaan
- 6) asuntokuntien veronalaisten ansiotulojen totaali
- 7) asuntokuntien veronalaisten pääomatulojen totaali.

Lisäksi kalibroinnissa pakotetaan kuittienkeruujaksojen painokertoimien summat samoiksi, jotta aineisto edustaisi kaikkia jaksoja yhtä hyvin.

Kalibroinnissa käytettiin logistista etäisyysfunktioita. Painojenmuodostuksen algoritmeihin asetettiin rajoituksia siten, ettei funktioiden ratkaisuiksi sallittu yli kolminkertaisia painoja lähtötasoon (katokorjattu asetelmapaino) verrattuna. Tällä suojauduttiin tilanteelta, jossa erittäin suurituloisten talouksien poikkeuksellisen suuret kalibroidut painot vaikuttaisivat voimakkaasti laskettaviin tuloidindikaattoreihin.

Vaikka vinosti jakautuneen kadon aiheuttamaa harhaa pystytään merkittävästi vähentämään uudelleenpainotuksen avulla, aivan kaikkea kadon vaikutusta ei edes tällä tavoin pystytä poistamaan. Tämän vuoksi aineiston käyttäjien olisi hyvä aina ottaa huomioon kadon mahdolliset vaikutukset tuloksiin.

Painokertoimien summa on perusjoukon koko eli kotitalouksien määrä Suomessa. Kulutustutkimuksen painot ovat siis korottavia, eli laskettaessa kokonaismääräestimaatteja tulokset ovat tarkastelussa perusjoukon tasolla. Painokertoimen antama lukema voidaan tulkita siten, että otokseen valittu havainto eli kotitalous edustaa painonsa osoittamaa määrää kotitalouksia

perusjoukossa. Tulosten laskennassa tulee käyttää painokertoimia, jotta lasketut parametriestimaatit olisivat mahdollisimman virheettömiä. (Tilastokeskus 2007a.)

3.6 Kulutustutkimuksen eri vuosien aineistot ja tietosisältö

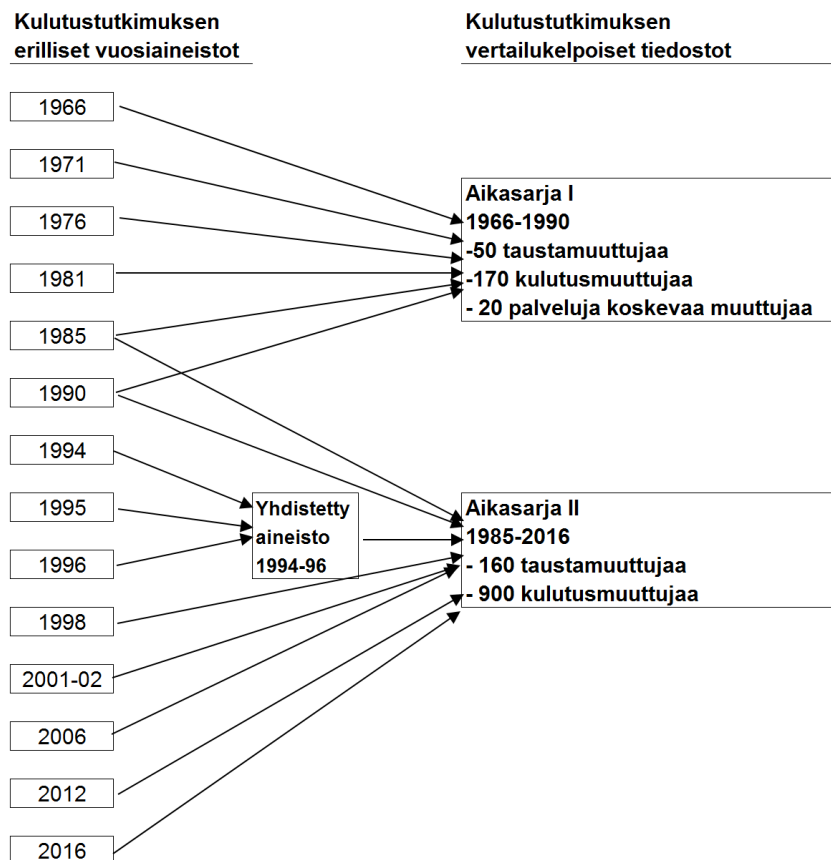
Tilastokeskuksessa kulutustutkimuksia on tehty vuodesta 1966 lähtien kaikkiaan neljätoista. Tutkimuksen tekotavassa on tapahtunut useita muutoksia, mm. on siirrytty kahdesta haastattelukerrasta yhteen (vuonna 1994) ja päiväkirjajaksoa lyhennetty 4 viikosta 2 viikkoon (vuonna 1981). Haastattelussa käytetyt välineet ovat kehittyneet. Nykyisin haastattelut tehdään tietokoneavusteisesti. Kuittien tietosisällön paranemisen sekä skannausjärjestelmän

käyttöönoton myötä valtaosa kahdelta viikolta kerättävistä kulutusmenotiedoista saadaan nykyisin kuittiaineistosta, enää murto-osa tiedoista tulee kulutuksenmuistikirjaan kirjatusta menoista. Tutkimuksen tietosisältö on pidetty mahdollisimman hyvin edellisiä tutkimuksia vastaavana, jotta tietojen vertailukelpoisuus säilyisi. Tästä huolimatta tutkimuksen kysymykset ja luokitukset ovat vaihdelleet tutkimuksesta toiseen.

Muutoksista johtuen eri vuosien tutkimusaineistot eivät ole suoraan vertailukelpoisia. Sen vuoksi aineistoista on muodostettu erilliset palvelutiedostot, joiden luokittelut on yhdenmukaistettu. 1990-luvun alussa valmistuivat vertailukelpoiset tiedostot vuosilta 1966, 1971, 1976, 1981, 1985 ja 1990 (kuvio 3). Aineistot sisältävät tulo- ja kulutustietojen lisäksi tietoja mm. yhteiskunnallisten palveluiden muodossa saadun etuuden arvosta.

Uudemmat vertailukelpoiset palvelutiedostot käsittävät vuodet 1985, 1990, 1994–96, 1998, 2001, 2006,

Kuvio 3.
Kulutustutkimuksen aineistot

Taulukko 5.

Vuosien 1985–2016 palvelutiedostojen (aikasarja II) yhdenmukaistettu tietosisältö
(kaikkia tietoja ei ole saatavilla kaikille vuosille)

A. Kotitaloutta kuvaavat taustatiedot

- Kotitalouden asuinluetta kuvaavat tiedot: haastattelukunta (salainen tieto), NUTS2 (suuralue), NUTS3 (maakunta), pääkaupunkiseutu, kunta-muoto, tilastollinen kuntaryhmitys, maaseutu-kaupunki-luokitus (7 luokkaa).
- **Kotitalouden viitehenkilöä ja puolisoa kuvaavat tiedot:** sukupuoli, ikä, koulutus, toimintakuukaudet, pääasiallinen toiminta, työsuhteen luonne, työtömyys, ammatti, toimiala, sosioekonominen asema.
- **Kotitalouden kokoa ja rakennetta kuvaavat tiedot:** kotitalouden koko ja rakenne, eri-ikäisten lukumäärät, kulutusyksiköiden lukumäärät, kotiloustyyppi, toimintakuukaudet.
- **Asuinoloja kuvaavat tiedot:** talotyyppi, rakennus-aine, rakennusvuosi, lämmitystapa, asunnon hallin-tasuhde ja saantiperuste, asunnon pinta-ala ja huone-luku, asumisväljyys.
- **Velkaantumista kuvaavat tiedot:** velat yhteensä, asun-tolainat, asunto- ja muiden lainojen korot. Vuonna 2016 tietoja on vain asuntolainoista ja muista lainoista yhteensä.

– Kestokulutustavaroiden omistusta kuvaavat tiedot:

mm. auto, tietokone, astianpesukone, pyykinkuivuri matkapuhelin, moottoripyörä/skootteri, mopo, moot-tori- ja purjevene, internet-yhteys, vapaa-ajanasunto, sähkökiuas, huoneistosauna, pelikonsoli, lemmik-kieläin, maksullinen TV-kanava. Aiemmissa kulu-tustutkimuksissa kestokulutustavaroiden omistusta kysyttiin paljon useammasta laitteesta, mutta kun nii-den yleisyys on saavuttanut kyllästymispisteensä tai on lähellä sitä, poistettiin niitä koskevat kysymykset haastattelun lyhentämiseksi.

B. Kotitalouden tulotiedot;

Käytettävissä olevat tulot, rahatulot, tulojen laskennalliset erät, palkkatulot, yrittäjätulot, omaisuustulot, maksetut tulonsiirrot, saadut tulonsiirrot, saadut kansaneläkkeet, saadut ansioeläkkeet, sosiaaliavustukset, toimeentulotu-ki, asumistuet, tulodesiilit.

C. Kulutusmenotiedot

Luokittelu liitetäulukossa 1.

2012 ja 2016. Niiden perustana on kansainvälinen COI-COP-HBS-kulutusluokitus. Näitä kahta aikasarjatiedostoa ei voi käyttää rinnakkain yksittäisten vuosiaineis-tojen kanssa käsitteissä ja luokituksissa tapahtuneiden muutosten takia. Uutena luokituksena otettiin vuoden kulutustutkimuksessa 2016 käyttöön eCOICOP-luoki-tus, joka on harmonisoitu mahdollisimman yhteneväi-seksi kuluttajahintaindeksin ja kansatalouden yksi kulu-tuksen kanssa (ks. tarkemmin luku 6.1).

Vuosien 1985, 1990, 1994–96, 1998, 2001, 2006, 2012 ja 2016 palvelutiedostojen tietosisältö on esitetty

taulukossa 5. Tiedostoihin liittyviä käsitteitä ja luokitte-lumuuttujia esitellään luvussa 4 ja varsinainen kulutus-luokitus on esitetty kokonaisuudessaan liitetäulukossa 1.

Kulutustutkimuksen aineistoihin sisältyvät euro-määrät on ilmoitettu kunkin tutkimusvuoden rahassa ja ne koskevat aina koko vuoden kulutusmenoja tai tuloja. Tehtaessa vertailuja eri tutkimusvuosien välillä on syytä ottaa huomioon myös rahan arvossa tapahtuneet muu-tokset (luku 6.4).

4 KULUTUSTUTKIMUKSEN KESKEISET KÄSITTEET JA LUOKITUKSET

4.1 Keskeiset käsitteet

Kotitalous

Kotitalouteen kuuluvat määritelmän mukaan ne henkilöt, jotka asuvat ja ruokailevat yhdessä tai jotka muuten käyttävät tulojaan yhdessä. Kotitalous voi muodostua yhdestä tai useammasta henkilöstä. Eurostat (2003) suosittelee, että kotitalouden määrittely *Household Budget Survey* -tutkimuksissa perustuisi kahteen kriteeriin: yhdessä asumiseen ja kulutusmenojen jakamiseen.

Suomessa kotitalouskäsitettä käytetään vain haastattelututkimuksissa ja postikyselyissä. Rekisteripohjaisissa tilastoissa käytetään käsitettä asuntokunta. (Tilastokeskus 2007a).

Kotitalouden jäsenet

Kotitalouden kokoonpano selviää haastattelussa ja kuvaa haastatteluhetken tilannetta. Kotitalouden määritelmän mukaan siihen kuuluvat:

- toisella paikkakunnalla tai ulkomailla työskentelevät, mikäli he osallistuvat kotitalouden tulojen hankintaan
- toisella paikkakunnalla tai ulkomailla opiskelevat koululaiset ja opiskelijat, jos he elävät pääasiassa vanhempiensa kotitalouden tuloilla
- asevelvollisuutta suorittamassa olevat
- tilapäisesti sairaalahoitossa olevat
- muut tilapäisesti poissa olevat, esimerkiksi lomalla tai matkoilla olevat
- sijaiskotilapset, jos kotitalous pitää järjestelyä pysyvänä
- yhteishuoltajuudessa olevat lapset kuuluvat siihen kotitalouteen, jossa he pääsääntöisesti asuvat tai ovat kirjoilla.

Lisäksi on huomattava, että:

- alivuokralaiset muodostavat oman kotitaloutensa
- toisella paikkakunnalla tai omassa asunnossa asuvat opiskelijat, mikäli he elävät pääasiassa omilla tuloilla tai opintolainoilla, muodostavat oman taloutensa
- yhdessä (esim. soluissa) asuvat opiskelijat muodostavat kukin oman kotitaloutensa, paitsi jos he ovat avioituneita, rekisteröidyssä parisuhteessa tai avoliitossa

Jos kohdehenkilö on tilapäisesti poissa, mutta kuuluu edelleen kotitalouteen, hänen kotitalouttaan haastatellaan. Kohdehenkilöä ei tällöin jäljitetä haastattelua varten, mutta hänelle toimitetaan kotitalouden kautta kulutusmuistikirja.

Jos perheen lapsi on määritelty toiseen kotitalouteen kuuluvaksi, hänelle tehty hankinnat merkitään toiselle kotitaloudelle annetuiksi.

Jos kohdehenkilö on kuollut tai asuu laitoksessa, kotitaloutta ei haastatella. Laitosväestöön kuuluviksi katsotaan muun muassa vanhainkodissa tai sairaalassa pitkäaikaisesti olevat sekä vankilassa olevat. Sen sijaan palvelutaloissa vuokralla tai omissa osakkeissa asuvat vanhuksat ja vammat eivät kuulu laitosväestöön.

Kotitalouden kohdehenkilö

Kotitalouden kohdehenkilö on otokseen osunut henkilö, jonka ympärille kotitalous muodostetaan. Väestörekisterikeskuksen tietokannasta saadaan kohdehenkilön asuntokunta. Varsinainen kotitalous määritellään aineiston tiedonkeruuvaiheessa kohdehenkilön kanssa samaan kotitalouteen kuuluvista henkilöistä.

Kotitalouden viitehenkilö

Kotitaloudelle määritellään erityinen viitehenkilö, jonka henkilökohtaisia ominaisuuksia käytetään analysoitaessa ja luokiteltaessa kotitalouskohtaisia tietoja. Tällaisia luokituksia ovat esimerkiksi kotitalouden viitehenkilön sosioekonominen asema ja koulutusaste. Kotitalouden viitehenkilöksi määritellään haastattelun yhteydessä se kotitalouden jäsen, jonka henkilökohtaiset tulot ovat viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana olleet suurimmat. Kotitalous määrittelee itse suurituloisimman henkilön haastattelun yhteydessä (kysymys: Kuka kotitalouden jäsen oli suurituloisin viimeisten 12 kuukauden aikana? Kuka vastasi pääasiassa kotitalouden toimeentulosta?). Niissä tapauksissa, joissa kysymykseen ei saada yksiselitteistä vastausta, viitehenkilö määritellään kotitalouden jäsenten toimintaa ja ammatin harjoittamista koskevien tietojen perusteella. Viitehenkilö määritellään kulutustutkimuksessa haastattelutietojen eikä rekisteritietojen mukaan suurituloisimman mukaan, koska rekisteritietojen käyttö viivästyttäisi viitehenkilön määrittämistä ja tiedostojen valmistumista.

Kulutusmenojen mittaaminen

Tutkimuksessa käytetty kulutuskäsite perustuu kansainvälisiin suosituksiin (Eurostat 2003). Kulutukseen sisältyvät kaikki kotitalouden tutkimusajankohtana yksityiseen kulutukseensa hankkimat tavarat ja palvelut, myös omat ja saadut puutarha- ja keräilytuotteet sekä asuntotulo. Kulutusmenoihin ei sen sijaan lueta välittömiä veroja, investointimenoja eikä yritystoiminnan menoja. Lisäksi mukaan lasketaan muilta kotitalouksilta saadut tavarat ja

palvelut sekä kulutukseen rinnastettavat tulonsiirrot. Kulutuskäsite ei sisällä kotitalouksien julkisten hyvinvointipalveluiden käytöstä (esim. terveydenhoidosta, koulutuksesta) saamia etuuksia, mutta kansainväliseen vertailuun suositeltu ns. todellinen kulutus -käsite sisältää.

Kotitalouden kulutusmenot muodostuvat seuraavasti:

Kulutustavaroiden ja palveluiden ostot
 + omat tuotteet (maatalous-, puutarha- ja keräilytuotteet)
 + asuntotulo omistus- ja luontoisetuasuunnosta
 + saadut tavarat ja palvelut
 + kulutukseen rinnastettavat tulonsiirrot (mm. kirkollisvero, ammattiyhdistysten jäsenmaksut ja kulutuslainojen korot)
 = *kulutusmenot yhteensä*

Määritelmän mukaan kulutukseen ei lasketa mukaan asunto-, kulutus- ym. lainojen lyhennyksiä yritystoimintaan käytettyjä hyödykkeitä investoinniksi katsottavan omaisuuden hankintaa (esim. asunto) eikä asunnon tai vapaa-ajanasunnon peruskorjausta tai muille kotitalouksille ostettuja tuotteita.

Kulutukseen ei lasketa muille talouksille annettuja lahjoja, mutta kotitalouden kulutukseen otetaan mukaan saadut lahjat. Menettelyssä korostetaan loppukuluttamista. Tämä poikkeaa muiden maiden käytännöistä ja Eurostatin (2003) suosituksesta, jonka mukaan talouden kulutukseen laskettaisiin mukaan annetut lahjat, koska niiden arvo on paremmin talouden tiedossa kuin saatujen lahjojen.

Hankinnat ja saadut hyödykkeet kirjataan kulutukseksi hankintahetkellä (saantihetkellä) riippumatta siitä, milloin ne maksetaan. Joidenkin hyödykkeiden kulutus kirjataan maksuajankohdan mukaan. Tällaisia ovat useat laskutukseen perustuvat menot, kuten mm. vuokra-, sähkö- ja puhelinlaskut sekä päivähoitomaksut, sakot ja muut pakolliset maksut.

Itse tuotetut kotitaloudessa käytetyt maatalous-, puutarha- ja keräilytuotteet hinnoitellaan tuottajahintaan, ts. siihen hintaan, jonka tuottaja saa myydessään vastaavan tuotteen. Tämä menettely poikkeaa Eurostatin (2003) suosituksesta, jonka mukaan omat tuotteet tulisi hinnoitella markkinahintaan. Kulutus jää tällä menettelyllä alhaisemmaksi kuin suosituksen mukaan laskien.

Asumismenot on laskettu ns. bruttovuokraperiaatteella. Omassa asunnossaan tai luontoisetuasuunnossa asuville talouksille määritetään laskennallinen vuokra vastaavanlaisen vuokra-asunnon markkinavuokran perusteella. Vuokra-asunnossa asuville bruttovuokra on sama kuin todellinen vuokra. Oman asunnon bruttovuokran määrittelyssä käytetään apuna Tilastokeskuksen vuokratiedustelun tietoja sekä

talouden haastattelutiedoista asunnon huoneiden lukumäärää, talotyyppiä, rakennusvuotta ja sijaintia.

Asuntotulo lasketaan omistusasujille laskennallisten bruttovuokrien ja vuokria vastaavien todellisten käyttömenojen erotuksena. Laskennallisesta bruttovuokrasta vähennetään asunnon käyttömenot (mm. asuntolainan korot, vakuutukset, hoitovastikkeet ja korjauskustannukset). Negatiivinen asuntotulo nollataan. Toiselta kotitaloudelta käypää vuokraa halvemmalla asuntonsa vuokranneille asuntotulo lasketaan laskennallisten bruttovuokrien ja maksettujen vuokrien erotuksena.

Tilastokeskuksen eri tilastojen (kansantalouden tilinpiito, kuluttajahintaindeksi, tulonjakotilasto ja kulutustutkimus) asuntotulon laskentaa ja käsitteistöä on yhtenäistetty. Tulonjakotilastossa ja kulutustutkimuksessa asuinpinta-ala perustuu haastattelutietoon, kun kansantalouden tilinpidossa neliötiedot perustuvat rakennus- ja huoneistorekisterin tietoihin. Pientaloissa haastattelusta saadut neliöt ovat suurempia kuin rekisteritiedot, sen sijaan kerrostaloissa ero ei ole merkittävä. Jotta laskennallisten vuokrien kokonaismäärä estimoituisi yhdenmukaisemmin kansantalouden tilinpidon kanssa, haastattelun neliötiedot on joissain pientalotyypeissä kerrottu vakiokertoimilla.

Bruttovuokran lisäksi asumismenoihin sisältyvät vesimaksut ja erät muut kustannukset kuten nuohous ja jätteiden nouto sekä vuokralaisen suorittamat korjaukset ja vuokraan sisältyvät lämmitysmenot. Myös vapaa-ajanasunnon menot sisältyvät asumismenoihin.

Oman asunnon korjauskustannusten tulisi sisältää ns. vuosikorjaukset eli ylläpitokorjaukset, ei peruskorjauksia. Eron tekeminen eri korjausmuotojen välille on kuitenkin vaikeaa, joten tiedon sisältö saattaa vaihdella tutkimuksesta toiseen. Ylläpitokorjauksella tarkoitetaan sellaista korjaustyötä, jonka tarkoituksena on pitää asunto entisessä kunnossa muuttamatta laatuominaisuuksia. Ylläpitokorjauksiin lasketaan pienempimuotoiset korjaukset, kuten esimerkiksi tapetoinnit, lattiapintojen uusimiset, seinien ja ovien maalaukset ja paneloinnit – siis korjaustöitä, joiden tavoitteena on korjata käytöstä aiheutunut kuluminen.

Kulutuksen rahamenot

Kulutusmenot -käsitteen lisäksi on käytetty kulutuksen rahamenot -käsitettä, joka ei sisällä kulutuksen laskennallisia eriä. Rahamenojen osuus oli 85 prosenttia kulutusmenoista vuoden 2016 tutkimuksessa. Laskennallisten erien yhteisarvo oli kotitaloutta kohti keskimäärin 5 710 euroa eli 15 prosenttia kokonaiskulutuksesta. Laskennallisia eriä oli kahdessa kulutuksen pääryhmässä:

Elintarvikkeet ja alkoholittomat juomat

– *omien ja saatujen maatalous-, puutarha- ja keräilytuotteiden arvo 94 euroa*

Asunto, vapaa-ajanasunto ja energia

- *oman asunnon asuntotulo* 5 433 euroa
- *luontoisetuasunnon asuntoetu (ei työsuhteen perusteella saatu)* 96 euroa
- *oma ja saatu energia* 87 euroa.

Kulutussyksikkö

Erikokoisten kotitalouksien vertailu on usein hankalaa. Suuret kotitaloudet saavat ns. mittakaavaetuja pienempiin kotitalouksiin verrattuna. Jäsenten lukumäärään perustuvat vertailut eivät ota huomioon sitä, että kotitalouksien kulutustarve ei kasva suoraviivaisesti jäsenten lukumäärän kasvaessa. Jäsenkohtainen tarkastelu, jossa sekä aikuinen että lapsi saavat saman painon, ei myöskään ota huomioon eroja kulutustarpeissa. Tämän vuoksi ns. kulutussyksiköiden käyttö on perusteltua. Kulutussyksiköiden määrä kotitaloudessa voidaan laskea monella eri tavalla. Yksiköiden määrä riippuu kotitalouden jäsenten määrästä ja iästä.

Vuoden 2016 kulutustutkimuksessa on käytetty nykyisin yleisimmin käytössä olevaa, niin sanottua OECD:n muunnettua asteikkoa (OECD modified scale), jossa kotitalouden ensimmäinen aikuinen saa painon 1,0, seuraavat 14 vuotta täyttäneet jäsenet 0,5 ja alle 14-vuotiaat lapset 0,3.

Käytettävissä olevat tulot

Kulutustutkimuksessa käytetty tulokäsite perustuu YK:n tulotilastosuositukseen (United Nations 1977), vaikka ei kaikilta osin vastaa suositusta. Vuoden 2016 kulutustutkimuksessa lähtökohtana oli rekisteritietoihin perustuvan tulonjaon kokonaistilaston käytettävissä olevien rahatulojen käsite, jota täydennettiin muutamilla haastattelutiedoilla (haastattelutiedot merkitty sulkuihin kuvauksessa alla).

Tulot muodostetaan kaikkien kotitalouden jäsenten tulotietojen pohjalta seuraavasti:

Palkkatulot

- + Yrittäjätulot (ml. omat tuotteet ja omat polttopuut)
- = Työtulot
- + Omaisuustulot (ml. laskennallinen asuntotulo omistusasunnosta)
- = Tuotannon tekijätulot
- + Saadut tulonsiirrot (ml. muilta kotitalouksilta saadut tulonsiirrot ja luontoisetuasunnon asuntotulo)
- = Bruttotulot
- Maksetut tulonsiirrot (ml. muille kotitalouksille maksetut tulonsiirrot)
- = *Käytettävissä olevat tulot*

Rahatulot saadaan, kun kotitalouden *käytettävissä olevista tuloista* vähennetään laskennalliset tuloerät, joista tärkein on laskennallinen asuntotulo.

4.2 Keskeiset luokitukset

Seuraavassa on kuvattu kulutustutkimuksen keskeisiä luokituksia, jotka ovat käytössä vuosien 1985, 1990, 1994–96, 1998, 2001, 2006, 2012 ja 2016 palvelutiedostoissa.

Kulutusluokitus

Tutkimuksen kulutusluokitus perustuu pitkälti Eurostatin COICOP-HBS-kulutusluokitukseen (Classification of Individual Consumption by Purpose), joka on Euroopan kansantalouden tilinpito-järjestelmän mukainen. Kansainvälisestä luokituksista on laadittu kansallinen versio (liitetaulukko 1), joka on mahdollistanut luokituksen tarkentamisen ja kansallisten piirteiden huomioon ottamisen. Eurostatin eCOICOP-HBS-versio, joka on karkeampi kuin kansallinen luokitus, on esitetty liitteessä 3.

Kotitalouksien kulutusmenot on jaettu kahteentoista käyttötarkoituksen mukaiseen pääryhmään:

01	Elintarvikkeet ja alkoholittomat juomat
02	Alkoholijuomat ja tupakka
03	Vaatteet ja jalkineet
04	Asuminen ja energia
05	Kodin kalusteet, koneet ja tarvikkeet
06	Terveys
07	Liikenne
08	Tietoliikenne
09	Kulttuuri ja vapaa-aika
10	Koulutus
11	Hotellit, kahvilat ja ravintolat
12	Muut tavarat ja palvelut

Tuloluokitukset

Käytettävissä olevat tulot on keskeinen ja yleisimmin käytetty tulokäsite kulutustutkimuksessa. Useimmiten kotitalouden käytettävissä olevat tulot jaetaan vielä kotitalouden kulutussyksikköjen lukumäärällä. Näin erikokoiset kotitaloudet saadaan paremmin vertailukelpoisiksi.

Tuloluokituksina käytetään yleensä kymmenyksiä eli desiilejä. Niissä perusjoukko jaetaan kymmeneen lukumäärältään yhtä suureen ryhmään siten, että ensimmäisessä desiilissä ovat pienituloisimmat ja kymmenennessä suurituloisimmat kotitaloudet. PX-web taulukoissa käytetään kvinttilejä tietojen luotettavuuden varmistamiseksi.

Alueluokitukset

Alueluokitukset perustuvat kotitalouden haastatteluhetken asunnon paikkatietoon. Tilastollinen kuntaryhmitys on tehty kunkin tutkimusvuoden tilanteen mukaiseen luokitukseen, jolloin luokkien sisältö muuttuu eri tutkimusvuosina, mutta ryhmittelyn tarkoitus säilyy alkuperäisenä.

(esim. taajaan asutut kunnat). Luettelot lääneistä, maakunnista ja kunnista sekä niissä tapahtuneissa aluemuutoksista löytyvät Tilastokeskuksen sivuilta (http://www.tilastokeskus.fi/meta/luokitukset/index_alue.html).

Yleisimmin käytetty alueluokitus on Euroopan unionia varten tehty suuraluejako (NUTS2), jonka viimeisin versio otettiin käyttöön vuonna 2016. Uudessa luokituksessa alueet ovat:

- 1 Helsinki-Uusimaa
- 2 Etelä-Suomi
- 3 Länsi-Suomi
- 4 Pohjois- ja Itä-Suomi
- 5 Ahvenanmaa – Åland

Toinen alueluokitus, joka palvelutaulukoissa on käytössä, on tilastollinen kuntaryhmitys. Tilastollinen kuntaryhmitys on Tilastokeskuksessa kehitetty kaupunkimaisuuden kuvaaja, joka jakaa kunnat taajamaväestön osuuden ja suurimman taajaman väkiluvun perusteella kaupunkimaisiin, taajaan asuttuihin sekä maaseutumaisiin kuntiin. Luokituksen mukaan *kaupunkimaisia kuntia* ovat ne kunnat, joiden väestöstä vähintään 90 % asuu taajamissa tai suurimman taajaman väkiluku on vähintään 15 000. *Taajaan asuttuja kuntia* ovat kunnat, joiden väestöstä vähintään 60 %, mutta alle 90 %, asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on vähintään 4 000, mutta alle 15 000. *Maaseutumaisia kuntia* ovat kunnat, joiden väestöstä alle 60 % asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on alle 15 000, sekä kunnat, joiden väestöstä vähintään 60 %, mutta alle 90 %, asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on alle 4 000.

Tilastollinen kuntaryhmitys perustui aiemmin väestölaskentojen yhteydessä kerran viidessä vuodessa tehtyyn taajamarajaukseen ja siitä saatuun tietoon taajamaväestöstä. Loppuvuodesta 2011 lähtien kuntaryhmitys perustuu kerran vuodessa tehtävään taajamarajaukseen ja siitä saatuun tietoon taajamaväestöstä.

Kulutustutkimuksen vuosien 2012 ja 2016 aineistossa on käytössä myös paikkatietoihin perustuva kaupunki – maaseutuluokitus², jossa alueet on luokiteltu 250 x 250 metrin tilastoruutujen avulla seuraaviin luokkiin:

- K1 = Sisempi kaupunkialue
- K2 = Ulompi kaupunkialue
- K3 = Kaupungin kehysalue
- M4 = Maaseudun paikalliskeskus
- M5 = Kaupungin läheinen maaseutu
- M6 = Ydinmaaseutu
- M7 = Harvaan asuttu maaseutu

2 Tämä aluejako on vuoden 2010 mukainen, mutta edelleen käyttökelvoinen vuonna 2016 (SYKE).

Sosioekonominen asema

Kotitalouden sosioekonominen asema määräytyy talouden viitehenkilön mukaan. Palvelutiedostoissa on tietoa sekä kotitalouden viitehenkilön että tämän puolison sosioekonomisesta asemasta. Luokitus perustuu Tilastokeskuksen vuoden 1989 sosioekonomisen aseman luokitusstandardiin. Siinä otetaan huomioon henkilön ammatti, ammattiasema, työn luonne ja elämänvaihe (Tilastokeskus 1989).

Kotitalouden jäsenille on haastattelujen pohjalta muodostettu sosioekonominen asema henkilön toiminnan perusteella. Henkilöt on jaettu ammatissa toimiviin ja ammatissa toimimattomiin. Ammatissa toimiviin on pääsääntöisesti luokiteltu kaikki 12 kuukauden viitejaksolla vähintään kuutena kuukautena tuotantotoimintaan osallistuneet. Ammatissa toimivat on jaettu edelleen yrittäjiin ja palkansaajiin haastattelussa ilmoitettujen tietojen perusteella. Vuoden 2016 kulutustutkimuksessa jako ylempiin ja alempiin toimihenkilöihin sekä työntekijöihin on tehty vuoden 2010 ammattiluokituksen ja koulutuksen mukaan (Tilastokeskus 2011). Jos kotitaloudessa on sekä palkansaaja- että yrittäjäjäseniä, on yrittäjäyys pääsääntöisesti määräävä kriteeri viitehenkilöä määriteltäessä.

Ammatissa toimimattomat on puolestaan ryhmitelty eläkeläisiin, työttömiin, opiskelijoihin ja muihin ammatissa toimimattomiin. Työttömiin lasketaan henkilöt, jotka ovat olleet vuoden aikana vähintään 6 kuukautta työttömänä. Vuoden 1985 aineistosta työttömiä ei voitu erottaa omaksi luokakseen, vaan ammatissa toimimattomista on käytetty karkeampaa luokitusta.

Koulutusaste

Kotitalouden jäsenten koulutusaste muodostetaan Tilastokeskuksen tutkintorekisterin tietojen perusteella. Rekisterissä on tiedot henkilöiden peruskoulun jälkeisistä tutkinnoista.

Koulutusasteen mittaaminen perustuu koulutusaikaan. Koulutusastejaottelu noudattaa koulujärjestelmän rakennetta, jossa koulutus etenee vuosijaksoittain alemmista koulutuksen asteilta ylemmille. Mitä pitemmästä koulutuksesta on kysymys, sitä korkeampi on koulutusaste. Yksittäisten koulutusten sijoittelussa otetaan huomioon myös pohjakoulutusvaatimukset.

Palvelutiedostoissa on käytössä seuraava koulutusasteluokitus, joka noudattaa muuten vuoden 2016 luokitusta pääluokkatasolla, mutta ilman varhaiskasvatuksen ja esiopetusasteen erottelua ja niin että erikoisammattitutkinnot on yhdistetty toisen asteen koulutusasteeseen:

- 0 = Perusasteen koulutus tai ei suoritettua koulutusta
- 3 = Keskiaste
- 5 = Alin korkea-aste

- 6 = Alempi korkeakouluaste
- 7 = Ylempi korkeakouluaste
- 8 = Tutkijakoulutusaste
- 9 = Koulutusaste tuntematon

Kotitaloustyyppi ja elinvaihe

Kulutustutkimuksen julkaisuissa käytettävä kotitaloustyyppi- ja elinluokitus muodostetaan haastattelun perusteella ja on seuraava:

- yhden hengen talous
- lapseton pari
- yhden huoltajan lapsiperhe
- kahden huoltajan lapsiperhe
- yli 64-vuotiaiden talous
- muu talous.

Yhden hengen talouksia ovat ainoastaan alle 65-vuotiaat yksin asuvat. Tätä vanhemmat yksin asuvat kuuluvat yli 64-vuotiaiden talouksiin. Lapsettomiin pareihin kuuluvat kahden hengen taloudet, joiden molemmat jäsenet ovat alle 65-vuotiaita. Kun talouden kaikki jäsenet ovat 65 vuotta täyttäneitä, kotitalous määritellään yli 64-vuotiaiden taloudeksi. *Yhden huoltajan ja kahden huoltajan* lapsiperheissä on vähintään yksi kotona asuva alle 25-vuotias huollettava lapsi.

Kotitaloustyyppi- ja elinluokituksen rinnalla kulutustutkimuksessa käytetään tarkempaa *elinvaiheluokitusta*. Samantapainen luokitus on käytössä tulonjako- ja varallisuustutkimuksissa. Sitä muodostettaessa otetaan huomioon kotitalouden koko, perhesuhteet sekä kotitalouden jäsenten iät. Se eroaa kulutustutkimuksen kotitaloustyyppi- ja elinluokituksesta mm. siinä, että yli 64-vuotiaiden taloudet eivät ole omana ryhmänään, vaan sisältyvät rakenteensa mukaisiin ryhmiin. Lapsiperheet määrittyvät nuorimman lapsen iän perusteella. Lapsiksi on luokiteltu alle 18-vuotiaat jäsenet, jotka eivät kuitenkaan ole kotitalouden viitehenkilöitä tai tämän puolisoita. Luokitus on varsin yksityiskohtainen ja johtaa siihen, että yksittäisiin luokkiin tulee vähän kotitalouksia. Sen vuoksi suositellaan, että luokitusta ei käytettäisi sellaisenaan, vaan muodostettaisiin tutkimustarpeita vastaava karkeampi luokitus.

- yhden hengen taloudet, erikseen: alle 25-vuotiaat, 25 – 44-vuotiaat, 45 – 64-vuotiaat ja 65+ -vuotiaat
- lapseton pari, erikseen viitehenkilön ikä: alle 25-vuotiaat, 25 – 44-vuotiaat, 45 – 64-vuotiaat ja 65+ -vuotiaat
- kahden vanhemman taloudet, erikseen nuorimman lapsen ikä: alle 3 vuotta, 3 – 6 vuotta, 7 – 12 vuotta, 13 – 17 vuotta

- yhden vanhemman taloudet, erikseen nuorimman lapsen ikä: alle 3 vuotta, 3 – 6 vuotta, 7 – 12 vuotta, 13 – 17 vuotta
- avio- tai avopari + alaikäisiä ja aikuisia lapsia tai vain aikuisia lapsia
- yksin asuva aikuinen + alaikäisiä ja aikuisia lapsia tai vain aikuisia lapsia
- muut taloudet

Kotitalouden rakenne

Kotitalouden rakenne kuvaa kotitalouden koon sekä aikuisten ja alle 18-vuotiaiden lasten lukumäärää. Myös alle 18-vuotias voidaan luokituksessa laskea aikuiseksi, jos hän on avio- tai avoliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa, eronnut tai on kotitalouden ainoa jäsen.

Kotitalouden kestotavarat

Kulutustutkimuksessa selvitetään kotitalouden erilaisen kodinkoneiden, viihde-elektroniikan laitteiden, vapaa-ajan välineiden ja kulkuneuvojen omistusta. Kestotavari- ja elinluokitus sisältää sekä kotitalouden omistuksessa että käytössä olevat laitteet. Taloyhtiöiden yhteisissä tiloissa olevia koneita ja laitteita ei lasketa mukaan.

Tutkimuksessa kysytyt kestotavarat vaihtelevat jonkin verran vuosittain. Tilastokeskuksen joka kuukausi tehtävässä kuluttajabarometrissa kysytään tietoja kestotavaroiden omistuksesta neljästi vuodessa. Eurostat (2003) suosittelee, että Household Budget Survey -tutkimuksissa selvitetäisiin vähintään seuraavien kestotavaroiden omistus: auto (myös lukumäärä), televisio (myös lukumäärä), videolaite, tietokone, pesukone ja astianpesukone.

Kulutustutkimuksen palvelutiedostoissa ovat mukana seuraavat kestotavarat (ei kaikilta vuosilta): väritelevisio (myös lkm), mustavalkotelevisio, kaapelitelevisio, satelliittiantenni, videonauhuri, cd-soitin, dvd-soitin, tietokone (myös lkm), pesukone, pakastin, astianpesukone, mikroaaltouuni, langapuhelin, matkapuhelin, vaihdepyörä (myös lkm), mopo (myös lkm), moottorivene / purjeverene (myös lkm), henkilö- tai pakettiauto (myös lkm), työsuhdeauto (myös lkm), matkailuauto (myös lkm), matkailuvaunu (myös lkm), sähkökiuas, sauna, vapaa-ajan asunto, vapaa-ajan asunto ulkomailla, kakkos- tai sijoitusasunto, kakkos- tai sijoitusasunto ulkomailla, pelikonsoli ja lemmikkieläin. Vuonna 2016 laitevarantoja koskevia kysymyksiä on vähennetty huomattavasti haastattelujen lyhentämiseksi.

5 TIETOJEN OIKEELLISUUS JA TARKKUUS

5.1 Tutkimuksen virhelähteet

Tietojen oikeellisuudella tarkoitetaan sitä, että tilastoidaan oikein ja luotettavasti sitä, mitä on tar-koitus mitata. Kulutustutkimus, kuten muutkin otostutkimuksiin perustuvat tilastot, sisältää useita mahdollisia virhelähteitä. Keskeiset tulosten luotettavuuteen vaikuttavat virhelähteet liittyvät tietosisältöön, kysymysten muotoiluun ja esittämisjärjestykseen, otantaan, vastaukseen, tiedonkeruuseen ja tietojen käsittelyyn sekä tulosten analysointiin (Djerf & Lindqvist 1993). Tilastojen käyttökelpoisuuteen liittyvät erilaiset virheet, joiden lähteinä voivat Tilastokeskuksen laatukäsikirjan (Tilastokeskus 2007a) mukaan olla:

- otanta (sampling errors)
- muut virhelähteet (non-sampling errors):
- kehikko (frame)
- mittaus (measurement)
- prosessointi (processing)
- vastauskato (non-response).

Otantaan liittyvät virheet voivat olla satunnaisia tai systemaattisia. Satunnaisvaihtelu aiheutuu siitä, että vain osa perusjoukosta on tutkimuksessa mukana. Satunnaisvirheen suuruuteen vaikuttavat otoksen koko, otoksen poimintamenetelmä ja tulosten estimointi. Edelleen satunnaisvirheen suuruuteen vaikuttaa muuttujien havaintoarvojen vaihtelu (hajonta). Satunnaista otantavirhettä pyritään arvioimaan estimaattien keskivirheiden avulla. Vuoden 2016 kulutusmenojen keskivirhelaskelmia kuvataan tarkemmin luvussa 5.5 ja liitetaulukossa 1.

Systemaattista virhettä tuloksiin aiheuttaa otannan peitto- eli kehikkovirhe. Peittovirheen osuus kulutus-tutkimukseen liittyvästä kokonaisvirheestä on arvioitu pieneksi (ks. luku 3.2).

Kulutustutkimuksen eri vaiheissa pyrittiin kiinnittämään huomiota virheiden löytämiseen ja virheiden minimointiin. Tutkimuksen alkaessa keskityttiin tietosisällön huolelliseen suunnitteluun ja lomakkeen testaamiseen.

Tietojenkeruuvaiheen virhemahdollisuuksia on pyritty minimoimaan haastattelijoiden koulutuksella ja haastattelun standardoimisella. Useilla haastattelijoilla oli kokemusta edellisistä kulutustutkimuksista. Lisäksi tietokoneavusteinen (CAPI) haastattelu yhtenäistää haastattelua ja mahdollistaa erilaisten rajoitusten käytön lomakkeelle syötettäville arvoille. Koska kulutustutkimuksen tiedot kerätään pääosin haastatteluilla ja kulutusmuistikirjoilla, haastattelijoiden työpanos ja motivaatio ovat koko tutkimuksen kannalta avainasemassa.

Tietosisällön ja lomakkeen huolellisesta suunnittelusta huolimatta kotitalouksien kaikkia kulutusmenoja ei saada kerätyksi luotettavasti. Osittain tämä johtuu kotitalouksien muistivirheistä tai vastaamattomuudesta. Kulutustutkimuksesta saadaan liian pieni kulutus esimerkiksi alkoholi-juomille ja rahapeleille sekä muille vastaaville tuotteille, joita usein pidetään sosiaalisesti ei-toivottavina (Djerf & Lindqvist 1993). Kulutustutkimusten kulutusmenoja on verrattu vastaavan vuoden kansantalouden tilinpidon kotitaloussektorin kulutustietoihin (ks. luku 6.1).

Prosessointivirheillä tarkoitetaan tässä aineistojen tallennuksessa, käsittelyssä ja koodauksessa tapahtuneita virheitä. Niitä pyrittiin pienentämään erilaisilla tarkistussäännöillä.

Systemaattista virhettä tuloksiin voi aiheuttaa myös vastauskato eli otoskotitalouden jääminen tutkimuksen ulkopuolelle. Vastauskato on yleisesti ymmärretty eräksi keskeiseksi aineiston laadun mittariksi. Vastauksemattomuuden yleistymisen on ollut merkittävin survey-tiedon laatua heikentävä tekijä viime vuosina.

5.2 Kato-analyysi

5.2.1 Kadon väestöryhmittäiset erot

Kotitalouksien vastaamattomuus eli kato vaikuttaa tutkimuksen tuloksiin. Kadon takia tutkimusjoukko pienenee, jonka seurauksena tutkimuksen tuloksiin liittyvä hajonta kasvaa (otosvarianssi). Lisäksi kadosta saattaa aiheutua myös virhettä tai harhaa tutkimustuloksiin, jos vastauskato on epätasaisesti jakautunut, eikä sitä voida korjata tilastollisin menetelmin (Tilastokeskus 2007a). Kulutustutkimuksessa käytettyä kadon korjausmenetelmää on esitelty luvussa 3.5.

Vastauskato jaetaan tavallisesti eräkatoon ja yksikkökattoon (Groves ym. 1999). Eräkadossa yksittäiseen kysymykseen ei saada vastausta, yksikkökadossa koko kotitalous puuttuu lopullisesta aineistosta. Haastattelussa eräkatoa esiintyy melko vähän, sillä tietokoneavusteisessa haastattelussa käydään haastattelijan kanssa läpi kaikki kysymykset. Eräkatoa eli yksittäisiä puuttuvia vastauksia on vaikea tarkastella kulutustutkimuksessa, koska kuit-tienkeruujakson ostotiedoista ei voida selvittää, onko kotitalous jättänyt kirjaamatta vai hankkimatta kyseistä tuotetta kahden viikon aikana. Sen vuoksi yksikkökattoa eli kokonaisen kotitalouden puuttumista aineistosta on helpompi tutkia kuin eräkatoa. Haastattelukysymysten osalta eräkatoa tarkastellaan luvussa 5.4.

Kadon analysointia varten rekistereistä liitettiin aineistoon kohdehenkilöiden taustatietoja. Näin saatiin informaatiota myös tutkimuksen ulkopuolelle jääneiden talouksien tai niiden kohdehenkilöiden iästä, asuinkunnasta, asuntokunnan koosta, koulutuksesta ja veronalaisista tuloista. Informaation lisääminen mahdollistaa kadon vertailun eri taustamuuttujien suhteen, jolloin voidaan analysoida kadon vaihtelua eri väestöryhmissä.

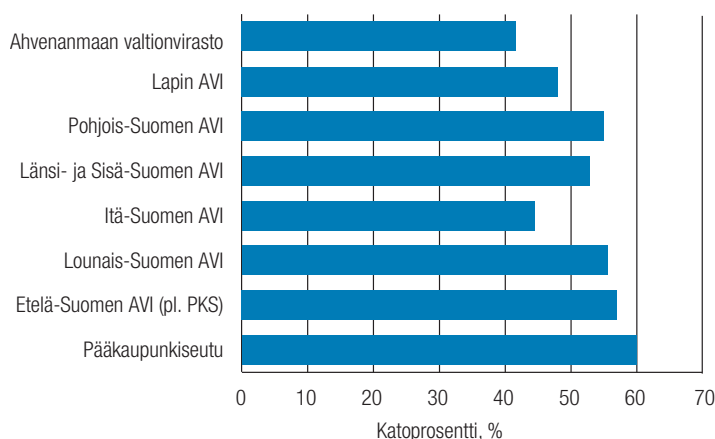
Vastauskato ja asuinalue

Samoin kuin vuoden 2012 kulutustutkimuksessa kato ja kaantui vuoden 2016 tutkimuksessa epätasaisesti alueittain (kuvio 4). Suurinta kato oli pääkaupunkiseudulla ja pienintä Itä-Suomessa ja Ahvenanmaalla.

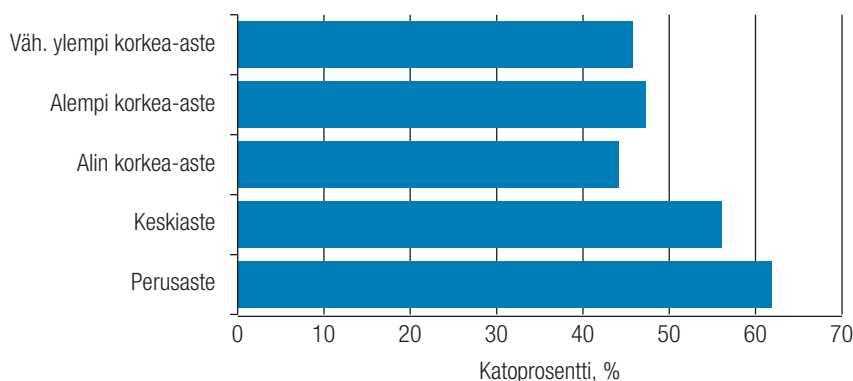
Kato kohdehenkilön koulutusasteen mukaan

Vuoden 2016 tutkimuksessa kato oli suurinta perusasteen suorittaneiden kohdehenkilöiden talouksissa (kuvio 5). Tutkimukseen osallistumisen kannalta merkityksellistä näytti olevan se, että talouden kohdehenkilö oli suorittanut vähintään alimman korkea-asteen tutkinnon, sillä perus- ja keskiasteen suorittaneiden kohdehenkilöiden kotitalouksissa kato oli jo selvästi suurempi. Kato oli pienin alimman korkea-asteen koulutuksen hankkineiden kohdehenkilöiden talouksissa.

Kuvio 4.
Kokonaiskato alueositteiden mukaan vuonna 2016 (%)

Kuvio 5.
Kokonaiskato kohdehenkilön koulutusasteen mukaan vuonna 2016 (%)

Kato kohdehenkilön sukupuolen ja iän mukaan

Taloudet, joiden kohdehenkilönä oli nainen, vastasivat kulutustutkimukseen aktiivisemmin kuin taloudet, joiden kohdehenkilönä oli mies (taulukko 6).

Taulukko 6.

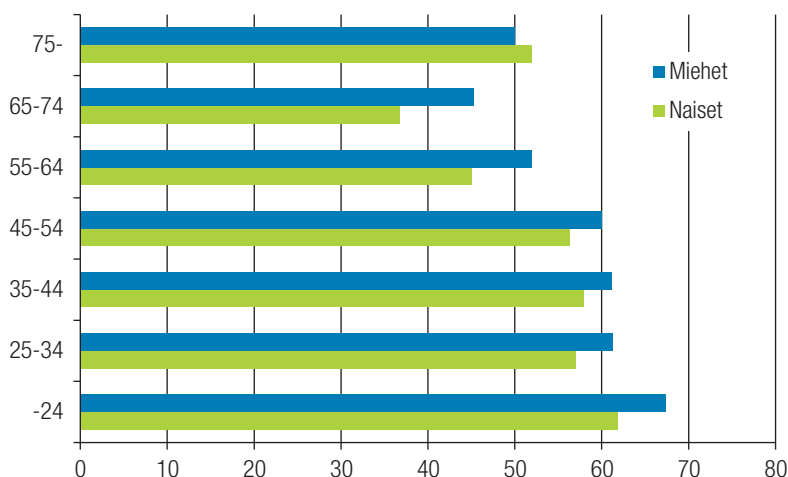
Kokonaiskato kohdehenkilön sukupuolen mukaan vuonna 2016 (%)

Mies	Nainen	Kaikki
56.8	51.7	54.2

Ero sukupuolten välillä oli 5.1 prosenttiyksikköä. Vuoden 2012 tutkimuksessa se oli 2.9 prosenttiyksikköä. Eri-ikäisten miesten ja naisten osallistumisessa oli suurta vaihtelua (kuvio 6). Naisten vastausaktiivisuus oli suurempaa kuin miesten kaikissa ikäluokissa lukuun ottamatta vanhimpia, yli 75-vuotiaiden talouksia, joissa naiskotitalouksien kato oli mieskohdehenkilöiden talouksia suurempaa. Myös vuoden 2016 tutkimuksessa vanhimmissa ikäryhmissä mieskotitaloudet vastasivat naisten talouksia aktiivisemmin. Kyse lienee siitä, että yli 75-vuotiaiden naisten joukossa on enemmän hyvin vanhoja kohdehenkilöitä, jotka eivät sairauden tai muun syyn vuoksi osallistuneet tutkimukseen.

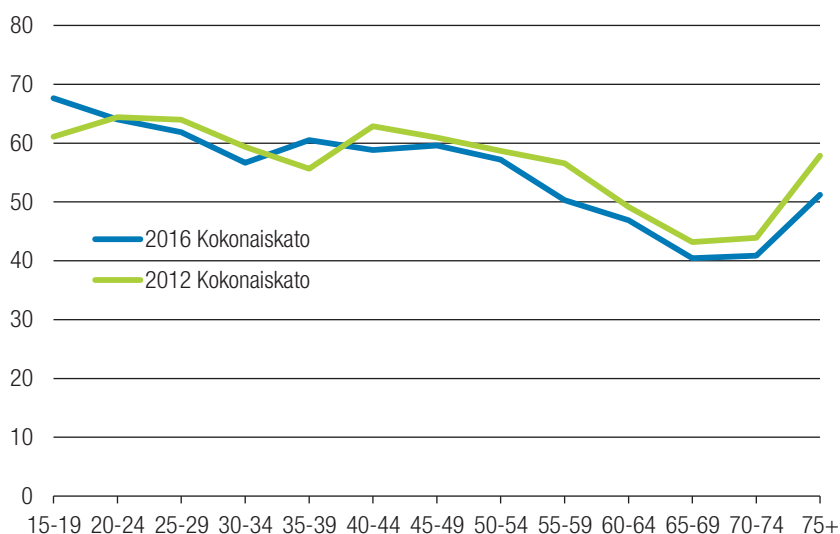
Kuvio 6.

Kokonaiskato kohdehenkilön iän ja sukupuolen mukaan vuonna 2016 (%)

Kuvio 7.

Kokonaiskato kohdehenkilön iän mukaan vuosina 2012 ja 2016 (%)

Verrattuna vuoden 2012 tutkimukseen kato kasvoi 15–19-vuotiaiden ja 35–39-vuotiaiden kohdehenkilöiden kotitalouksissa. Kato pieneni kaikissa muissa ikäryhmissä.

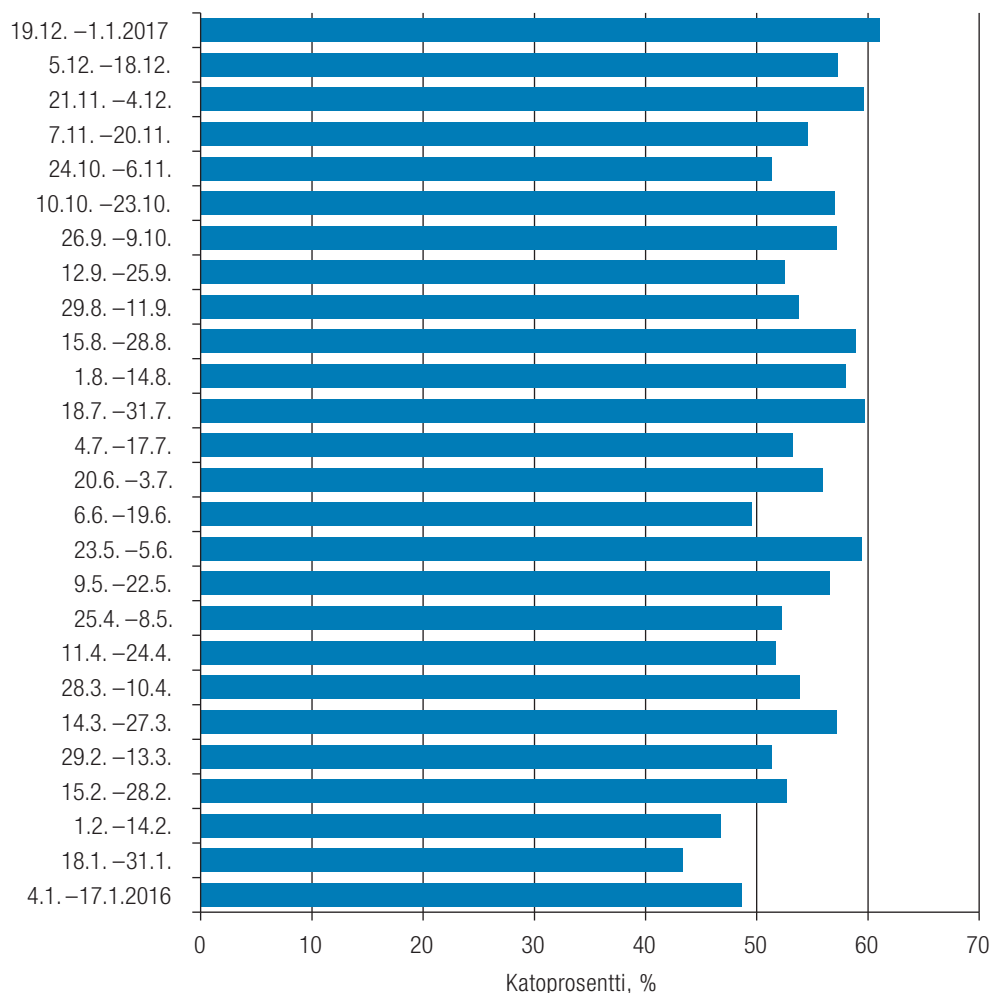
Kato lopullisen kuittienkeruujakson mukaan

Jos haastattelijä ei tavoittanut ajoissa kotitaloutta tai kotitalous kieltäytyi kuittien keruusta ja muistikirjan pitämisestä vedoten sopimattomaan ajankohtaan, keruun aloittamista oli mahdollista siirtää maksimissaan kaksi

jaksoa eli neljä viikkoa eteenpäin. Kuviossa 8 esitetään katoprosentit lopullisilta keruujaksoilta. Kahdelle ylimääräiselle varajaksolle (27. jakso 2.1. – 15.1.2017 ja 28. jakso 16.1. – 29.1.2017) siirtyneet taloudet on kuviossa 8 laskettu ensimmäiseen ja toiseen jaksoon kuuluviksi. Katoprosentit vaihtelevat eri jaksojen kesken. Vastauskato oli suurinta lomakausien aikana ja jaksoilla, joille osui juhlapyyhiä tai koulujen päättäjäisiä.

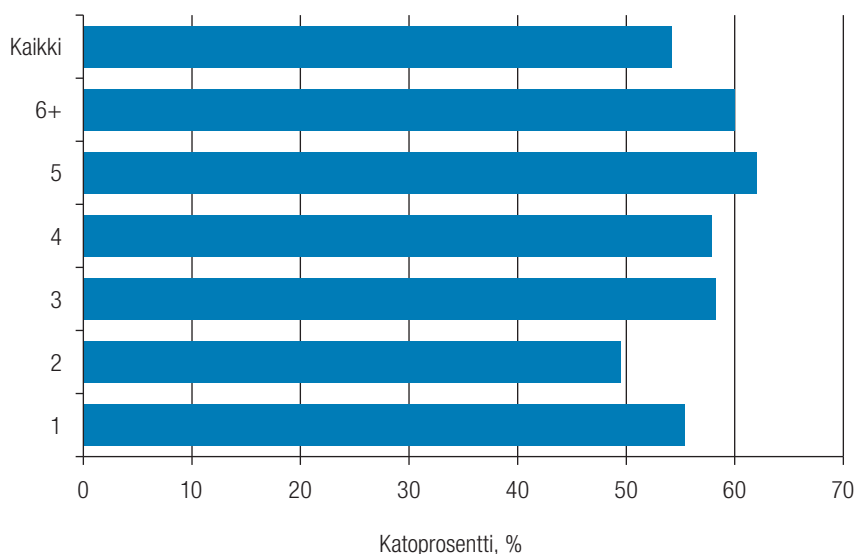
Kuvio 8.

Kokonaiskato lopullisen kuittienkeruujakson mukaan vuonna 2016 (%)

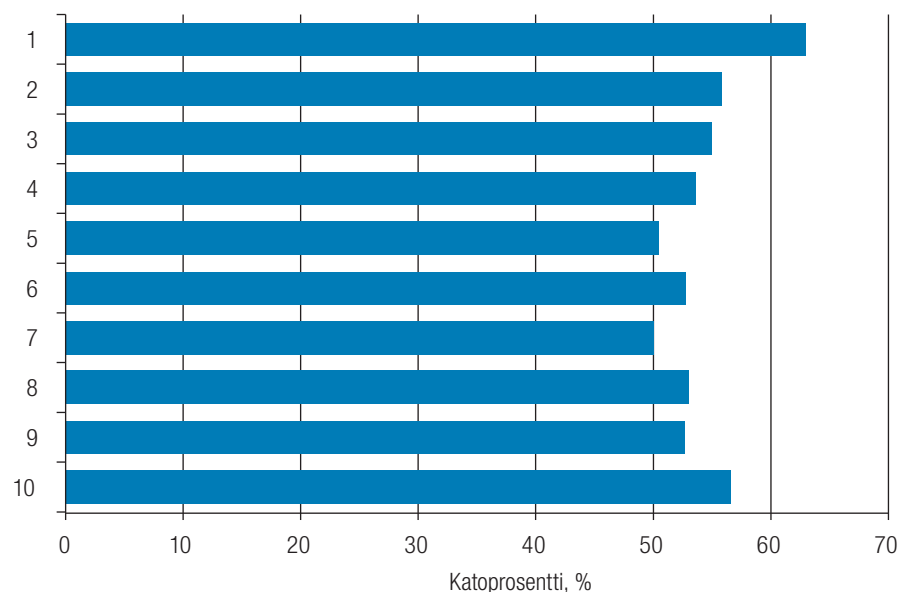
Kuvio 9.

Kokonaiskato asuntokunnan koon mukaan vuonna 2016 (%)

Kuvio 10.

Kokonaiskato asuntokunnan tulokymmenyksen mukaan vuonna 2016 (%)

Kato asuntokunnan³ koon ja tulojen mukaan

Kuten vuoden 2012 tutkimuksessa myös vuonna 2016 kahden hengen asuntokuntien kato oli selvästi vähäisempää kuin muiden asuntokuntien (kuvio 9). Suurinta kato oli isoissa kotitalouksissa.

3 Tieto asuntokunnasta perustuu rekisteritietoihin. Asuntokunnan muodostavat kaikki samassa asuinhuoneistossa vakinaisesti asuvat henkilöt. Vakinaisesti laitoksissa kirjoilla olevat, asunnottomat, ulkomailla ja tietymättömissä olevat henkilöt eivät väestölaskennassa muodosta asuntokuntia.

Kuvio 10 kuvaa asuntokuntien bruttotulojen yhteyttä kulutustutkimukseen osallistumiseen. Vastauskato on selvästi suurinta alimpaan tuloluokkaan kuuluvissa talouksissa. Asuntokunnista, jotka kuuluivat alimpaan tulodesiiliin (yhteenlasketut vuositulot olivat alle 15 980 euroa), yli 60 prosenttia jäi tutkimuksen ulkopuolelle. Erot tuloryhmien välillä ovat olleet samankaltaisia 1990-luvulta lähtien. Kato on ollut suurinta pieni- ja suurituloisilla talouksilla.

Taulukko 7.

Kulutustutkimuksen kokonaiskadon syyt vuosina 2001, 2006, 2012 ja 2016

	2016		2012		2006		2001	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Koko netto-otos	8 023	100	8 238	100,0	7 658	100	8 793	100
Hyväksytty aineisto	3 673	45,8	3 551	43,1	4 007	52,3	5 495	62,5
Kokonaiskato yhteensä	4 350	54,2	4 687	56,9	3 651	47,7	3 298	37,5
A Haastattelukato yhteensä	3 816	47,6	4 283	52,0	3 179	41,5	2 697	30,7
– kieltäytyminen	2 546	31,7	2 772	33,6	2 532	33,1	2 358	27,4
– ei tavoitettu	929	11,6	1 239	15,0	482	6,3	318	2,9
– muu syy	341	4,3	272	3,3	165	2,2	20	0,4
B Päiväkirjakato yhteensä	534	6,7	404	4,9	472	6,2	601	6,8

5.2.2 Kadon syyt

Kotitaloudet jaetaan vastauskadon syiden mukaan kolmeen pääryhmään: tavoittamatta jääneisiin, kieltäytyneisiin ja muusta syystä pois jääneisiin. Vapaaehtoisissa tutkimuksissa kuten kulutustutkimuksessa kieltäytyminen tai tutkimukseen osallistuminen on kotitalouden oma valinta. Haastattelijoiden koulutuksessa opastettiin, kuinka myönteisessä hengessä suostutellaan epäroivia haastateltavia osallistumaan tutkimukseen.

Kulutustutkimuksen aineistoon kuuluvat kotitaloudet, jotka osallistuivat sekä haastatteluun että keräsivät kaksi viikkoa kuitteja tai kirjasivat päivittäistavaraostot muistikirjaan. Kokonaiskato jaetaan haastattelukatoon ja kuittienkeruujakson katoon. Haastattelukatoon kuuluvat taloudet, jotka kieltäytyivät tutkimuksesta, joita ei tavoitettu tai joita ei haastateltu jostain muusta syystä johtuen. Päiväkirjakatoon kuuluvat taloudet, jotka haastateltiin, mutta jotka eivät jostain syystä palauttaneet kuittipussia ja muistikirjaa.

Haastattelukato oli vuoden 2016 tutkimuksessa 47,6 prosenttia (vuonna 2012: 52,0 %) ja päiväkirjakato 6,7 prosenttia (v. 2012: 4,9 %). Tutkimuksen kokonaiskadoksi tuli vuonna 2016 siten 54,2 prosenttia (vuonna 2012: 56,9 %). (Taulukko 7)

Vuoden 2012 tutkimuksen haastattelu- ja päiväkirjakato eivät kuitenkaan ole täysin vertailukelpoisia muihin vuosiin, koska haastatteluja tehtiin kaksi vuonna 2012. Henkilöitä, jotka eivät suostuneet enää toiseen haastatteluun, oli

225 ja heidät on laskettu tässä haastattelukatoon. Yksiosaisen haastattelun tapauksessa heistä osa olisi todennäköisesti keskeyttänyt tutkimukseen osallistumisen kuittien keruuvaiheessa, mikä olisi lisännyt päiväkirjakatoa.

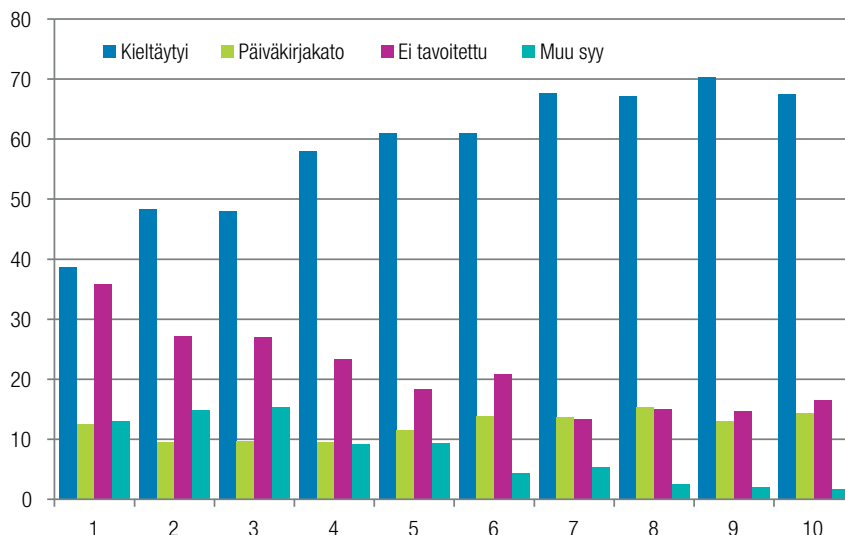
Haastattelusta kieltäytyminen on 2000-luvulla ollut ylivoimaisesti suurin syy talouden poisjääntiin tutkimuksesta. Vuonna 2016 talouksista noin joka kolmas (32 %) kieltäytyi haastattelusta. Kieltäytymisen syyksi taloudet ilmoittivat yleisimmin ajanpuutteen ja sen, että osallistuminen ei kiinnosta. Kieltäytyneisiin laskettiin myös henkilöt, joiden kanssa ei yrityksistä huolimatta saatu sovittua sopivaa haastattelu-aikaa. Kieltäytyminen korreloi tulosten kanssa. Ylemmissä tulodesiileissä kieltäytyneitä oli eniten.

Tutkimuksesta kieltäytyneiden osuus kasvoi poikkeuksetta vuosina 1990–2006. Vuonna 1990 heidän osuutensa talouksista oli 16 prosenttia ja vuoden 2006 tutkimuksessa jo 33 prosenttia.

Kieltäytyminen poisjäännin syynä on ollut kolmessa viime tutkimuksessa noin kolmannes. Sen sijaan tavoittamattomien osuus on kasvanut 2010-luvulla.

Haastattelijat yrittivät tavoittaa kohdehenkilöitä ja heidän talouksiaan kirjeitse ja puhelimitse, mutta osaa ei tavoitettu yrityksistä huolimatta. Vuonna 2016 tavoittamatta jäi noin 12 prosenttia otoksen kotitalouksista, kun vuoden 2012 tutkimuksessa heidän osuutensa oli 15 prosenttia (taulukko 7). Tavoittamatta jäi eniten pienituloisia; mitä suuremmat tulot, sitä todennäköisemmin

Kuvio 11.
Kadon syyt tulokymmenyksittäin vuonna 2016 (% kadosta)

kotitalous tavoitettiin (kuvio 11). Tavoittamattomien osuuden alenemiseen vuoden 2012 tutkimuksesta vaikutti se, että tällä kertaa tavoittelu käynnillä haastateltavan osoitteessa oli mahdollista. Vuonna 2012 tavoiteltiin vain kirjeillä ja puhelimitse.

Muista syistä kuin kieltäytymisen tai tavoittamattomuuden vuoksi tutkimuksen ulkopuolelle jäi neljä prosenttia otoksen kotitalouksista. Muista syistä yleisin oli haastateltavan sairaus. Kielivaikeuksien vuoksi tutkimuksen ulkopuolelle jääneiden osuus oli 1,0 prosenttia eli kutakuinkin saman verran kuin edellisellä kerralla (0,9 %). Tutkimuksen ulkopuolelle jäi suhteessa eniten pienituloisia myös muiden syiden kuin tavoittamattomuuden vuoksi. (Kuvio 11).

Päiväkirjakatoon kuuluivat ne kotitalouksista, jotka haastateltiin, mutta jotka joko kieltäytyivät kuittienkeruujakson tiedonkeruusta tai eivät muusta syystä palauttaneet kuitteja ja muistikirjaa (534 kpl). Nämä kotitaloudet eivät sisälly lopulliseen aineistoon. Kuitit ja muistikirjan palauttaneet osallistuivat 500 € lahjakortin arvontaan kuittienkeruujaksolla. Voittomahdollisuus oli luokkaa 1/160. Se ei näytä vaikuttaneen kuittien palauttamiseen alimmissakaan tulodesiileissä (ainakaan merkittävästi), vaikka niin olisi voinut olettaa. Useimmin kuitteja ja muistikirjoja palauttivat tulodesiileihin 2–4 kuuluneet kotitaloudet.

Kuten edellä olevista taulukoista ja kuvioista käy ilmi, kato ei ole sattumanvaraista, vaan vastaamatta jättäminen on yhteydessä esimerkiksi asutokunnan tuloihin, asuinalueeseen ja sen kokoon sekä kohdehenkilön koulutustasoon. Koska monet näistä taustamuuttujista ovat kadon lisäksi yhteydessä myös kulutustutkimuksen

tulosmuuttujiin eli kulutusmenoihin, kadon vinoudesta aiheutuu harhaa tutkimustuloksiin.

Harhaa korjataan painotuksen avulla. Jokaisen kotitalouden antamat kulutustiedot kerrotaan painokertoimella, joka ilmaisee kuinka useaa perusjoukon taloutta kyseinen otokseen poimittu talous vastaa. Painotuksen tavoitteena on saada kulutusmenojen kokonaissummien ja keskiarvojen estimaatit vastaamaan väestöjakaumaa. Estimoinnissa käytettävien painokertoimien perustana ovat asutokuntien sisällysmistodennäköisyydet, joita korjataan uudelleenpainotuksen ja kalibroinnin avulla (ks. luku 3.5).

5.3 Kauppa- ja muistikirjajakson käyttö tiedonkeruussa

Kuten kolmena aikaisempaa tutkimuskertana, myös 2016 tutkimuksessa kotitalouksilla oli mahdollisuus ostojen kirjaamisen sijaan kerätä ostotensa kuitit kahden viikon jaksolta ja toimittaa ne kulutuksen muistikirjan mukana Tilastokeskukseen.

Menojen kirjaaminen käsin päiväkirjoihin on erityisen raskasta suurille kotitalouksille. Kirjaaminen on vaatinut sitoutumista kotitalouden kaikilta jäseniltä. Kuittien talteenotto on keventänyt päivittäistavaroiden ostotietojen keräämistä. Vuoden 2016 haastatelluista kotitalouksista noin 87 prosenttia toimitti hyväksyttävästi tiedot myös päivittäistavaraostoistaan. Vuosina 2006 ja 2012 osuus oli noin 90 prosenttia.

Aineiston tallennusvaiheessa saatiin tieto siitä, mitkä menoista tallennettiin skannatuista kuiteista ja mitkä muistikirjamerkinnöistä tai käsin tallennetuista lyhyistä kuiteista⁴. Kaikkiaan aineistossa on noin 433 000 kuluksenomerkintää, joista noin 80 prosenttia on peräisin skannatuista kuiteista (vuoden 2012 tutkimuksessa osuus oli noin 82 prosenttia).

5.4 Imputointi ja editointi

Haastattelu-, kuitti- ja muistikirja-aineistoa tarkistetaan monivaiheisesti. Perustarkistuksiin kuuluu

- haastattelijan haastattelun yhteydessä kirjoittaminen kommenttien läpikäynti
- haastattelutietojen minimien ja maksimien tarkistaminen
- kuitti- ja muistikirja-aineiston jokaisen koodin 15 suurimman ja 15 pienimmän arvon tarkistaminen
- loogiset tarkistukset (esim., että jokaisella kotitaloudella on tietyt pakolliset tiedot).

Vuoden 2016 kulutustutkimuksessa imputoitiin eräkaatoa kulutusta kuvaavien muuttujien osalta kuten vuoden 2012 tutkimuksessa. Jos haastattelussa oli vastattu ”ei osaa sanoa” tai kieltäytytty vastaamasta johonkin kysymykseen, tiedot imputoitiin käyttäen Donor- eli luovuttajaimputointimenetelmää (SAS:n Banff-proseduuri). Vain muuttujat, joista tiedettiin, että tiedon pitäisi olla suurempi kuin nolla, imputoitiin. Esimerkiksi asumiseen liittyvistä tiedoista muutama prosentti imputoitiin tällä menetelmällä. Vakuutustiedoista imputoitujen tietojen osuus oli lähes 14 prosenttia. Tiedon luovuttaja haettiin muuttujakohtaisesti päättämällä ensin ns. must match -muuttujat⁵, joiden perusteella mahdollisimman samanlainen luovuttaja etsitään.

Imputointi on kiinteä osa muuta aineiston editointia eli epäjohdonmukaisten tai virheellisten tietojen havaitsemista ja korjaamista. Kaikille korjatuille muuttujille merkittiin tietokantaan ns. flag-muuttujaan tieto korjauksesta. Flag-muuttujien mahdolliset arvot olivat:

- 1: Imputoitu Banffilla (luovuttajaimputointi)
- 2: Tieto haettu hallinnollisesta aineistosta
- 3: Jaettu tietoa useammalle muuttujalle (esim. vakuutus-paketit)
- 4: Muu imputointitapa (esim. keskiarvo- tai mediaani)
- 5: Tietoa korjattu (esim. outlier)

⁴ Lyhyet 1–3 rivin kuitit tallennettiin manuaalisesti kustannussyistä.

⁵ Esimerkiksi puuttuvan sähkömaksun imputoinnissa luovuttajaa haettiin niiden joukosta, joilla asunnon pinta-ala, asumislaji ja talotyyppi olivat samoja.

Tiedon jakamista useammalle muuttujalle (flag=3) käytettiin ensisijaisesti vakuutuspakettien osalta eli tilanteessa, jossa kotitalous kertoi, mitä vakuutuksia sillä on ja mikä on niiden yhteissumma. Tiedon paikkaamista hallinnollisen aineiston avulla käytettiin mm. asumista koskevien muuttujien osalta (esim. rakennusvuosi, pinta-ala). Muu imputointitapa oli käytössä lähinnä kestokulutushyödykkeiden osalta, ja niistä alle kaksi prosenttia imputoitiin.

5.5 Kulutusmenojen keskivirheet

Kulutustutkimuksessa kiinnostuksen kohteena olevat tunnusluvut ovat yleensä kulutusmenojen keskiarvoja koko perusjoukon tai perusjoukon osajoukon tasolla. Otoksiin perustuvien tutkimuksien tuloksiin liittyy aina otannasta aiheutuvaa satunnaisvaihtelua. Saatujen keskiarvojen luotettavuutta arvioidaan seuraavassa laskemalla niille variaatiokertoimet eli suhteelliset keskivirheet. Keskivirhe-estimaatin avulla voidaan laskea parametreille luottamusväli eli virhemarginaali (Tilastokeskus 2007a).

Kulutusmenojen keskivirheet on laskettu SAS-ohjelmiston SURVEY MEANS -proseduurilla. Keskivirheen prosentuaalista osuutta keskiarvosta kuvataan suhteellisella keskivirheellä eli variaatiokertoimella. Suhteellinen keskivirhe on keskivirheen prosentuaalinen osuus keskiarvosta. Mitä pienempi vaihtelu eli varianssi on, sitä tarkempi on estimaatti.

Kulutusmenojen pääryhmissä suhteelliset keskivirheet eivät koulutusmenoja lukuun ottamatta ylitä neljää prosenttia (taulukko 8). Vuoteen 2012 verrattuna keskivirheet eivät juurikaan muuttuneet. Kaikkien kulutusmenojen suhteellinen keskivirhe vuonna 2016 oli 1,15 prosenttia (vuoden 2012 tutkimuksessa 1,28 prosenttia). Tarkimmat tiedot saadaan elintarvikkeista ja alkoholittomista juomista sekä asumisesta ja energiasta. Sen sijaan vaatteiden ja jalkineiden sekä koulutusmenojen suhteelliset keskivirheet ovat suurimmat.

Keskivirheen avulla voidaan laskea luottamusväli, jolla perusjoukon todellinen arvo on tietyllä luottavuustasolla. Kulutusmenoerän keskivirhe kerrottuna luvulla 1.96 ilmaisee ne rajat, joiden sisälle perusjoukon todellinen arvo asettuu 95 prosentin todennäköisyydellä. Esimerkiksi asumisen ja energiamenujen kohdalla 1,14 prosentin suhteellinen keskivirhe tarkoittaa, että kotitaloudet käyttävät perusjoukossa 95 prosentin todennäköisyydellä asumisen ja energiaan keskimäärin 9 823 – 10 272 euroa vuodessa.

Tuloksia tarkasteltaessa on aina otettava huomioon aineiston kokoon liittyvät rajoitukset. Kulutustutkimuksen perustaulukoissa ei ole esitetty kulutusmenoryhmiä, joiden tulokset perustuvat alle viiden kotitalouden

ilmoittamiin menoihin. Tämä sen vuoksi, että kulutus-tietojen tarkkuus heikkenee siirryttäessä pääryhmätasoa pienempiin kulutusryhmiin. Usein ostettavien hyödykkeiden keskivirheet ovat pieniä, mutta harvemmin hankittujen tuotteiden kohdalla keskivirheet saattavat kasvaa melko suuriksi. Näissä tapauksissa otos ei välttämättä riitä kulutusmenojen luotettavaan kuvaamiseen. Myös yksityiskohtaiset luokittelut taustamuuttujien kuten iän, sosioekonomisen aseman tai maakunnan mukaan kasvattavat havaintojen vähetessä kulutuserien virheosuuksia. Liitetaulukossa 1 on esitetty vuoden 2016 kulutustutkimuksien kulutusryhmien keskiarvot ja keskiarvon keskivirheet tarkalla luokituksella. Lisäksi taulukoon on merkitty sekä lukumääränä että prosenttiosuutena, kuinka monella kotitaloudella oli kunkin kulutusmenoryhmän eurotieto vuonna 2016.

Keskivirhelaskelmat kuvaavat tuloksiin liittyvää satunnaisvaihtelua, jota otoskoon kasvattaminen pienentää. Tämän lisäksi tietoihin liittyy harhaa, jota ei pystytä pienentämään otoskokoa kasvattamalla. Tällainen harha voi johtua useasta eri syystä: esimerkiksi siitä, että kotitaloudet jättävät vastaamatta tai unohtavat kulutusmenoeria päiväkirjoista. Kulutuserät saadaan kerättyä otoskotitalouksilta vain osittain, minkä vuoksi kaikkien kotitalouksien kulutusmenot tulevat aliestimoiduiksi. Tästä aiheutuva virhe saattaa joissakin tapauksissa (esim. alkoholimenot, rahapelit) olla huomattavasti suurempi kuin satunnaisvirhe. Harhan suuruutta voidaan arvioida vertaamalla tietoja muihin tietolähteisiin (ks. luku 6.1). Harhan jakautumista ei kuitenkaan pystytä tarkkaan päättämään ja sen vuoksi kulutustutkimuksen tietoja ei ole korjattu. Oletuksena on, että harhan osuus pysyy samana tutkimuksesta toiseen.

Taulukko 8.

Kotitalouksien kulutusmenojen keskiarvot (€), luottamusvälit (€) ja suhteelliset keskivirheet kulutustutkimuksessa 2016

	Keskiarvo	95 % luottamusvälin alaraja	95 % luottamusvälin yläraja	Suhteellinen keskivirhe
	euroa	euroa	euroa	%
Kulutusmenot	37 551	36 703	38 399	1,15
Elintarvikkeet ja alkoholiittomat juomat	4 381	4 277	4 485	1,21
Alkoholijuomat ja tupakka	792	745	840	3,05
Vaatteet ja jalkineet	1 091	1 014	1 167	3,57
Asuminen ja energia	11 480	11 278	11 681	0,90
Kodin kalusteet, koneet ja tarvikkeet	1 595	1 511	1 679	2,68
Terveys	1 257	1 196	1 318	2,48
Liikenne	5 808	5 480	6 136	2,88
Tietoliikenne	881	958	904	1,33
Kulttuuri ja vapaa-aika	3 445	3 247	3 643	2,93
Koulutus	55	46	63	7,80
Hotellit, kahvilat ja ravintolat	1 769	1 662	1 875	3,07
Muut tavarat ja palvelut	4 998	4 798	5 197	2,04

6 TIETOJEN VERTAILUKELPOISUUS

Tilastojen keskeisiin ominaisuuksiin kuuluu tietojen vertailukelpoisuus aikaisempien vuosien tietoihin sekä muihin kotimaisiin ja kansainvälisiin tilastoihin. Tässä luvussa verrataan vuoden 2016 kulutustutkimuksesta saatuja tuloksia kansantalouden tilinpidosta ja tulonjakotilastoista saatuihin tuloksiin ja pohditaan niiden eroja.

Lisäksi esitellään Eurostatin käyttämän eCOICOP-HBS-kulutusluokituksen ja suomalaisen kansallisen kulutusluokituksen eroavaisuuksia. Lopuksi kuvataan rahanarvon muutuskertoimien käyttöä eri vuosien kulutusmenojen vertailussa.

Kulutustutkimuksen kotitaloudet edustavat rakenteeltaan varsin hyvin koko kotitalousväestöä, koska väestön iän ja sukupuolen mukaisia sekä alueittaisia jakaumatietoja käytetään hyväksi aineiston painojen määrittelyssä. Myös väestötilastoihin perustuva kotitalousväestön määrä kiinnitetään painojen laskennassa (ks. Djerf & Lindqvist 1993, Lindqvist ym. 2000, Tilastokeskus 2004).

6.1 Kulutusmenojen vertailu kansantalouden tilinpidon yksityisiin kulutusmenoihin

Tilastokeskuksen kansantalouden tilinpito tuottaa vuosittain tietoja kotitaloussektorin kulutusmenoista. Tietojen laadinnassa noudatetaan Euroopan kansantalouden tilinpitojärjestelmän 2010 (EKT2010) mukaisia käsitteitä ja määritelmiä. Tuoteluokitus perustuu samaan kansainväliseen COICOP-luokitukseen kuin kulutustutkimuksessa (Tilastokeskus 2015). Luokituksesta on muokattu kansallinen versio, jossa on 182 nimikkeen laajuinen tavar- ja palvelunimikkeistö. Tämä kulutusluokitus on kansainvälisesti harmonisoitu 4-numerotasolla, ja tarkin eli 5-numerotaso on ollut kansallinen. Luokitus on ollut karkeampi kuin kulutustutkimuksessa käytetty.

Suomessa kulutusluokitusta käyttää neljä eri tilastoa (kulutustutkimus, kuluttajahintaindeksi, kansainvälinen hintavertailu (PPP) ja kansantalouden tilinpito), ja aikaisemmin kaikilla neljällä tilastolla oli hieman erilainen versio 5-numerotason luokituksesta. Nyt tuo tarkin taso on harmonisoitu koko EU:n alueella, ja myös Suomessa tullaan käyttämään samaa luokitusta kaikissa neljässä tilastossa (tosin ei ihan kaikkia 5-numerotason luokkia kaikissa tilastoissa).

Kuluttajahintaindeksi on käyttänyt uutta eCOICOP-luokitusta vuoden 2016 alusta alkaen (sarja 2015=100). Myös kansainvälisen hintavertailun (PPP) laadinnassa on siirrytty eCOICOPiin käyttäen noin 220 nimikettä. Tä-

mänhetkisen suunnitelman mukaan eCOICOP-siirtymä toteutetaan kansantalouden tilinpidossa vuoden 2019 aikana. Laskentatarkkuus tulee nousemaan nykyisestä 182 nimikkeestä vähintään kansainvälisen hintavertailun laadinnassa tarvittaviin 220 nimikkeeseen.

Kulutustutkimus julkaisee vuoden 2016 kulutuksesta eCOICOPin mukaisen tietokantataulukon vuoden 2018 aikana. Kulutustutkimuksessa otetaan käyttöön koko noin 305 tuotteen luokitus.

Verrattaessa kulutustutkimuksen tietoja kansantalouden tilinpidon kotitaloussektorin kulutusmenoihin on otettava huomioon erot sektorin rajaamisessa, tiedonkeruussa ja määritelmässä sekä tilastojen laatimismenetelmissä. Vertailua hankaloittaa se, että kansantalouden tilinpidon laatimisessa on käytetty tärkeänä tietolähteenä kulutustutkimuksen tietoja. Tosin tietoja laskettaessa käytetään myös useita muita lähteitä, kuten vähittäiskaupan liikevaihtotietoja (Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisteri, kaupan suhdannetilastot), kaupan alan järjestöjen tietoja sekä tuotannon laskennassa syntyneitä tietoja. Kulutusmenojen osuus kunkin tuotteen kokonaiskäytöstä määräytyy lopullisesti kansantalouden tilinpidon tarjonta- ja käyttötaulukoiden tasapainotuksen tuloksena.

Kansantalouden tilinpidon kotitaloussektorin perusjoukko poikkeaa kulutustutkimuksen perusjoukosta. Kansantalouden tilinpidon kotitalouksien kulutusmenoihin lasketaan mukaan laitoksissa asuvien kulutusmenot. Kansantalouden tilinpidon käyttötarkoituksellisiin kulutusmenoihin sisältyvät myös ulkomaalaisten kulutusmenot Suomessa.⁶ Kulutustutkimuksessa nuo ryhmät eivät ole mukana. (Tilastokeskus 2007c)

Taulukossa 9⁷ on verrattu kotitalouksien kulutusmenojen pääryhmien summia kulutustutkimuksessa ja kansantalouden tilinpidossa. Vertailun helpottamiseksi tietoihin on tehty muutoksia. Kansantalouden tilinpidon luvuista on vähennetty laitospäästöjen ja ulkomaalaisten arvioitu kulutus Suomessa. Lisäksi kulutustutkimuksen luvuista on poistettu kirkollisverot, jäsenmaksut, lainojen korot ym., koska ne eivät sisälly kansantalouden tilinpidon kulutuskäsitteeseen. Taulukon kulutusnimikkeistö on kansantalouden tilinpidosta.

6 Kansantalouden tilinpidossa käsitteen ”Suomalaisten kotitalouksien kulutusmenot” mukaiseen summaan päästään, kun tuoteryhmittäisten kulutusmenojen summaan (”Kotitalouksien kulutusmenot Suomessa”) lisätään suomalaisten kotitalouksien kulutusmenot ulkomailta ja vähennetään ulkomaalaisten kulutusmenot Suomessa.

7 Vertailu tehty marraskuussa 2017 kulutustutkimuksen ennakkotietojen ja senhetkisten kansantalouden tilinpidon tietojen pohjalta. Vuosien 2006 ja 2001 tiedot otettu vuoden 2006 kulutustutkimuksen menetelmäraportin taulukosta 13 (Tilastokeskus 2009).

Taulukko 9.

Kotitalouksien kulutusmenot pääryhmittäin kulutustutkimuksessa ja kansantalouden tilinpidossa vuonna 2016 ja kulutustutkimuksen tietojen osuus kansantalouden tilinpidon tiedoista vuosina 2016, 2012, 2006 ja 2001

	Kulutustutkimus 2016	Kansantalouden tilinpito 2016	Kulutustutkimuksen tietojen osuus kansantalouden tilinpidon tiedoista			
	milj. euroa	milj. euroa	2016 %	2012 %	2006 %	2001 %
Kulutusmenot yhteensä	91 531	109 171	84	88	87	92
01 Elintarvikkeet ja alkoholiittomat juomat	11 790	13 008	91	96	94	100
02 Alkoholiittomat, tupakka ja huumeet	2 079	4 857	43	42	45	46
03 Vaatetus ja jalkineet	2 984	4 402	68	67	75	76
04 Asuminen, vesi, sähkö, kaasu ja muut polttoaineet	28 689	31 958	90	93	98	107
05 Sisustus, kotitalousvälineistö ym.	4 320	5 457	79	83	82	94
06 Terveys	3 708	5 198	71	59	75	86
07 Kuljetus	14 623	13 116	111	142	113	114
08 Tietoliikenne	2 570	2 561	100	118	87	103
09 Virkistys ja kulttuuri	8 887	11 494	77	88	88	84
10 Koulutus	160	436	37	32	44	35
11 Ravintolat ja hotellit	4 187	6 365	66	67	67	76
12 Sekalaiset tavarat ja palvelut	7 535	10 318	73	65	66	70

Taulukko 10.

Kotitalouksien kulutusmenot kestävyysluokituksen mukaan kulutustutkimuksessa ja kansantalouden tilinpidon tilastoissa vuonna 2016 ja kulutustutkimuksen tietojen osuus kansantalouden tilinpidon tiedoista vuosina 2001, 2006, 2012 ja 2016

	Kulutustutkimus	Kansantalouden tilinpito	Kulutustutkimuksen tietojen osuus kansantalouden tilinpidon tiedoista			
	2016	2016	2016 %	2012 %	2006 %	2001 %
	milj. euroa	milj. euroa				
Kulutusmenot yhteensä	91 531	109 171	84	88	87	92
Kestokulutustavarat	10 849	9 615	113	135	119	124
Puolikestävät kulutustavarat	6 876	8 797	78	79	82	85
Lyhytikäiset tavarat	26 278	29 980	88	91	91	90
Palvelut	47 528	60 778	78	81	80	86

Taulukosta 9 näkyy, että eri tilastointivuosina kokonaismenojen summa on poikennut jonkin verran kansantalouden tilinpidon ja kulutustutkimuksen välillä. Kolmesta vertailuvuodesta pienin ero oli vuonna 2001, jolloin kulutustutkimuksen perusteella arvioidut kulutusmenot olivat 92 prosenttia kansantalouden tilinpidon vastaavasta summasta. Ero oli suurin vuonna 2016, jolloin kulutustutkimuksen osuus kansantalouden tilinpidon tiedoista oli 84 prosenttia. Laskentamenetelmien eroista johtuen eroa ei voi pitää kovin merkittävänä. Erot vaihtelevat kuitenkin suuresti kulutuksen pääryhmien välillä. Tässä luvussa arvioidaan kotitalouksilta kerätyn tiedon tavoissa (haastattelussa ja kulutuspäiväkirjassa) tapahtuneiden muutosten mahdollisia vaikutuksia.

Kulutuksen pääryhmiä tarkasteltaessa suurin ero kulutusmenoissa oli koulutuksessa sekä alkoholiittomien ja tupakan kohdalla. Näissä pääryhmissä kulutustutkimuksen menot ovat alle puolet kansantalouden tilinpidon tiedoista kaikkina kolmena tarkasteluvuotena. Alkoholi

lin ja tupakan kohdalla kotitalouksien ilmoittamat euro-määrät eivät läheskään vastanneet muista tietolähteistä saatuja kulutustietoja. Tämä voi johtua useasta eri syystä. Kulutustutkimus ei todennäköisesti tavoita alkoholin suurkuluttajia, lisäksi tavoitetut kotitaloudet voivat olla vastahakoisia kirjaamaan menojaan tai aliarvioivat sosiaalisesti ei-toivottujen tuotteiden ostoja. Muistamisvirheetkin ovat mahdollisia. Alkoholin ja tupakan kulutuslukuja aliestimoitavuus ei ole ongelma pelkästään suomalaisessa kulutustutkimuksessa, vaan ilmiö on havaittu myös muiden maiden kulutustutkimuksissa (esim. Tanner 1998). Lisäksi osa alkoholiostoista sisältyy todennäköisesti erään ”Kulutus ulkomailta erittelemättä”.

Elintarvike- ja asumismenot ovat perinteisesti olleet lähellä vastaavia kansantalouden tilinpidosta saatuja estimaatteja kuten myös kuljetuksen ja tietoliikenneliikenteen estimaatit. Myös kodinsisustukseen, virkistykseen ja kulttuuriin liittyneet menot ovat pysyneet kohtuullisen lähellä kansantalouden tilinpidon tuottamia tietoja. Vaa-

Taulukko 11.

Kotitalouksien kulutusmenot kotitaloutta kohti ja niiden reaali muutokset kulutustutkimuksen ja kansantalouden tilinpidon mukaan vuosina 2012 ja 2016.

	Kulutustutkimus			Kansantalouden tilinpito		
	2012	2016	reaalimuutos	2012	2016	reaalimuutos
	euroa	euroa	%	euroa	euroa	%
Kulutusmenot yhteensä	35 019	34 191	-2	42 988	42 070	-2
01 Elintarvikkeet ja alkoholittomat juomat	4 561	4 404	-3	5 083	5 013	-1
02 Alkoholijuomat, tupakka ja huumeet	848	777	-8	2 048	1 872	-9
03 Vaatetus ja jalkineet	1 140	1 115	-2	1 695	1 696	0
04 Asuminen, vesi, sähkö, kaasu ja muut polttoaineet	11 234	10 717	-5	12 489	12 315	-1
05 Sisustus, kotitalousvälineistö ym.	1 701	1 614	-5	2 219	2 103	-5
06 Terveys	1 327	1 385	4	2 097	2 003	-4
07 Kuljetus	5 592	5 462	-2	5 078	5 054	0
08 Tietoliikenne	808	960	19	897	987	10
09 Virkistys ja kulttuuri	3 640	3 320	-9	4 713	4 429	-6
10 Koulutus	63	60	-5	186	168	-10
11 Ravintolat ja hotellit	1 462	1 564	7	2 493	2 453	-2
12 Sekalaiset tavarat ja palvelut	2 503	2 815	12	4 001	3 976	-1
Kestokulutustavarat	4 183	4 053	-3	3 555	3 705	4
Puolikestävät kulutustavarat	2 553	2 568	1	3 389	3 390	0
Lyhytikäiset tavarat	10 205	9 816	-4	12 078	11 553	-4
Palvelut	17 850	17 754	-1	23 963	23 421	-2

te- ja jalkinemenojen, terveysmenojen sekä ravintola- ja hotellimenojen erot ovat huomattavia. Ulkomaisten matkailijoiden määrän kasvaessa heidän vaateostojensa ja ravintola- ja hotelli menojen osuutta on vaikea erottaa myyntitiedoista suomalaisten hankinnoista.

Kuljetusmenojen estimaatti on ollut korkeampi kulutustutkimuksessa kuin kansantalouden tilinpidossa vuosina 2012 – 2016. Aiempina vuosina ero on johtunut pääosin kulkuvälineiden hankinnoista. Eroa lisää se, että vuodesta 2012 lähtien ajoneuvojen huoltoa koskevaa kysymystä muutettiin ja huoltokuluista saatiin paremmin tietoa kuin aiempina vuosina.

Taulukossa 10⁸ on vertailtu kulutustutkimuksen ja kansantalouden tilinpidon tuottamia tietoja kulutusmenojen kestävyys perusteella. Kaiken kaikkiaan voidaan

sanoa, että kotitalouksien kestokulutustavaroiden hankinnoista aiheutuneiden menojen estimaattien erot kulutustutkimuksen ja kansantalouden tilinpidon tietojen välillä ovat selvästi pienemmät kuin palvelumenojen tai ns. puolikestävien kulutustavaroiden (esim. vaatteet) erot.

Kahdella eri tavalla tuotettujen lukujen tasoestimaatit ovat harvoin täsmällisesti samoja. Tasoerojen vertailua hyödyllisempää onkin verrata, miten estimaattien kuvaamat ajalliset muutokset poikkeavat toisistaan. Taulukossa 11⁹ on esitetty näiden kahden eri tilaston tuottamat kulutusmenojen reaali muutokset vuosien 2012 ja 2016 välillä.

8 Vertailu tehty marraskuun 2016 kulutustutkimuksen ennakkotietojen ja senhetkisten kansantalouden tilinpidon tietojen pohjalta. Vuosien 2006 ja 2001 kestävyysluokitteluun perustuvat tiedot otettu vuoden 2006 kulutustutkimuksen menetelmäraportin liitteestä 3 (Tilastokeskus 2009).

9 Vertailu tehty marraskuun 2016 kulutustutkimuksen ennakkotietojen ja senhetkisten kansantalouden tilinpidon tietojen pohjalta. Huom. myös, taulukon luvuissa on tehty samat muutokset kuin taulukoissa 9 ja 10: Kansantalouden tilinpidon luvuista on vähennetty laitosväestön ja ulkomaalaisten arvioitu kulutus Suomessa. Lisäksi kulutustutkimuksen luvuista on jätetty pois kirkollisverot, jäsenmaksut, lainojen korot ym., koska ne eivät sisälly kansantalouden tilinpidon kulutuskäsitteeseen.

Kaikkien kulutusmenojen reaaliuutos oli kummankin tilaston mukaan kutakuinkin samansuuruinen. Vaa-te- ja terveydenhoitomenot kasvoivat kansantalouden tilinpidon mukaan, mutta vähenivät kulutustutkimuk-sen mukaan. Sen sijaan liikenne- ja tietoliikennemenot kasvoivat kulutustutkimuksen mukaan, mutta vähenivät kansantalouden tilinpidon mukaan. Muissa pääryhmissä reaaliuutokset olivat samansuuntaisia ja pääosin myös samaa suuruusluokkaa.

6.2 Kotitalouksien tulotietojen vertailu

Tilastokeskuksessa vuosittain tehtävä tulonjakotilasto kuvaa varsinaisesti kotitalouksien käytettävissä olevien tu-lojen määrää, muodostumista ja jakautumista (Tilastokes-kus 2017). Otokseen perustuvan tulonjakotilaston lisäksi Tilastokeskus julkistaa tulonjaon kokonaistilastoa, joka kattaa koko asuntokuntaväestön ja sisältää rekistereistä saadut sekä veronalaiset että verottomat tuloerät. Kulu-tustutkimuksessa tulotietoja käytetään taustatietoina.

Otospohjaisen tulonjakotilaston ja kulutustutkimuk-sen välillä ei ole merkittäviä käsitteellisiä eroja tulojen mää-rittelyssä. Tulonjaon kokonaistilaston tuloista nämä mo-lemmat eroavat haastattelusta saatavien erien osalta. Näistä eristä merkittävin on laskennallinen asuntotulo, jonka muodostamista omistusasunnossa asuville on 2000-luvulla yhdenmukaistettu eri tilastoissa, joten se muodostetaan sa-moin perusteiden molemmissa tutkimuksissa.

Kulutustutkimuksen tulotiedot poimittiin vuoden 2016 tutkimusta varten suoraan tulonjaon kokonaisti-laston aineistosta rekisteritietojen osalta. Näitä tietoja täydennettiin haastattelusta saatavilla seuraavilla erillä:

- omat maatalous- ja puutarhatuotteet sekä polttopuut
- asuntotulo
- kotitalouksien väliset tulonsiirrot

Otospohjaisessa tulonjakotilastossa rekisteripohjaisia tulotietoja täydennetään seuraavilla haastattelusta saata-villa erillä:

- lähdeveron alaiset korkotulot
- asuntotulo
- kotitalouksien väliset tulonsiirrot

Edellä mainittujen seikkojen lisäksi tilastojen tiedot saatta-vat erota otanta- ja tuotantomenetelmistä johtuvista syistä.

Kulutustutkimuksen aineiston pohjalta estimoitu kotitalouksien käytettävissä oleva tulo vuonna 2016 oli 119,6 miljardia euroa. Tulonjakotilastossa vastaava sum-ma oli 118,6 miljardia euroa. Rekisteripohjaisessa tulon-jaon kokonaistilastossa tätä käsitettä ei ole, mutta käy-tettävissä olevaa rahatuloa voi verrata kaikkien kolmen tilaston kesken (taulukko 13).

6.3 Eurostatin julkaisemat kulutusmenotiedot

Euroopan unionin tilastoviraston Eurostatin julkaisemat kulutustutkimusta koskevat maakohtaiset taulukot ku-vaavat EU-maiden kotitalouksien rakennetta ja niiden kulutustottumuksia. Kotitalouksien kulutusmenot esite-tään tulojen, sosioekonomisten muuttujien, kotitalouksi-en koon, alueen ja urbanisaatioasteen mukaan jaoteltuna. Tällä hetkellä vertailutietoja EU-maista on saatavissa vuo-silta 1988, 1994, 1999 ja 2005. Tiedot ovat saatavissa Eurostatin internet-sivuilta: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu> kohdasta *Statistics ja Household Budget Surveys*.

Eurostat julkaisee vuoden 2015 tiedot vuoden 2018 aikana. Koska Suomen kulutustutkimus toteutettiin muista maista poiketen vasta vuonna 2016, Eurostat muuntaa Suomea koskevat tiedot indeksien avulla vas-taamaan vuotta 2010. Näin ollen Eurostatin sivuilla julkaistavat Suomen tiedot tulevat poikkeamaan tässä ja muissa kulutustutkimuksen julkaisuissa esitetyistä.

Taulukko 12.

Kotitalouksien tulojen kokonaissummat kulutustutkimuksessa, tulonjakotilastossa ja tulonjaon kokonaistilastossa vuonna 2016, miljoonaa euroa

	Kulutustutkimus	Tulonjakotilasto	Tulonjaon kokonaistilasto
Käytettävissä olevat rahatulot (6–7)	104 282	102 482	104 248
Laskennalliset erät yhteensä (mm. asuntotulo)	15 285	16 132	na
Käytettävissä oleva tulo	119 567	118 614	na

EU-maiden kulutustutkimuksia harmonisoidaan niin sanotun Eurooppalaisen tilastojärjestelmän (ESS, European Statistical System) puitteissa. Euroopan unionin kulutustutkimusten (Household Budget Survey) harmonisointi koskee ensisijaisesti käsitteitä, määritelmiä ja luokituksia. Kulutustutkimuksen osalta harmonisoinnista ei ole olemassa asetusta, kuitenkin Eurostat julkaisee yhteistyössä kansallisten virastojen kanssa käsikirjaa Household Budget Surveys in the EU – Methodology and recommendations for harmonisation harmonisointia varten. Viimeisin päivitetty versio on vuodelta 2003.

Jäsenmaat toteuttavat kuitenkin tutkimukset metodisesti hyvin eri tavoin ja myös erilaisilla aikatauluilla. Suomalainen tutkimus on käsitteiden ja määrittelyiden osalta vertailukelpoinen muissa EU-maissa tehtyihin tutkimuksiin. Kansallinen kulutusmenoluokitus poikkeaa kuitenkin osin Eurostatissa käytössä olevasta eCOICOP-HBS-luokituksesta (ks. liite 3). Suurimmat erot kansalliseen versioon liittyvät kulutusmenojen määrittelyyn. Suomen versio on huomattavasti tarkempi. Lisäksi kansallisessa tutkimuksessa kulutusmenoihin luokitellaan seuraavat kulutusmenoerät, jotka eivät Eurostatin luokituksessa kuulu kulutusmenoihin:

- jotkin veroluonteiset maksut (esim. ajoneuvovero, koiravero)
- jäsenmaksut, sakot ja muut tulonsiirron luonteiset maksut
- muut kulutusmenojen ulkopuoliset erät (esim. asunonvälityspalkkiot, rakennuslupamaksut, korot)

Tarkempia tietoja Eurostatin käyttämän eCOICOP-HBS:n ja kansallisen version välisistä eroista voi tiedustella Tilastokeskuksesta (kulutus.tilastokeskus@tilastokeskus.fi).

6.4 Kulutustietojen ajallinen vertailu: indeksien käyttö

Kulutustilastossa kulutusta mitataan kulutetulla rahamäärällä, euroilla. Rahamäärät kerätään ja tilastoidaan kunkin tutkimusvuoden rahanarvossa. Kun verrataan eri vuosina kulutettuja rahamääriä, hintamuutokset pitää vakioda. Tutkimuksien välillä tuotteen määrällinen kulutus on muuttunut, tuotteiden hinnat ovat muuttuneet ja usein tuotteissa on tapahtunut laadullisia muutoksia. Näiden eri komponenttien erottaminen on joskus hyvin vaikeaa.

Kun käytetään tutkimusajankohdan euromääriä (käypiä hintoja), saadaan laskettua kulutusmenojen nimelliset muutokset. Tällöin saatu muutos sisältää kulutuksen määrän muutoksen lisäksi hinnan muutokset sekä mahdollisia laadun muutoksia.

Esimerkki 1. Käyvin hinnoin (nimellismuutos)

Terveystenhoitomenot olivat kotitaloutta kohti 388 euroa vuonna 1985 ja 1 257 euroa vuonna 2016. Tällöin terveydenhoitomenoihin käytettiin 224 prosenttia enemmän rahaa vuonna 2016 kuin vuonna 1985. Laskukaava: $[(1\,257\text{ e} - 388\text{ e}) / 388\text{ e}] * 100 = 224\%$

Jos halutaan eliminoida tuotteiden hinnan muutokset, täytyy kulutetut eurot muuttaa kiinteiksi hinnoiksi eli suhteuttaa jonkun tietyn perusvuoden hintatasoon. Tähän on kaksi tapaa, joita molempia käytetään, ja niiden käyttö riippuu lähinnä kysymyksen asettelusta, siitä mitä halutaan tutkia. Näistä ensimmäinen tapa, jossa käytetään yleistä hintaindeksiä, kertoo tilanteen yleiseen hintatasoon nähden. Menettely soveltuu tilanteisiin, joissa halutaan tarkastella kuluttajan vaihtoehtoisia rahavirtoja. Seuraavassa on tarkasteltu terveydenhoitokustannusten reaalisia muutoksia ottamalla huomioon yleisessä hintatasossa tapahtuneet muutokset.

Esimerkki 2A. Kiintein hinnoin (reaalimuutokset). Yleinen hintataso vertailukohtana

Terveystenhoitomenot olivat kotitaloutta kohti 388 euroa vuonna 1985 ja 1 257 euroa vuonna 2016. Yleinen hintataso on samalla jaksolla 1985–2016 noussut 102,4 %. Tällöin terveydenhoitomenoihin käytetään yleiseen hintatasoon verrattuna 60 prosenttia enemmän rahaa vuonna 2016 kuin vuonna 1985. Laskukaava: $[(1\,257\text{ e} - 388\text{ e} * 2,024) / (388\text{ e} * 2,024)] * 100 = 60\%$

Sitä vastoin jos keskitytään mahdolliseen määrän eli volyymiin tarkempaan muutokseen (ostetaanko lääkkeitä yhtä paljon, käydäänkö lääkärissä yhtä paljon), täytyy vakioda kyseisen tuoteryhmän hinnan muutokset ajassa. Seuraavassa on käytetty terveydenhoitomenojen erillistä hintaindeksiä.

Esimerkki 2B. Kiintein hinnoin (reaalimuutokset). Erillisten hintaindeksien käyttö.

Terveystenhoitomenot olivat kotitaloutta kohti 388 euroa vuonna 1985 ja 1 257 euroa vuonna 2016. Terveystenhoidon hinnat ovat jaksolla 1985–2016 nousseet selvästi keskimääräistä hintatasoa enemmän eli 209 %. Tällöin terveydenhoitomenoihin käytetään terveydenhoitomenojen hinnan muutokset huomioon otettuna enää 4,9 prosenttia enemmän rahaa vuonna 2016 kuin vuonna 1985. Laskukaava: $[(1\,257\text{ e} - 388\text{ e} * 3,089) / (388\text{ e} * 3,089)] * 100 = 4,9\%$ (volyymi+laatu). Tässäkin tapauksessa ei pystytä sanomaan, onko terveydenhoitomenojen laadussa tapahtunut muutoksia, onko esim. siirrytty kunnallisista lääkäreistä yksityisiin lääkärikäynteihin, kalliimpiin vai halvempiin lääkkeisiin.

Taulukko 13.

Kulutustutkimuksessa 2016 käytetyt rahanarvonmuutuskertoimet eri tutkimusvuosille ja kulutusmenoryhmille

	1985	1990	1994-96	1998	2001	2006	2012	2016
A01_12 Kulutusmenot	2,024	1,618	1,431	1,371	1,276	1,213	1,051	1
A01 Elintarvikkeet ja alkoholittomat juomat	1,482	1,299	1,349	1,359	1,295	1,227	1,023	1
A02 Alkoholijuomat ja tupakka	2,328	1,688	1,397	1,325	1,252	1,362	1,055	1
A03 Vaatteet ja jalkineet	1,416	1,182	1,023	1,025	1,005	1,040	0,977	1
A04 Asuminen ja energia	3,077	2,510	1,956	1,761	1,598	1,391	1,121	1
A05 Kodin kalusteet, koneet ja tarvikkeet	1,656	1,395	1,244	1,230	1,178	1,138	1,017	1
A06 Terveys	3,089	2,123	1,643	1,554	1,407	1,257	1,172	1
A07 Liikenne	1,980	1,617	1,334	1,281	1,177	1,091	0,964	1
A08 Tietoliikenne	0,520	0,498	0,495	0,564	0,568	0,816	0,910	1
A09 Kulttuuri ja vapaa-aika	1,540	1,222	1,076	1,051	0,999	0,987	0,996	1
A10 Koulutus	2,959	2,190	1,921	1,749	1,631	1,332	1,090	1
A11 Hotellit, kahvilat ja ravintolat	2,662	2,013	1,760	1,635	1,504	1,361	1,113	1
A12 Muut tavarat ja palvelut	2,120	1,430	1,525	1,473	1,324	1,287	1,073	1

Taulukossa 13 on esitetty vuoden 2016 kulutustutkimuksessa käytetyt rahanarvonmuutuskertoimet kulutuksen pääryhmille. Kertoimien avulla eri vuosien eurohinnat kulutusmenot voidaan muuttaa vastaamaan vuoden 2016 hintatasoa. Liitetaulukossa 2 on esitetty muutuskertoimet

tarkemmalla luokituksella. Kulutustutkimuksessa käytetyt rahanarvonmuutuskertoimet perustuvat kansantalouden tilinpidon arvo- ja volyymisarjojen tuottamisen yhteydessä muodostettuihin implisiittisiin hintaindeksihin.¹⁰

¹⁰ Lisäksi saatiin kuluttajahintaindeksistä muutuskertoimet vakuutuksille.

7 ARVIO TIETOJEN LUOTETTAVUUDESTA

Kokonaisarvion tekeminen kulutustutkimuksen tietojen luotettavuudesta on vaikeaa. Vielä vaikeampaa on arvioida, ovatko vuoden 2016 tutkimuksen tiedot vähemmän luotettavat vai luotettavammat kuin aiempien vuosien tutkimusten tiedot. Selvää kuitenkin on, että pienehkö otoskoko ja suurehko kato heikentävät vuoden 2016 aineiston laatua, vaikka kadon vaikutusta saatiin korjattua oleellisesti imputointi- ja estimointimenetelmien tehokkaalla käytöllä. Ylipäättään aineiston tarkistukseen käytettiin paljon resursseja. Vuonna 2016 haastattelijoilla oli mahdollisuus tehdä käyntihaastatteluja toisin kuin 2012, mikä todennäköisesti parantaa tietojen laatua.

Kulutusmenojen erot suhteessa kansantalouden tilinpidon tietoihin kasvoivat joissakin kulutusryhmissä aiempiin tutkimusajankohtiin verrattuna. Myös kansantalouden tilinpidon tietoihin liittyy mittausrasvauksia ja epätarkkuuksia. Useissa tapauksissa kulutustutkimus on ainoa tietolähde kotitalouksien kulutusosuuden erottamiseksi yksittäisen tavarain tai palvelun kokonaiskysynnästä.

Kansantalouden tilinpito käyttää kulutustutkimusta korvaavina ja täydentävinä lähteinä yleensä tarjontapainotteisia aineistoja. Tilinpidossa pyritään siihen, että kulutustutkimusta korvaavan aineiston tiedot kuvaavat mahdollisimman tarkasti kotitalouksien kulutusmenojen kehitystä. Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisterin tietoja toimialojen liikevaihdosta käytetään kulutustutkimusta korvaavina ja täydentävinä lähteinä, erityisesti vähittäiskaupan ja tiettyjen palvelutoimialojen osalta. Kulutustutkimuksen tietoja kuitenkin tarvitaan kun tuotteiden tarjontaa ja kysyntää kohdennetaan kaupan ym. toimialoilla. Toimipaikkarekisterin tiedoista johdetut kulutusmenotiedot muodostavat rungon kulutustutkimusta täydentävien ja korvaavien lähteiden käytössä. (Pirinen 2008.)

Sen lisäksi, että esimerkiksi vähittäiskaupan myynnin jakaminen kotitalouksien kulutukseen ja muuhun kulutukseen on vaikeaa, niin kansantalouden tilinpidon tietojen vertailukelpoisuus kulutustutkimuksen tietojen kanssa riippuu myös siitä, kuinka hyvin pystytään

poistamaan laitosväestön ja ulkomaisten matkailijoiden kulutusosuudet yksittäisistä kansantalouden tilinpidon kulutusryhmistä. Kulutustutkimuksen tiedot eivät sisällä laitosväestön ja ulkomaisten matkailijoiden kulutusta.

Vuoden 2016 kulutustutkimuksessa on pyritty systemaattisesti parantamaan tiedonkeruuta mm. tarkentamalla haastattelukysymyksien viiteajat haastattelua edeltäville kalenterikuukausille. Se helpottaa haastateltavien muistamista olipa kyseessä kestotavaroiden ostot tai yhteiskunnallisten palvelujen käyttö. Rekisteritietojen maksimaalisella käytöllä voitiin haastatteluja lyhentää. Kuittien kerääminen kahden viikon päiväkirjajaksolta tietojen kirjaamisen sijasta on helpottanut kotitalouksien työtä ja ainakin joltain osin parantanut laatua. Toisaalta kuittien kerääminen salliminen on voinut vaikuttaa siihen, että kuittittomat hankinnat ovat jääneet kirjaamatta päiväkirjaan. Kokonaissaldo lienee kuitenkin positiivinen, koska valtaosa kulutuspäiväkirjajaksolta kerättävistä tiedoista tulee päivittäistavarakaupoista tehtävistä ostoista. Vuoden 2012 tutkimuksen jälkeen on tullut voimaan käytäntö, joka velvoittaa tavarain tai palvelun myyjää tarjoamaan kuittia.

Kuluttamisen muodot ja kohteet ovat lisääntyneet trendimaisesti, minkä vuoksi kulutuksen kattava halltuotto käy koko ajan vaikeammaksi. Esimerkiksi internetin kautta tehtävät ostot ovat kasvava haaste myös kulutustutkimuksen tiedonkeruulle. Myös palvelujen monipuolistuminen vaatii jatkossa huolellista tiedonkeruuta. Tässä tehty laatuanalyysi antaa siihen hyvät mahdollisuudet. Kulutustutkimuksen 2016 koko prosessi kuvattiin huolellisesti. Siitä on seuraavan kulutustutkimuksen toteutuksessa suurta hyötyä. Kulutustutkimuksen aineiston jatkojalostus elintarvikkeiden määrätiedoiksi, hyvinvointipalveluista saataviksi etuukiksi, palvelujen etäisyyksiksi sekä kulutuksen muuntaminen hiilidioksidipäästöiksi ja TMR:ksi¹¹ lisäävät aineiston hyödyntämismahdollisuuksia merkittävästi.

¹¹ Luonnonvarojen kokonaiskäyttö (Total material requirement).

8 TIETOJEN SAATAVUUS

Tilastokeskuksen kulutustutkimuksen tuloksia, artikkeleita ja julkaisuja on saatavilla tilaston internet-sivulta: <http://tilastokeskus.fi/til/ktutk/index.html>.

Tietokantataulukot kotitalouksien kulutusmenoista kotitaloutta kohden sekä kotitalouksien lukumääriä ja kokoa koskevista taustatiedoista vuosilta 1985–2016 on saatavissa suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Taulukot on saatavissa tarkimmalla luokitustasolla mm. kotitaloustyyppin, viitehenkilön sosioekonomisen aseman, kotitalouden asuinalueen ja tulojen sekä viitehenkilön iän mukaan. Suomenkieliset taulukot löytyvät osoitteesta: http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__tul__ktutk/.

Tilaustaulukot

Valmiiden taulukoiden lisäksi tehdään tilaustaulukoita ja selvityksiä asiakkaiden toiveiden mukaisesti. Tiedustelut sähköpostitse osoitteella kulutus.tilastokeskus@tilastokeskus.fi tai puhelimitse Mira Kajantie, p. 029 551 3626.

Tutkimusaineistot

Tutkimuslaitokset ja korkeakoulut voivat hakea käyttöluppaa aineistojen tutkimuskäytölle. Tutkimuskäyttöön suunnitellut vertailukelpoiset palvelutiedostot ovat maksullisia ja niitä on saatavilla vuosilta 1985, 1990, 1994–1996, 1998, 2001, 2006, 2012 ja 2016. Tiedustelut sähköpostitse osoitteella kulutus.tilastokeskus@tilastokeskus.fi tai puhelimitse Mira Kajantie, p. 029 551 3626.

Kansainväliset kulutusvertailut

EU-maita koskevaa tietoa on saatavilla vuosilta 1988, 1994, 1999, 2005 ja 2015. Suomen tiedot eivät ole mukana vuoden 1988 vertailussa. Tiedustelut Tilastokeskuksen tietopalvelusta sähköpostitse osoitteella info@tilastokeskus.fi tai puhelimitse 029 551 2220.

LÄHTEET

- Djerf, K. & Lindqvist, M. (1993). Kotitaloustiedustelu 1990. Laatuselvitys. Tilastokeskus. Keskustelumuistioita 3/93.
- EKT(2010). <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R0549&from=FI>
- Eurostat (2016). ECOICOPluokitus. http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/nomenclatures/index.cfm?TargetUrl=LST_NOM_DTL&StrNom=COICOP_5&StrLanguageCode=EN&IntPcKey=&StrLayoutCode=.
- Eurostat (2015). Eurostat aineiston muodostusohjeet LC145-15EN_HBS2015_Transmission_DOC_V2_2015-06-08
- Eurostat (2003). Household budget surveys in the EU – Methodology and recommendations for harmonisation 2003. Luxembourg.
- Groves, R.M. & Couper, M.P. (1998). Nonresponse in household interview surveys. s. 344. Wiley & Sons.
- Lindqvist, M. & Pajunen, A. & Laiho, J. (2000). Kulutustutkimukset 1994–1996 Laatuselvitys. Katsauksia 2000/1. Tilastokeskus.
- Lundström, S. & Särndal, C.-E. (2001). Estimation in the Presence of Nonresponse and Frame Imperfections. A Current Best Methods (CBM) Manual. Statistics Sweden. Örebro: SCB-tryck.
- Pirinen, O. (2008). Kulutustutkimuksen ulkopuolisten tilastoaineistojen käyttö kansantalouden tilinpidon kotitalouksien kulutusmenojen laskennassa. Muistio 3.11.2008 Kulutustutkimuksen selvitystyöryhmälle.
- Sautory, O. (1993). La Macro CALMAR. Redressement d'un échantillon par calage sur marges. I.N.S.E.E. Série des documents de travail n° F 9310. Paris: I.N.S.E.E.
- Tanner (1998). How Much Do Consumers Spend? Comparing the FES and National Accounts. Banks, J. – Johnson, P. toimittamassa kirjassa How reliable is the Family Expenditure Survey? Trends in Income and Expenditures over Time s. 67–121. The Institute For Fiscal Studies.
- Tilastokeskus alueluokitukset (2018). http://www.tilastokeskus.fi/meta/luokitukset/index_alue.html
- Tilastokeskus(2017). Tulonjaon kokonaistilasto (http://tilastokeskus.fi/til/tjkt/2016/02/tjkt_2016_02_2017-12-20_laa_001_fi.html)
- Tilastokeskus (2017). Tilastokeskus perhetilasto 2016 tietokantataulukot, linkki http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_vrm_perh/statfin_perh_pxt_006.px/?rxid=2286f373-9466-439e-b818-3443feb-813fe).
- Tilastokeskus (2015). ”Suomen BKTL-menetelmäkuvaus” (joka on ESA2010:n mukainen): http://tilastokeskus.fi/til/vtp/vtp_2015_2016-06-02_men_001_fi.pdf
- Tilastokeskus (2014). Kulutustutkimus 2012. Käyttäjän käsikirja. Käsikirjoja 46. (http://www.stat.fi/tup/julkaisut/tiedostot/julkaisuuttelo/yksk46_201200_2014_12558_net.pdf)
- Tilastokeskus (2014). Tulonjakotilasto 2012. Tulot ja kulutus 2014. <http://tilastokeskus.fi/til/tjt/index.html>
- Tilastokeskus (2013a). Kunnat ja kuntapohjaiset aluejaot 2013. Käsikirjoja 28.
- Tilastokeskus (2013b). Laatuseloste: tulonjaon kokonaistilasto. http://tilastokeskus.fi/til/tjkt/2012/02/tjkt_2012_02_2013-12-18_laa_001_fi.html
- Tilastokeskus (2011). Ammattiluokitus 2010. Käsikirjoja 14.
- Tilastokeskus (2009). Kulutustutkimus 2006 – käyttäjän käsikirja. http://tilastokeskus.fi/til/ktutk/2006/ktutk_2006_2009-08-05_men_001.html
- Tilastokeskus (2007a). Laatuseloste: tilastoissa, Käsikirjoja 43.
- Tilastokeskus (2007b). Koulutusluokitus 2006. Käsikirjoja 1. Viimeisin päivitys on Koulutusluokitus 2011. <http://www.stat.fi/meta/luokitukset/koulutusaste/001-2011/index.html>
- Tilastokeskus (2004). Kulutustutkimus 2001. Laatuselvitys, Katsauksia 2004/5.
- Tilastokeskus (1989). Sosioekonomisen aseman luokitus 1989. Käsikirjoja 17. http://tilastokeskus.fi/meta/luokitukset/sosioekon_asema/001-1989/index.html
- United Nations (1977). Provisional Guidelines on Statistics of the Distribution of Income, Consumption and Accumulation. New York. http://unstats.un.org/unsd/publication/SeriesM/SeriesM_61E.pdf

LIITTEET

Liite 1.
Kulutustutkimuksen 2016 kirje

Kotitalouksien kulutustutkimus 2016

TK-41-1478-15

Hyvä vastaanottaja

Tilastokeskus tekee Kulutustutkimuksen vuonna 2016. Kotitalouksien kulutuksesta on kerätty tietoa vuodesta 1966 lähtien.

Osallistuminen tutkimukseen

Tutkimukseen haastatellaan 8 000 suomalaista kotitaloutta, jotka on poimittu satunnaisesti Tilastokeskuksen Suomen väestöä koskevasta tietokannasta. Teidän kotitaloutenne on yksi mukaan valikoituneista. Kukaan muu ei voi korvata teitä.

Miten toteutetaan

Tilastokeskuksen haastattelija soittaa teille lähiaikoina sopiaakseen haastattelusta teille sopivana ajankohtana. Haastattelussa kysytään muun muassa taloutenne asumiskustannuksista, kestokulutustavaroiden hankinnasta ja palveluiden käytöstä.

Vastauksenne ovat luottamuksellisia

Tutkimuksen tulokset julkaistaan taulukkoina ja kuvioina, joista ei voi tunnistaa yksittäisen vastaajan antamia tietoja. Tilastokeskuksen henkilöstöllä on lakiin perustuva vaitiolovelvollisuus.

Kaikkien tutkimukseen osallistuneiden kesken arvotaan 26 päivittäistavarakaupan lahjakorttia (arvo 500 euroa).

Lisätietoja tutkimuksesta saatte tilastohaastattelijalta (yhteystiedot kirjeen yläkulmassa) ja yliaktuaari Tarja Hatakalta puh. 029 551 3553. Internetissä osoitteessa www.tilastokeskus.fi/keruu/kul löytyy tietoa tutkimuksesta. Tietojen käytöstä ja tietosuojasta kerrotaan laajemmin kirjeen kääntöpuolella.

Yhteistyöstä kiittäen,

Jussi Heino
tilastojohtaja

KULU09_P16

Tilastokeskus on valtion virasto, joka tekee yhteiskuntaoloja kuvaavia tilastoja ja tutkimuksia.

Tietojen käytöstä ja tietosuojasta

Kulutustilastoilla

- saadaan tietoa eri väestöryhmien kulutuksesta
- selvitetään kotitalouden tulojen vaikutusta kulutustapoihin
- saadaan tietoa siitä, mikä on kulutusverojen (ALV) osuus esimerkiksi lapsiperheiden, eläkeläisten ja yksinasuvien ruoka- ja muista menoista
- vaikutetaan siihen, mitkä tuotteet kuuluvat kuluttajahintaindeksin tuotekoriin ja vaikuttavat inflaatioon
- parannetaan bruttokansantuotteen (BKT) yksityisen kulutuksen tietojen luotettavuutta. Kotitalouksien kulutus on yli puolet BKT:sta.
- voidaan seurata Suomen ilmastotavoitteiden toteutumista kotitalouksien osalta.

Kulutustutkimus perustuu haastatteluihin ja kotitalouksien keräämiin kuitti- ja menotietoihin. Tämän lisäksi saadaan tietoa Tilastokeskuksen käytössä olevista hallinnollisista aineistoista. Tietojen perusteella laadittava kulutustilasto julkaistaan vuoden 2017 lopussa osoitteessa www.tilastokeskus.fi/til/ktutk.

Tutkimusta ja sen aineistoja käytetään yhteiskunnallisen päätöksenteon apuna, esimerkiksi sosiaalipoliittisten toimenpiteiden suunnittelussa. Lisäksi aineistoa hyödynnetään tutkimus- ja tilastointitarkoitukseen sekä kansallisella että EU-tasolla. Kulutustutkimusta tehdään useimmissa maailman maissa ja EU-maiden väliset tiedot tehdään vertailukelpoisella tavalla.

Tiedot ovat tärkeitä ja tietosuojattuja

Tilastollisista syistä tutkimukseen haastateltavaksi osunutta kotitaloutta ei voida korvata toisella. Kotitaloutenne edustaa noin 650 kotitaloutta.

Antamanne tiedot käsitellään luottamuksellisesti. Julkaistavista tutkimustuloksista ja taulukoista ei voi tunnistaa vastaajatalouksia. Tilastokeskuksen koulutettuja haastattelijoita ja muita työntekijöitä sitoo laissa säädetty vaitiolovelvollisuus.

Haastatteluihin ja kahden viikon kuitti- ja menotietoihin pohjautuvaan tutkimusaineistoon liitetään tietoa Tilastokeskuksen käytössä olevista hallinnollisista aineistoista. Tilastokeskus voi luovuttaa aineistoa vain tieteellisiin tutkimuksiin ja tilastollisiin selvityksiin. Luovutettavaan aineistoon voidaan myöhemmin yhdistää muita tietoja. Luovuttaminen tehdään aina niin, että tutkimukseen osallistuneiden suora tunnistaminen ei ole mahdollista.

Lisätietoja tutkimuksesta internetistä:

- tietoa tiedonkeruusta: www.tilastokeskus.fi/keruu/kul
- tilaston kotisivu: www.tilastokeskus.fi/til/ktutk

Kulutustutkimus 2016

Kotitalousnumero | | | | |

Tilastokeskus

Kulutuksen muistikirja ja kuittipussi

Hyvä kulutustutkimukseen osallistuja

Kulutustietojen kerääminen on helppoa – kuitti riittää!

Kulutustutkimuksen tietojen luotettavuuden vuoksi on tärkeää, että kaikista menoista on joko ostokuitti tai merkintä tässä muistikirjassa.

Ohje:

1. Jos ostoksista on kuitit, niin

- säästää ne ja laittaa kuittipussiin
- yliviivata tuotteet, jotka on annettu toiselle kotitaloudelle.

2. Jos ostoksesta ei ole kuitteja, niin

- kirjoittaa tuotteen tai palvelun nimi ja hinta joko tähän muistikirjaan sivulta 6 alkaen tai taskumustikirjaan.

Jos kotitalouteenne kuuluu useita henkilöitä, on tärkeää, että jokainen ottaa talteen kuitit tai merkitsee menonsa muistikirjaan.

3. Merkitkää tämän muistikirjan alkuun (sivut 4–5) itse poimittujen tai viljeltyjen ja saatujen marjojen, kasvien yms. määrät viimeksi kuluneiden 12 kuukauden ajalta.

4. Palauttakaa muistikirjat ja kuittipussi palautuskirjekuoressa (postimaksu maksettu) 14 päivän kuittienkeruujakson päätyttyä.

Kuitit ja muistikirjan palauttaneiden kesken arvotaan 26 päivittäistavarakaupan lahjakorttia (arvo 500 euroa).

Kulutuksen kirjaamisjakso on 14 päivää.

Se sovitaan haastattelijan kanssa haastattelun yhteydessä ja merkitään tähän.

Alkaa: ____ / ____ 2016

Päätyy: ____ / ____ 2016

Voitte kysyä tutkimuksesta tai tämän muistikirjan täyttämisestä tilastohaastattelijan lisäksi joko Tarja Hatakalta 029 551 3553 tai Juha Nurmelta 029 551 2548.

Tilastokeskus on valtion virasto, joka tekee yhteiskuntaoloja kuvaavia tilastoja ja tutkimuksia. Tilastokeskuksen käyntiosoite on Työpajankatu 13, 00580 Helsinki.

Näin täytätte kulutuksen muistikirjaa

Ruoka- ja päivittäistavaraostosten lisäksi tarvitaan kuitti tai muistikirja-merkintä seuraavista hankinnoista:

- **Ostot puhelimella tai netin kautta**
- Tietokone- ja konsolipelit, tietokoneohjelmat ja muut maksulliset sovellukset (ml. näiden lataus tietokoneelle, tabletille tai puhelimeen)
- Elokuvien vuokraus (ml. netistä vuokratut)
- Tupakka ja alkoholijuomat
- Ruuat ja juomat ravintoloissa, baareissa ja kahviloissa
- Vaate- ja jalkineostot
- Kodintekstiilit ja sisustustavarat
- Lääkkeet, vitamiinit, hygieniatuotteet yms.
- Bussi-, juna- ja taksimatkat
- Bensiini ja muut polttoaineet
- Kirjat, lehtien irtonumerot, DVD-, CD- ja vinyylilevyt, Lotto, veikkaus, yms.
- Kampaamo- ja parturimaksut, teatteri- ja elokuvaliput, harrastusmaksut yms.
- Lasten ja nuorten itse tekemät ostokset
- Toisilta kotitalouksilta **saadut** palvelut ja uudet tavarat (arvio hinnasta riittää).

Miten kirjataan ruuat ja juomat työpaikka- ja muissa ravintoloissa, baareissa ja kahviloissa, jos ei ole kuittia?

- Ateriakokonaisuuksia ovat esim. lounas, seisova- tai salaattipöytä, ja näistä riittää yksi merkintä ja yksi hinta.
- Jos ruuat ja juomat on tilattu erikseen, kirjoitetaan kukin tuote ja sen hinta omalle rivilleen.
- Merkitkää myös kotiin tilatut tai mukaan otetut ruuat; esim. pizzerioiden, grillikioskien, hampurilais- ja pika-ravintoloiden ruuat.
- Kun ateria on maksettu lounassetelillä, merkitään aterian hinta.

Merkitkää kotitalouden jäsenet tähän

Etunimi	Ikä	Etunimi	Ikä

Näin täytätte kulutuksen muistikirjaa

Kirjoittakaa kaikki menot, joista ette laita kuittia pussiin, mahdollisimman tarkkaan.

Merkittäkää ostoksen tai aterian hinta tähän euroina ja sentteinä.

Ympyröikää aterioinnin paikka.

Osto-päivä	Ostokset ja palvelut sekä ravintolat, baarit yms.	Hinta		Ateriointipaikka			
		euroa	senttiä	1	2	3	4
KÄTEIS- JA KORTTIOSTOT							
22.9.	kampaaja	93	00	1	2	3	4
24.9.	2 poikien collegepuseroa	58	80	1	2	3	4
25.9.	pelattu peliautomaatilla	10	00	1	2	3	4
25.9.	taksimatka	19	40	1	2	3	4
26.9.	1,5 l laktoositonta kevytmaitoa	2	99	1	2	3	4
26.9.	ladattu kautta (= aikaa) matkakortille	64	60	1	2	3	4
26.9.	ladattu arvoa (= rahaa) matkakortille	20	00	1	2	3	4
27.9.	lasku koulukuvista	28	50	1	2	3	4
27.9.	parkekimaksu	8	00	1	2	3	4
27.9.	särkylääke	7	48	1	2	3	4
27.9.	reseptilääke	21	97	1	2	3	4
28.9.	uimahallimaksu	10	50	1	2	3	4
28.9.	kanasalaatti	8	50	1	2	3	4
29.9.	rahaa SPR:n lippaaseen	1	00	1	2	3	4
1.10.	olut	4	80	1	2	3	4
2.10.	kahvi + viineri	2	00	1	2	3	4
2.10.	ateria	5	90	1	2	3	4
4.10.	hampurilaisateria	7	80	1	2	3	4
OSTOT PUHELIMELLA tai NETIN KAUTTA (tilaushetken mukaan)							
28.9.	tietokirja Amazonista	24	81	1	2	3	4
28.9.	siirretty rahaa veikkauksen pelitilille	35	00	1	2	3	4
29.9.	kuukausilahjoitus unicefille	15	00	1	2	3	4
28.9.	limsa puhelimella makeisautomaatista	1	50	1	2	3	4
2.10.	lasten sadehaalarit netistä	54	00	1	2	3	4
4.10.	teatteriliput netistä	72	00	1	2	3	4
5.10.	elokuvan vuokraus netistä	3	33	1	2	3	4
5.10.	Office-paketti	98	90	1	2	3	4

Kirjoittakaa lääkkeestä, onko se reseptilääke vai ei.

OMAT JA SAADUT PUUTARHA-, MAATALOUS- JA LUONNONTUOTTEET

Ohje:

Kirjatkaa seuraaviin taulukoihin kotitaloudessanne viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana:

- omasta puutarhasta tai vihanneksimaalta saadut hedelmät, marjat, vihannekset ja juurekset
- itse poimitut metsämarjat ja sienet
- oman maatilan tuotteet omaan käyttöön (maito, munat, vilja, liha)
- itse pyydetty kala ja riista
- jos saitte näitä tuotteita **maksutta** toiselta kotitaloudelta, niin lisätkää ne määriin.

Merkittäkää tuotteiden määrä kiloina tai litroina **tuoreena** eli ennen pakastusta, säilömistä tai muuta jatkokäsittelyä.

Älkää merkitkö toiselle kotitaloudelle annettuja tai myytyjä tuotteita eikä esim. siemenperunoita tai eläimille syötettyjä omia tuotteita.

Jos kotitaloutenne ei ole lainkaan käyttänyt omia tai saatuja puutarha-, maatalous- ja luonnontuotteita viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana, merkitkää rasti ☐

HEDELMÄT JA PUUTARHAMARJAT SEKÄ VIHANNEKSET JA JUUREKSET

HEDELMÄT JA PUUTARHAMARJAT omaan käyttöön / 12 kk	Litraa	Kiloa
Omenia		
Muita hedelmiä		
Mansikoita		
Mustia viinimarjoja		
Punaisia tai valkoisia viinimarjoja		
Muita puutarhamarjoja, mitä?		

MUUT PUUTARHATUOTTEET omaan käyttöön / 12 kk		
Perunoita		
Porkkanoita		
Punajuuria		
Sipulia		
Tomaattia		
Kurkkua		
Keräkaalia		
Muita kaaleja		
Salaattia		
Yrttejä		
Muita puutarhatuotteita, mitä (esim. raparperia)?		

LUONNONMARJAT JA SIENET SEKÄ KALA JA RIISTA

LUONNONMARJAT JA SIENET	omaan käyttöön / 12 kk	Litraa	Kiloa
Puolukoita, karpaloita			
Mustikoita			
Lakkoja (hilloja, suomuuraimia)			
Muita luonnonmarjoja, mitä?			
Sieniä (myös itse viljellyt sienet)			

MAATALOUSTUOTTEET	omaan käyttöön / 12 kk		
Tilamaitoa			
Munia			
Viljaa, mitä?			
Naudan lihaa			
Sian lihaa			
Poron lihaa			
Siipikarjan lihaa			
Lampaan lihaa			
Hunajaa			
Muita omia tai saatuja maataloustuotteita, mitä?			

KALA JA RIISTA	omaan käyttöön / 12 kk	Kiloa
Ahvenia		
Haukia		
Siikaa		
Muita kaloja, mitä?		
Hirven lihaa		
Muuta riistaa, mitä?		

KULUTUKSEN MUISTIKIRJA

aloituspäivä ____ / ____ 2016

päättymispäivä ____ / ____ 2016

Ostopäivä	Ostokset ja palvelut sekä ravintolat, baarit yms.	Hinta		Ateriointipaikka 1 = pikaruoka- tai noutoravintola 2 = ravintola, kahvila yms. 3 = työpaikka- tai opiskelijaravintola 4 = palvelukeskus tai -talo
		euroa	senttiä	
KÄTEIS- JA KORTTIOSTOT				
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
OSTOT PUHELIMELLA tai NETIN KAUTTA (ostopäivä tilaushetken mukaan)				
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4

Osto- päivä	Ostokset ja palvelut sekä ravintolat, baarit yms.	Hinta		Ateriointipaikka 1 = pikaruoka- tai noutoravintola 2 = ravintola, kahvila yms. 3 = työpaikka- tai opiskelijaravintola 4 = palvelukeskus tai -talo
		euroa	senttiä	
KÄTEIS- JA KORTTIOSTOT				
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
OSTOT PUHELIMELLA tai NETIN KAUTTA (ostopäivä tilaushetken mukaan)				
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4

Ostopäivä	Ostokset ja palvelut sekä ravintolat, baarit yms.	Hinta		Ateriointipaikka 1 = pikaruoka- tai noutoravintola 2 = ravintola, kahvila yms. 3 = työpaikka- tai opiskelijaravintola 4 = palvelukeskus tai -talo
		euroa	senttiä	
KÄTEIS- JA KORTTIOSTOT				
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
OSTOT PUHELIMELLA tai NETIN KAUTTA (ostopäivä tilaushetken mukaan)				
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4

Ostopäivä	Ostokset ja palvelut sekä ravintolat, baarit yms.	Hinta		Ateriointipaikka 1 = pikaruoka- tai noutoravintola 2 = ravintola, kahvila yms. 3 = työpaikka- tai opiskelijaravintola 4 = palvelukeskus tai -talo
		euroa	senttiä	
KÄTEIS- JA KORTTIOSTOT				
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
OSTOT PUHELIMELLA tai NETIN KAUTTA (ostopäivä tilaushetken mukaan)				
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4
				1 2 3 4

Kommentteja

Kuittipussin sivu

Muistittehan merkitä nämä helposti unohtuvat menot:

- Lotto, veikkaus, arvat yms.
- makeiset ja jäätelöt
- tupakka ja alkoholijuomat
- lehtien irtonumerot
- bensiini ja muut ostokset huoltoasemilla
- paikallisliikenteen liput
- kioskiostokset
- internetissä ja matkapuhelimella tehdyt ostot.

Antamanne tiedot ovat luottamuksellisia.
Tilastokeskusta sitoo salassapitovelvollisuus.

Kiitos osallistumisestanne!

HAASTATTELIJAN TARRA

Liite 3.

Yksilöllisen kulutuksen käyttötarkoituksen mukainen luokitus eCOICOP-HBS

00	Kulutusmenot	01161	Tuoreet tai jäähdytetyt hedelmät ja marjat
01	Elintarvikkeet ja alkoholittomat juomat	01162	Pakastetut hedelmät ja marjat
011	Elintarvikkeet	01163	Kuivatut hedelmät ja marjat ja pähkinät
0111	Viljatuotteet ja leipä	01164	Säilöttyt hedelmät ja marjat ja hedelmä- ja marjapohjaiset tuotteet
01111	Riisi	0117	Vihannekset
01112	Jauhot ja muut viljat	01171	Tuoreet tai jäähdytetyt vihannekset, muut kuin perunat ja muut mukulakasvit.
01113	Leipä	01172	Pakastetut vihannekset, muut kuin perunat ja muut mukulakasvit
01114	Muut leipomotuotteet	01173	Kuivatut kasvikset, muut säilötty tai käsitelty vihannekset
01115	Pizzat ja suolaiset piirakat	01174	Perunat
01116	Pastatuotteet ja kuskus	01175	Perunastut
01117	Aamiaisiviljatuotteet	01176	Muut mukulakasvit ja mukulakasvivalmisteet
01118	Muut viljatuotteet	0118	Sokeri, hillot, hunaja, suklaa ja makeiset
0112	Liha	01181	Sokeri
01121	Naudan- ja vasikanliha	01182	Hillot, marmeladit ja hunaja
01122	Sianliha	01183	Suklaa
01123	Lampaan- ja vuohenliha	01184	Makeistuotteet
01124	Siipikarjan liha	01185	Mehujäät ja jäätelöt
01125	Muu liha	01186	Keinotekoiset makeutusaineet
01126	Syötävät sisäelimet	0119	Ruokatuotteet, muualle luokittelemattomat
01127	Kuivattu, suolattu tai savustettu liha	01191	Kastikkeet ja maustekastikkeet
01128	Muut lihavalmisteet	01192	Suola, mausteet ja mausteyrtit
0113	Kala ja äyriäiset	01193	Vauvanruoat
01131	Tuore tai jäähdytetty kala	01194	Valmisruoat
01132	Pakastettu kala	01199	Muut ruokavalmisteet, muualle luokittelemattomat
01133	Tuoreet tai jäähdytetyt äyriäiset	012	Alkoholittomat juomat
01134	Pakastetut äyriäiset	0121	Kahvi, tee ja kaakao
01135	Kuivattu, savustettu tai suolattu kala ja äyriäiset	01211	Kahvi
01136	Muut säilötty tai käsitelty kala ja äyriäisvalmisteet	01212	Tee
0114	Maitotuotteet, juusto ja kananmunat	01213	Kaakao ja kaakaojauhe
01141	Tuore täysmaito	0122	Kivennäisvedet, virvoitusjuomat, hedelmä- ja vihanneismehut
01142	Tuore vähärasvainen maito	01221	Kivennäis- ja lähdevedet
01143	Säilötty maito	01222	Virvoitusjuomat
01144	Jogurtti	01223	Hedelmä-, marja- ja vihanneismehut
01145	Juusto ja juustoaaine	02	ALKOHOLJUOMAT, TUPAKKA
01146	Muut maitotuotteet	021	Alkoholijuomat
01147	Munat	0211	Väkevät alkoholijuomat
0115	Öljyt ja rasvat	02111	Väkevät alkoholijuomat ja liköörit
01151	Voi	02112	Alkoholipitoiset virvoitusjuomat
01152	Margariini ja muut kasvirasvat	0212	Viini
01153	Oliiviöljy	02121	Rypälewiinit
01154	Muut syötävät ruokaöljyt	02122	Hedelmä- ja marjaviinit
01155	Muut syötävät eläinrasvat	02123	Väkevät viinit
0116	Hedelmät ja marjat		

02124	Viinipohjaiset juomat	04220	Muut laskennalliset vuokrat
0213	Olut	043	Asunnon huolto ja korjaus
02131	Lager-olut	0431	Asunnon huoltoon ja korjaukseen liittyvät materiaalit
02132	Muut alkoholia sisältävät oluet	04310	Asunnon huoltoon ja korjaukseen liittyvät materiaalit
02133	Vähäalkoholinen ja alkoholiton olut	0432	Asunnon huoltoon ja korjaukseen liittyvät palvelut
02134	Olutpohjaiset juomat	04321	Putkimiehen palvelut
022	Tupakka	04322	Sähköasentajan palvelut
0220	Tupakka	04323	Lämmityslaitteiden huoltopalvelut
02201	Savukkeet	04324	Maalarin palvelut
02202	Sikarit	04325	Puusepän palvelut
02203	Muut tupakkatuotteet	04329	Muut asunnon huoltoon ja korjaukseen liittyvät palvelut
023	Huumausaineet	044	Vesihuolto ja sekalaiset asumiseen liittyvät palvelut
0230	Huumausaineet	0441	Vesihuolto
02300	Huumausaineet	04410	Vesihuolto
03	VAATETUS JA JALKINEET	0442	Jätteiden keruu
031	Vaatetus	04420	Jätteiden keruu
0311	Vaatteiden valmistusaineet	0443	Jätevesi
03110	Kankaat	04430	Jätevesi
0312	Vaatteet	0444	Muut asumiseen liittyvät palvelut, muualle luokittelemattomat
03121	Miesten vaatteet	04441	Kerrostalojen kunnossapitomaksut
03122	Naisten vaatteet	04442	Turvallisuuspalvelut
03123	Vauvojen (0–2-vuotiaat) ja lasten (3–13-vuotiaat) vaatteet	04449	Muut asuntoon liittyvät palvelut
0313	Muut asusteet ja vaateustarvikkeet	045	Sähkö, kaasu ja muut polttoaineet
03131	Muut asusteet	0451	Sähkö
03132	Vaatetustarvikkeet	04510	Sähkö
0314	Vaatteiden pesu, korjaus ja vuokraus	0452	Kaasu
03141	Vaatteiden pesu	04521	Maakaasu ja kaupunkikaasu
03142	Vaatteiden korjaus ja vuokraus	04522	Nestemäiset hiilivedyt (butaani, propaani yms.)
032	Jalkineet	0453	Nestemäiset polttoaineet
0321	Kengät ja muut jalkineet	04530	Nestemäiset polttoaineet
03211	Miesten jalkineet	0454	Kiinteät polttoaineet
03212	Naisten jalkineet	04541	Hiili
03213	Vauvojen ja lasten jalkineet	04549	Muut kiinteät polttoaineet
0322	Jalkineiden korjaus ja vuokraus	0455	Lämpöenergia
03220	Jalkineiden korjaus ja vuokraus	04550	Lämpöenergia
04	ASUMINEN, VESI, SÄHKÖ, KAASU JA MUUT POLTTOAINEET	05	KALUSTEET, KOTITALOUSKONEET JA YLEINEN KODINHOITO
041	Todelliset asumisvuokrat	051	Huonekalut ja kalusteet, matot ja muut lattianpäällysteet
0411	Vuokralaisten maksamat todelliset asumisvuokrat	0511	Huonekalut ja kalusteet
04110	Vuokralaisten maksamat todelliset asumisvuokrat	05111	Kodin kalusteet
0412	Muut todelliset asumisvuokrat	05112	Puutarhakalusteet
04121	Vuokralaisten toissijaisista asunnoista maksamat asumisvuokrat	05113	Valaisimet
04122	Vuokralaisten maksamat autotallivuokrat ja muut vuokrat	05119	Muut huonekalut ja kalusteet
042	Laskennalliset asumisvuokrat	0512	Matot ja muut lattianpäällysteet
0421	Omistusasujien laskennalliset vuokrat	05121	Matot
04210	Omistusasujien laskennalliset vuokrat	05122	Muut lattianpäällysteet
0422	Muut laskennalliset vuokrat	05123	Kokolattiamattojen ja lattianpäällysteiden asennuspalvelut

0513	Huonekalujen, kalusteiden ja lattianpäällysteiden korjaus	05623	Huonekalujen ja kalusteiden vuokraus
05130	Huonekalujen, kalusteiden ja lattianpäällysteiden korjaus	05629	Muut kotitalouspalvelut
052	Kodintekstiilit	06	TERVEYS
0520	Kodintekstiilit	061	Lääkevalmisteet, hoitolaitteet ja -välineet
05201	Sisustuskankaat ja verhot	0611	Farmaseuttiset tuotteet
05202	Vuodevaatteet	06110	Farmaseuttiset tuotteet
05203	Pöytäliinat ja pyyhkeet	0612	Muut lääkevalmisteet
05204	Kodintekstiilien korjaus	06121	Raskaustestit ja mekaaniset ehkäisyvälineet
05209	Muut kodintekstiilit	06129	Muut lääkevalmisteet, muualla luokittelemattomat
053	Kodinkoneet	0613	Hoitolaitteet ja -välineet
0531	Sähkökäyttöiset ja muut kuin sähkökäyttöiset suuret kodinkoneet	06131	Silmälasit ja piilolinssit
05311	Jääkaapit, pakastimet ja jääkaappipakastimet	06132	Kuulolaitteet
05312	Pesukoneet, kuivausrummut ja astianpesukoneet	06133	Hoitolaitteiden ja -välineiden korjaus
05313	Liedet	06139	Muut hoitolaitteet ja -välineet
05314	Lämmittimet, ilmastointilaitteet	062	Avohoitopalvelut
05315	Puhdistuslaitteet	0621	Sairaanhoitopalvelut
05319	Muut suuret kodinkoneet	06211	Yleislääkärien vastaanotto
0532	Kodin sähkökäyttöiset pienkoneet	06212	Erikoislääkärien vastaanotto
05321	Keittiön yleiskoneet	0622	Hammashoito
05322	Kahvinkeitin, teenkeitin ja muut vastaavat laitteet	06220	Hammashoito
05323	Silitysraudat	0623	Avustavat hoitopalvelut
05324	Leivänpaahdit ja grillit	06231	Lääketieteellisten laboratorien ja röntgenkuvauskeskusten palvelut
05329	Muut pienet sähkökäyttöiset kodinkoneet	06232	Lämpökylvyt, kuntoutus, sairaankuljetuspalvelut ja hoitolaitteiden vuokraus
0533	Kodinkoneiden korjaus	06239	Muut avustavan hoitohenkilöstön palvelut
05330	Kodinkoneiden korjaus	063	Sairaalapalvelut
054	Lasitavarat, astiat ja kotitaloustarvikkeet	0630	Sairaalapalvelut
0540	Lasitavarat, astiat ja kotitaloustarvikkeet	06300	Sairaalapalvelut
05401	Lasi-, kristalli-, keramiikka- ja posliinitavarat	07	LIIKENNE
05402	Ruokailuvälineet	071	Ajoneuvojen hankinta
05403	Muut kuin sähkökäyttöiset keittiötarvikkeet	0711	Autot
05404	Lasitavaroiden, astioiden ja taloustavaroiden korjaus	07111	Uudet autot
055	Kodin ja puutarhan työkalut ja laitteet	07112	Käytetyt autot
0551	Suuret työkalut ja laitteet	0712	Moottoripyörät
05511	Moottorikäyttöiset suuret työkalut ja laitteet	07120	Moottoripyörät
05512	Suurten työkalujen ja laitteiden korjaus, leasing ja vuokraus	0713	Polkupyörät
0552	Pienet työkalut ja erilaiset lisävarusteet	07130	Polkupyörät
05521	Pientyökalut	0714	Eläinvetoiset ajoneuvot
05522	Sekalaiset pienten työkalujen lisävarusteet	07140	Eläinvetoiset ajoneuvot
05523	Muiden kuin moottorikäyttöisten pientyökalujen ja erilaisten lisävarusteiden korjaus	072	Yksityisajoneuvojen käyttö
056	Taloudenhoitoon liittyvät tavarat ja palvelut	0721	Yksityisajoneuvojen varaosat ja lisävarusteet
0561	Kodin kulutustavarat	07211	Renkaat
05611	Siivous- ja puhdistustuotteet	07212	Yksityisajoneuvojen varaosat
05612	Muut pienet kodin kulutustuotteet	07213	Yksityisajoneuvojen lisävarusteet
0562	Kodin- ja taloudenhoitopalvelut	0722	Yksityisajoneuvojen polttoaineet ja voiteluöljyt
05621	Palkattujen henkilöiden kodinhoitopalvelut	07221	Diesel
05622	Siivouspalvelut	07222	Bensiini

07223	Muut yksityisajoneuvojen polttoaineet	091	Audiovisuaaliset laitteet, valokuvauslaitteet ja tietojenkäsittelylaitteet
07224	Voiteluaineet	0911	Äänen ja kuvan vastaanottoon, tallennukseen ja toistoon käytetyt laitteet
0723	Yksityisajoneuvojen huolto ja korjaus	09111	Äänen vastaanottoon, tallennukseen ja toistoon käytetyt laitteet
07230	Yksityisajoneuvojen huolto ja korjaus	09112	Äänen ja kuvan vastaanottoon, tallennukseen ja toistoon käyttävät laitteet
0724	Muut yksityisajoneuvoin liittyvät palvelut	09113	Kannettavat äänen- ja kuvantoistolaitteet
07241	Autotallin, pysäköintipaikan ja yksityisajoneuvojen vuokraus	09119	Muut äänen ja kuvan vastaanottoon, tallennukseen ja toistoon käytettävät laitteet
07242	Käyttömaksut ja pysäköintimaksut	0912	Valokuvaus- ja elokuvaalaitteet ja optiset laitteet
07243	Ajo-opetus, ajokokeet ja ajokortit sekä auton katsastus	09121	Kamerat
073	Liikennepalvelut	09122	Valokuvaus- ja elokuvaalaitteiden lisävarusteet
0731	Matkustajien kuljetus rautatieliikenteessä	09123	Optiset laitteet
07311	Matkustajien kuljetus junalla	0913	Tietojenkäsittelylaitteet
07312	Matkustajien kuljetus maanalaisella ja raitiovaunulla	09131	Tietokoneet
0732	Matkustajien kuljetus tieliikenteessä	09132	Tietojenkäsittelylaitteiden lisävarusteet
07321	Matkustajien kuljetus linja-autolla	09133	Ohjelmistot
07322	Matkustajien kuljetus taksilla ja kuljettajalla varustetulla vuokra-autolla	09134	Laskimet ja muut tietojenkäsittelylaitteet
0733	Matkustajien kuljetus lentoliikenteessä	0914	Tallennusvälineet
07331	Kotimaan lennot	09141	Valmiiksi tallennetut tallennusvälineet
07332	Ulkomaan lennot	09142	Tallentamattomat tallennusvälineet
0734	Matkustajaliikenne meri- ja sisävesiliikenteessä	09149	Muut tallennusvälineet
07341	Matkustajien kuljetus meriliikenteessä	0915	Audiovisuaalisten laitteiden, valokuvauslaitteiden ja tietojenkäsittelylaitteiden korjaus
07342	Matkustajien kuljetus sisävesiliikenteessä	09150	Audiovisuaalisten laitteiden, valokuvauslaitteiden ja tietojenkäsittelylaitteiden korjaus
0735	Yhdistetty matkustajaliikenne	092	Muut kulttuuriin ja vapaa-aikaan liittyvät suuret kestokulutustavarat
07350	Yhdistetty matkustajaliikenne	0921	Suuret ulkokäyttöön tarkoitetut kestokulutustavarat
0736	Muut kuljetuspalvelut	09211	Asuntoautot, asuntovaunut ja perävaunut
07361	Köysiradat ja tuolihissit	09212	Lentokoneet, kevytlentokoneet, purjelentokoneet, riippuliitimet ja kuumailmapallot
07362	Muutto- ja varastointipalvelut	09213	Veneet, perämootorit ja veneiden varusteet
07369	Muut kuljetuspalvelut, muualle luokittelemattomat	09214	Hevoset, ponit ja niihin liittyvät lisävarusteet
08	VIESTINTÄ	09215	Suuret peli- ja urheiluvälineet
081	Postipalvelut	0922	Soittimet ja muut sisäkäyttöön tarkoitetut vapaa-ajan kestokulutustavarat
0810	Postipalvelut	09221	Soittimet
08101	Kirjeiden käsittelypalvelu	09222	Suuret sisäkäyttöön tarkoitetut kestokulutustavarat
08109	Muut postipalvelut	0923	Kulttuuriin ja vapaa-aikaan liittyvien muiden kestokulutustavaroiden huolto ja korjaus
082	Puhelin- ja faksilaitteet	09230	Kulttuuriin ja vapaa-aikaan liittyvien muiden kestokulutustavaroiden huolto ja korjaus
0820	Puhelin- ja faksilaitteet	093	Muut vapaa-aikaan liittyvät tarvikkeet ja laitteet, puutarhanhoito ja lemmikkieläimet
08201	Lankapuhelinlaitteet	0931	Pelit, lelut ja harrastusvälineet
08202	Matkapuhelinlaitteet	09311	Pelit ja harrastusvälineet
08203	Muut puhelin- ja faksilaitteisiin liittyvät laitteet	09312	Lulut ja juhliin liittyvät tavarat
08204	Puhelin- ja faksilaitteiden korjaus	0932	Urheilu-, retkeily- ja ulkoiluvälineet
083	Puhelin- ja faksipalvelut	09321	Urheiluvälineet
0830	Puhelin- ja faksipalvelut	09322	Retkeily- ja ulkoiluvälineet
08301	Kiinteän puhelinverkon palvelut		
08302	Langattoman puhelinverkon palvelut		
08303	Internet-yhteyksien tarjontaan liittyvät palvelut		
08304	Yhdistetyt telepalvelut		
08305	Muut tiedonsiirtopalvelut		
09	KULTTUURI JA VAPAA-AIKA		

09323	Urheilu-, retkeily- ja ulkoiluvälineiden korjaus	1020	Ylemmän perusasteen ja keskiasteen koulutus
0933	Puutarhat, kasvit ja kukat	10200	Ylemmän perusasteen ja keskiasteen koulutus
09331	Puutarhatarvikkeet	103	Keskiasteen jälkeinen koulutus, joka ei ole korkea-asteen koulutusta
09332	Kasvit ja kukat	1030	Keskiasteen jälkeinen koulutus, joka ei ole korkea-asteen koulutusta
0934	Lemmikkieläimet ja niihin liittyvät tuotteet	10300	Keskiasteen jälkeinen koulutus, joka ei ole korkea-asteen koulutusta (ISCED-97 taso 4)
09341	Lemmikkieläinten hankinta	104	Korkea-asteen koulutus
09342	Lemmikkieläintuotteet	1040	Korkea-asteen koulutus
0935	Eläinlääkintäpalvelut ja muut lemmikkieläinpalvelut	10400	Korkea-asteen koulutus
09350	Eläinlääkintäpalvelut ja muut lemmikkieläinpalvelut	105	Tasoltaan määrittelemätön koulutus
094	Kulttuuri- ja vapaa-ajan palvelut	1050	Tasoltaan määrittelemätön koulutus
0941	Vapaa-aikaan ja urheiluun liittyvät palvelut	10500	Tasoltaan määrittelemätön koulutus
09411	Vapaa-aikaan ja urheiluun liittyvät palvelut – seuraaminen	11	RAVINTOLAT JA HOTELLIT
09412	Vapaa-aikaan ja urheiluun liittyvät palvelut – osallistuminen	111	Ravintola-, kahvila- ja muut ateriapalvelut
0942	Kulttuuripalvelut	1111	Ravintolat, kahvilat ja muut vastaavat
09421	Elokuvateatterit, teatterit ja konsertit	11111	Ravintolat, kahvilat ja virkistyspaikoissa myyty ruoka ja juoma
09422	Museot, kirjastot ja eläintarhat	11112	Pika-, nouto- ja tilausruokapalvelut
09423	Televisio- ja radiolupamaksut, maksulliset lähetykset	1112	Ruokalat
09424	Kulttuuriin liittyvien laitteiden ja varusteiden vuokraus	11120	Ruokalat
09425	Valokuvauspalvelut	112	Majoituspalvelut
09429	Muut kulttuuripalvelut	1120	Majoituspalvelut
0943	Rahapelit	11201	Hotellit, motellit, majatalot ja muut vastaavat majoituspalvelut
09430	Rahapelit	11202	Lomakylät, leirintäalueet, retkeilymajat ja muut vastaavat majoituspalvelut
095	Sanomalehdet, kirjat ja paperitavarat	11203	Muut majoituspalvelut
0951	Kirjat	12	MUUT TAVARAT JA PALVELUT
09511	Kaunokirjalliset teokset	121	Henkilökohtainen hygienia ja kauneudenhoito
09512	Oppikirjat	1211	Kampaamot, parturit ja kauneushoitolat
09513	Muut kuin kaunokirjalliset teokset	12111	Miesten ja lasten parturi- ja kampaamopalvelut
09514	Sidontapalvelut ja sähköisten kirjojen lataaminen	12112	Naisten kampaamopalvelut
0952	Sanoma- ja aikakauslehdet	12113	Kauneudenhoitopalvelut
09521	Sanomalehdet	1212	Henkilökohtaisen hygienian hoitoon tarkoitetut sähkökäyttöiset laitteet
09522	Aikakauslehdet	12121	Henkilökohtaisen hygienian hoitoon tarkoitetut sähkökäyttöiset laitteet
0953	Sekalaiset painotuotteet	12122	Henkilökohtaisen hygienian hoitoon tarkoitettujen sähkökäyttöisten laitteiden korjaus
09530	Sekalaiset painotuotteet	1213	Muut henkilökohtaisen hygienian hoitoon tarkoitetut laitteet ja tuotteet
0954	Paperitavarat ja piirustustarvikkeet	12131	Muut kuin sähkökäyttöiset laitteet
09541	Paperitavarat	12132	Henkilökohtaiset hygienia-, kauneudenhoito- ja kosmetiikkatuotteet
09549	Muut paperitavarat ja piirustustarvikkeet	122	Prostituutio
096	Valmismatkat	1220	Prostituutio
0960	Valmismatkat	12200	Prostituutio
09601	Kotimaan valmismatkat	123	Henkilökohtaiset esineet, muualle luokittelemattomat
09602	Ulkomaan valmismatkat	1231	Korut, kellot ja rannekellot
10	KOULUTUS	12311	Korut
101	Esiasteen ja alemman perusasteen koulutus	12312	Kellot ja rannekellot
1010	Esiasteen ja alemman perusasteen koulutus	12313	Korujen, kellojen ja rannekellojen korjaus
10101	Esiasteen koulutus (ISCED-97 taso 0)	1232	Muut henkilökohtaiset esineet
10102	Alemman perusasteen koulutus (ISCED-97 taso 1)		
102	Ylemmän perusasteen ja keskiasteen koulutus		

12321	Laukut ja matkustustarvikkeet	1254	Liikenteeseen liittyvät vakuutukset
12322	Vauvantarvikkeet	12541	Moottorijoneuvovakuutukset
12323	Henkilökohtaisten esineiden korjaus	12542	Matkavakuutukset
12329	Muut henkilökohtaiset esineet, muualle luokittelemattomat	1255	Muut vakuutukset
124	Sosiaalipalvelut	12550	Muut vakuutukset
1240	Sosiaalipalvelut	126	Rahoituspalvelut, muualle luokittelemattomat
12401	Lastenhoitopalvelut	1262	Muut rahoituspalvelut, muualle luokittelemattomat
12402	Asumispalvelut vanhuksille ja vammaisille	12621	Pankkien ja muiden rahoituslaitosten maksut
12403	Kotona asumisen tukipalvelut	12622	Meklarien ja sijoitusneuvojien palkkiot ja palvelumaksut
12404	Neuvontapalvelut	127	Muut palvelut, muualle luokittelemattomat
125	Vakuutukset	1270	Muut palvelut, muualle luokittelemattomat
1252	Asumiseen liittyvät vakuutukset	12701	Hallinnolliset maksut
12520	Asumiseen liittyvät vakuutukset	12702	Oikeudelliset palvelut ja kirjanpito
1253	Terveysteen liittyvät vakuutukset	12703	Hautauspalvelut
12531	Terveysteen liittyvät julkiset vakuutukset	12704	Muut maksut ja palvelut
12532	Terveysteen liittyvät yksityiset vakuutukset		

LIITETAULUKOT

Liitetaulukko 1.

Kulutusmenojen keskvirheet vuonna 2016, kaikki kotitaloudet

Koodi	Kulutusmenoryhmä	Keski-arvo euroa	Keski- virhe euroa	95 % luottamusvälin		Suhteellinen keskvirhe %	Kotitalouksia otoksessa, menoryhmä > 0		Tieto- lähde	Referenssi- aika
				alaraja euroa	yläraja euroa		lkkm	%		
A01_12	Kulutusmenot	37 551	433	36 703	38 399	1,2	3 673	100,0	SUM	
A01	Eiintarvikkeet ja alkoholittomat juomat	4 381	53	4 277	4 485	1,2	3 642	99	SUM	
A011	Eiintarvikkeet	4 048	50	3 950	4 145	1,2	3 642	99	SUM	
A0111	Leipä ja viljatuotteet (KR)	709	11	688	731	1,5	3 526	96	SUM	
A01111	Riisi ja riisivalmisteet	31	1	29	34	4,1	1 234	34	SUM	
A0111101	Riisiryynit, -hiutaleet ja -jauhot	10	1	9	12	6,7	533	15	PK	2vk
A0111102	Maksalaatikko	8	1	7	9	7,0	426	12	PK	2vk
A0111103	Riisivalmisteet	13	1	11	15	7,1	493	13	PK	2vk
A01112	Ruokaleipä, korput ja keksit	317	5	307	327	1,6	3 401	93	SUM	
A0111201	Näkkileipä ja hapankorput	14	1	13	15	4,9	784	21	PK	2vk
A0111202	Pehmeä ruisleipä	73	2	70	76	2,1	2 575	70	PK	2vk
A0111203	Vehnäruokaleipä	12	1	10	13	6,3	658	18	PK	2vk
A0111204	Muu pehmeä ruokaleipä	128	3	123	134	2,1	2 809	76	PK	2vk
A0111205	Leipä erittelemättä	14	1	12	16	7,9	513	14	PK	2vk
A0111206	Korput ja rinkelit	8	1	7	9	6,6	497	14	PK	2vk
A0111207	Keksit, vohvelit ja pikkuleivät	62	2	58	66	3,3	1 848	50	PK	2vk
A0111208	Tortilla- ja pitaleivät, taco-kuoret ym.	6	0	5	7	8,2	328	9	PK	2vk
A01113	Pastatuotteet	40	1	37	43	3,6	1 579	43	SUM	
A01113S1	Pastatuotteet	40	1	37	43	3,6	1 579	43	PK	2vk
A01114	Pizzat, hampurilaiset, täytetyt ohukaiset	45	2	42	49	4,0	1 128	31	SUM	
A01114S1	Pizzat, hampurilaiset, täytetyt ohukaiset	45	2	42	49	4,0	1 128	31	PK	2vk
A01115	Suolaiset piirakat, pasteijat ja voileivät	74	2	69	79	3,3	2 017	55	SUM	
A01115S1	Suolaiset piirakat, pasteijat ja voileivät	74	2	69	79	3,3	2 017	55	PK	2vk
A01116	Kahvileipä	102	4	94	110	3,8	1 958	53	SUM	
A0111601	Pullapitko	16	1	14	18	6,5	483	13	PK	2vk
A0111604	Leivokset, kakut ja makeat piirakat	41	3	35	47	7,2	976	27	PK	2vk
A01116S1	Viinerit, munkit ja pikkupullat	45	2	42	48	3,5	1 389	38	PK	2vk
A01117	Muut leipomotuotteet	8	1	7	9	7,7	340	9	SUM	
A0111701	Muut leipomotuotteet	8	1	7	9	7,7	340	9	PK	2vk
A01118	Jauhot, ryynit, murot ja viljanaksut	76	2	72	81	3,2	2 291	62	SUM	
A0111801	Vehnäjauhot	5	0	5	6	5,5	551	15	PK	2vk
A0111802	Ohräjauhot	0	0	0	1	33,1	27	1	PK	2vk
A0111803	Ruisjauhot	0	0	0	1	20,4	55	1	PK	2vk
A0111804	Perunajauhot, ohra- ja maissitärkkelys	1	0	1	2	9,4	181	5	PK	2vk
A0111805	Grahamjauhot	1	0	1	1	14,6	66	2	PK	2vk
A0111806	Muut jauhot ja jauhoseokset	6	1	4	8	17,7	196	5	PK	2vk
A0111807	Kaurahiutaleet, -leseet ja -jyvät	11	0	10	12	4,4	857	23	PK	2vk
A0111808	Mannaryynit	1	0	1	1	11,5	101	3	PK	2vk

Koodi	Kulutusmenoryhmä	Keski-arvo euroa	Keski- virhe euroa	95 % luottamusvälin		Suhteellinen keskivirhe %	Kotitalouksia otoksessa, menoryhmä > 0		Tieto- lähde	Referenssi- aika
				alaraja euroa	yläraja euroa		lkkm	%		
A01118S1	Muut ryynit, hiutaleet ym.	10	1	9	11	6,6	523	14	PK	2vk
A0111813	Vijamurot ja murokkeet	10	1	8	11	7,3	377	10	PK	2vk
A0111814	Mysli ym. vilja-hedelmäsekoitteet	13	1	11	15	7,6	435	12	PK	2vk
A0111815	Pop corn ja muut naksut viljasta	17	1	15	19	5,4	805	22	PK	2vk
A01119	Muut viljavalmistet	16	1	14	19	7,5	497	14	SUM	
A01119S1	Muut viljavalmistet	16	1	14	19	7,5	497	14	PK	2vk
A0112	Liha (KR)	722	11	700	744	1,6	3 425	93	SUM	
A01121	Tuore naudanliha	39	3	34	45	7,0	546	15	SUM	
A0112101	Luuton naudanliha	33	3	28	38	8,0	386	11	PK	2vk
A0112102	Luullinen naudanliha	2	0	2	3	17,4	100	3	PK	2vk
A0112103	Maustettu raaka naudanliha	4	1	3	6	14,8	97	3	PK	2vk
A01122	Tuore sianliha	81	3	75	87	4,0	1 442	39	SUM	
A0112201	Luuton sianliha	31	2	28	35	5,2	654	18	PK	2vk
A0112202	Porsaankyljykset	1	0	1	2	22,2	30	1	PK	2vk
A0112203	Raaka kinkku	11	2	7	15	17,1	65	2	PK	2vk
A0112204	Muu luullinen sianliha	4	1	3	5	12,7	156	4	PK	2vk
A0112205	Maustettu raaka sianliha	33	2	30	37	5,1	927	25	PK	2vk
A01123	Tuore lampaan- ja vuohenliha	8	2	5	11	19,1	101	3	SUM	
A0112301	Tuore lampaan- ja vuohenliha	8	2	5	11	19,1	101	3	PK	2vk
A01124	Tuore siipikarjanliha	113	3	106	119	2,9	1 903	52	SUM	
A0112401	Tuore siipikarjanliha	113	3	106	119	2,9	1 903	52	PK	2vk
A01125	Makkara	135	3	129	141	2,2	2 630	72	SUM	
A0112501	Meetvursti ja salami	23	1	21	25	4,1	960	26	PK	2vk
A01125S1	Muut leikkelemakkarat	20	1	18	22	5,2	866	24	PK	2vk
A0112504	Maksamakkara ja -pasteija	6	0	5	7	7,4	384	10	PK	2vk
A0112505	Nakit	33	1	30	35	3,3	1 285	35	PK	2vk
A0112506	Lenkkimakkarat	47	2	44	50	3,2	1 519	41	PK	2vk
A0112507	Muut ruokamakkarat	7	1	5	8	8,3	254	7	PK	2vk
A0112508	Makkara erittelemättä	0	0	0	1	39,1	12	0	PK	2vk
A01126	Keitetty, savustettu ja grillattu liha	131	3	125	136	2,1	2 566	70	SUM	
A01126S1	Kokoliuhvalmisteet sianlihasta	86	2	82	90	2,4	2 130	58	PK	2vk
A01126S2	Kokoliuhvalmisteet siipikarjanlihasta	30	1	27	32	4,1	900	25	PK	2vk
A0112605	Muut kokoliuhvaleikkeet ja -valmistet	11	1	10	13	7,0	373	10	PK	2vk
A0112606	Lihahyytelö	4	0	3	4	10,5	152	4	PK	2vk
A01127	Muut liha- ja liharuokavalmisteet	76	3	71	81	3,3	1 670	45	SUM	
A0112701	Täyslihasäilykkeet	1	0	1	2	19,1	36	1	PK	2vk
A0112702	Liharuokasäilykkeet	4	0	4	5	9,4	248	7	PK	2vk
A0112703	Kaalikääryleet	3	0	2	4	12,4	86	2	PK	2vk
A0112704	Lihakaali-, lihaperunasose- ym. laatikot	9	1	8	10	7,1	342	9	PK	2vk
A01127S1	Lihapullat ja muut jauhelihaaineekset	23	1	20	25	4,9	772	21	PK	2vk
A01127S2	Salaatit, eines- ja pakastekeitot lihasta	11	1	9	13	9,1	227	6	PK	2vk
A01127S3	Veriohukaiset, mustamakkara ym.	3	0	3	4	9,7	177	5	PK	2vk
A01127S4	Muut valmiit liharuoat ja -eineekset	22	1	20	25	5,8	585	16	PK	2vk
A01128	Muu tuore liha	139	4	132	146	2,6	2 360	64	SUM	

Koodi	Kulutusmenoryhmä	Keski- arvo euroa	Keski- virhe euroa	95 % luottamusvälin		Suhteellinen keskivirhe %	Kotitalouksia otoksessa, menoryhmä > 0		Tieto- lähde	Referenssi- aika
				alaraja euroa	yläraja euroa		lkm	%		
A0112801	Poronliha	4	1	3	6	16,4	100	3	PK	2vk
A0112802	Hirvenliha, muu liha ja riista	20	2	16	24	9,8	589	16	PK	2vk
A0112803	Maksa ja munuaiset	1	0	1	1	16,4	55	1	PK	2vk
A0112804	Veri, kieli, luut, potkat ym.	1	0	1	2	21,7	37	1	PK	2vk
A0112805	Jauheliha	97	3	92	102	2,6	1 975	54	PK	2vk
A0112806	Karjalanpaistiliha	6	1	5	8	11,3	127	3	PK	2vk
A0112807	Liha erittelemättä	9	2	6	12	17,7	84	2	PK	2vk
A0113	Kala (KR)	220	6	209	231	2,5	2 646	72	SUM	
A01131	Tuore kala	106	4	98	114	3,9	1 715	47	SUM	
A0113101	Silakka	0	0	0	1	34,5	57	2	PK	2vk
A0113102	Muikku	3	0	3	4	13,0	188	5	PK	2vk
A0113103	Lohi	3	1	2	5	23,7	88	2	PK	2vk
A0113104	Kirjolohi	8	1	6	9	12,3	120	3	PK	2vk
A0113105	Muu tuore kala	14	1	12	16	7,1	878	24	PK	2vk
A0113106	Sei	3	0	2	4	13,1	118	3	PK	2vk
A0113107	Silakkafileet	3	1	1	4	32,0	76	2	PK	2vk
A0113108	Muut kalafileet	67	3	61	73	4,6	797	22	PK	2vk
A0113109	Kala erittelemättä	5	1	3	7	23,7	53	1	PK	2vk
A01132	Tuoreet äyriäiset ja nilviäiset	1	0	0	2	58,4	9	0	SUM	
A0113201	Tuoreet äyriäiset ja nilviäiset	1	0	0	2	58,4	9	0	PK	2vk
A01133	Suolattu ja savustettu kala ym.	51	2	46	55	4,5	869	24	SUM	
A0113301	Suolakalat	7	1	5	8	9,8	189	5	PK	2vk
A0113302	Lipeäkala	1	0	0	2	31,6	20	1	PK	2vk
A0113303	Savustettu ja grillattu kala	37	2	33	41	5,2	655	18	PK	2vk
A0113304	Kypsennetyt katkaravut, simpukat ym.	6	1	4	7	13,4	122	3	PK	2vk
A01134	Muut kala- ym. säilykkeet ja valmisteet	62	2	58	66	3,4	1 559	42	SUM	
A0113404	Kalapuikot ja leivitetty kalatuotteet	6	0	5	7	7,8	266	7	PK	2vk
A0113405	Silakkalaatikko, janssonin kiusaus ym.	1	0	1	2	24,4	39	1	PK	2vk
A01134S1	Silli-, silakka- ja anjovissäilykkeet	9	1	8	10	6,4	365	10	PK	2vk
A01134S2	Tonnikalasäilykkeet	15	1	13	16	5,3	549	15	PK	2vk
A01134S3	Muut kala- ja äyriäissäilykkeet	8	1	6	9	10,6	259	7	PK	2vk
A01134S4	Salaatit ja muut valmiit ruoat kalasta, äyriäisistä ym.	23	1	21	26	6,2	560	15	PK	2vk
A0114	Maito, juusto ja munat (KR)	721	10	701	741	1,4	3 524	96	SUM	
A01141	Täysmaito	16	1	14	18	7,1	727	20	SUM	
A01141S1	Täysmaito	16	1	14	18	7,1	727	20	PK	2vk
A01142	Kevytmaito, ykkösmaito ja rasvaton maito	168	4	161	175	2,1	3 096	84	SUM	
A0114201	Kevytmaito ja ykkösmaito	61	2	57	65	3,2	1 896	52	PK	2vk
A0114202	Rasvaton maito	39	2	35	42	4,6	1 166	32	PK	2vk
A01142S1	Laktoositon ja vähälaktoosinen maito, äidinmaidonkorvike	60	2	55	65	3,9	1 490	41	PK	2vk
A0114205	Maito erittelemättä	2	1	1	4	23,1	81	2	PK	2vk
A0114206	Maustetut maitojuomat	6	1	5	7	9,0	219	6	PK	2vk
A01143	Säilötty maito	1	0	0	1	40,0	18	0	SUM	
A0114301	Maitojauhe	1	0	0	1	40,0	18	0	PK	2vk

Koodi	Kulutusmenoryhmä	Keski- arvo euroa	Keski- virhe euroa	95 % luottamusvälin		Suhteellinen keskivirhe %	Kotitalouksia otoksessa, menoryhmä > 0		Tieto- lähde	Referenssi- aika
				alaraja euroa	yläraja euroa		lkm	%		
A01144	Viili ja jogurtti	111	3	105	116	2,4	2 656	72	SUM	
A01144S1	Viili	12	1	11	13	5,3	719	20	PK	2vk
A01144S2	Jogurtti	99	3	94	104	2,6	2 509	68	PK	2vk
A01145	Juusto ja maitorahka	296	5	285	306	1,7	3 196	87	SUM	
A0114501	Emmentaljuusto	20	1	18	23	5,4	604	16	PK	2vk
A0114502	Edamjuusto	23	1	20	25	5,0	663	18	PK	2vk
A0114503	Kermajuusto	47	2	44	50	3,2	1 237	34	PK	2vk
A0114504	Sulatejuusto	18	1	16	19	5,0	675	18	PK	2vk
A01145S1	Muut juustot, rahkat ja juustovalmisteet	188	4	180	196	2,2	2 798	76	PK	2vk
A01146	Kerma, piimä ja muut maitotuotteet	88	2	84	92	2,4	2 684	73	PK	2vk
A0114601	Kermat	44	1	41	46	2,9	2 013	55	SUM	
A0114602	Piimä ja kefiiri	19	1	18	21	4,4	880	24	PK	2vk
A0114605	Maitovanukkaat	13	1	12	14	4,0	1 158	32	PK	2vk
A01146S1	Kermaviili, ranskankerma, smetana ym.	12	1	10	15	9,5	522	14	PK	2vk
A01147	Munat	41	1	40	43	2,3	2 283	62	SUM	
A0114701	Munat	41	1	40	43	2,3	2 283	62	PK	2vk
A0115	Rasvat ja öljyt (KR)	97	2	94	101	1,9	2 714	74	SUM	
A01151	Voi	52	1	49	54	2,5	1 831	50	SUM	
A0115101	Voi	19	1	18	21	3,7	1 002	27	PK	2vk
A0115102	Voi-kasviöljyseokset	32	1	30	34	3,2	1 247	34	PK	2vk
A01152	Margariinit ja muut rasvat	31	1	29	33	3,4	1 412	38	SUM	
A0115201	Leipämarginiinit ja rasvalevitteet	26	1	24	28	3,6	1 255	34	PK	2vk
A0115202	Talousmarginiinit, pähkinälevitteet ja muut rasvat	5	0	4	6	8,8	310	8	PK	2vk
A01154	Ruokaöljyt	15	1	13	17	5,9	569	15	SUM	
A0115401	Ruokaöljyt	15	1	13	17	5,9	569	15	PK	2vk
A0116	Hedelmät ja marjat (KR)	367	7	352	382	2,0	3 433	93	SUM	
A01161	Sitruhedelmät	41	1	39	44	3,2	1 808	49	SUM	
A0116101	Appelsiinit	12	1	10	13	5,7	662	18	PK	2vk
A0116102	Mandariinit	23	1	21	24	4,3	1 090	30	PK	2vk
A0116103	Muut sitruhedelmät	7	1	6	8	7,0	659	18	PK	2vk
A01162	Banaanit	41	1	39	43	2,6	2 278	62	SUM	
A0116201	Banaanit	41	1	39	43	2,6	2 278	62	PK	2vk
A01163	Omenat	31	1	29	33	3,1	2 030	55	SUM	
A0116301	Omenat	31	1	29	33	3,1	2 030	55	PK	2vk
A01166	Marjat	112	5	102	121	4,5	2 637	72	SUM	
A0116601	Viinirypäleet	21	1	20	23	4,2	876	24	PK	2vk
A0116602	Mustaherukat	7	1	5	8	12,5	1 183	32	PK	2vk
A0116603	Puna- ja valkoherukat	6	0	6	7	4,7	1 134	31	PK	2vk
A0116604	Mansikat	35	3	29	41	8,6	1 088	30	PK	2vk
A0116605	Muut puutarhamarjat	9	1	7	10	10,3	778	21	PK	2vk
A0116606	Mustikat	18	2	14	22	11,4	1 910	52	PK	2vk
A0116607	Puolukat ja karpalot	6	1	4	8	14,3	1 461	40	PK	2vk
A0116608	Lakat ja muut metsämarjat	9	1	7	10	7,4	706	19	PK	2vk

Koodi	Kulutusmenoryhmä	Keski-arvo euroa	Keski- virhe euroa	95 % luottamusvälin		Suhteellinen keskivirhe %	Kotitalouksia otoksessa, menoryhmä > 0		Tieto- lähde	Referenssi- aika
				alaraja euroa	yläraja euroa		lkm	%		
A0116609	Sekamarjapakasteet ja marjat erittelemättä	1	0	1	2	19,7	42	1	PK	2vk
A01167	Muut tuoreet hedelmät	49	2	46	53	3,5	1 715	47	SUM	
A01167S1	Muut tuoreet hedelmät	49	2	46	53	3,5	1 715	47	PK	2vk
A01168	Kuivatut hedelmät	57	2	53	61	3,8	1 352	37	SUM	
A0116801	Pähkinät ja mantelit	45	2	41	48	4,3	1 112	30	PK	2vk
A0116802	Rusinat ja korintit	4	0	3	4	8,6	219	6	PK	2vk
A0116803	Muut kuivatut hedelmät ja marjat	9	1	8	10	7,0	330	9	PK	2vk
A01169	Hedelmäsäilykkeet ja -valmisteet	36	1	33	38	3,9	1 316	36	SUM	
A0116901	Hedelmä- ja marjasäilykkeet	10	1	9	11	5,6	650	18	PK	2vk
A0116902	Vauvan mehut ja soseet	8	1	6	9	9,7	301	8	PK	2vk
A0116903	Marja- ja hedelmäkeitot, -kiisselit ym.	18	1	16	20	5,1	674	18	SUM	
A0117	Kasvikset ml. perunat (KR)	465	8	450	480	1,6	3 511	96	SUM	
A01171	Salaatti, pinaatti, persilja ym. lehtivihannekset	63	2	60	66	2,6	2 578	70	PK	2vk
A0117101	Kiinankaali	1	0	1	1	12,1	101	3	PK	2vk
A0117102	Salaatti	44	1	41	46	2,7	2 199	60	PK	2vk
A0117103	Tuoreet maustevihannekset	13	1	12	14	5,2	1 018	28	PK	2vk
A0117104	Pinaatti, varsiselleri, persilja, idut ym.	6	0	5	6	7,7	982	27	PK	2vk
A01172	Kaalit	17	1	16	18	4,2	1 066	29	SUM	
A0117201	Keräkaali	5	0	4	6	7,2	395	11	PK	2vk
A0117202	Kukkakaali	0	0	0	0	.	0	0	PK	2vk
A0117203	Parsa-, puna- ja ruusukaali ym. kaalit	0	0	0	0	.	0	0	PK	2vk
A0117204	Kukka-, parsaa-, puna- ja ruusukaali ym. kaalit	12	1	11	13	4,9	824	22	PK	2vk
A01173	Tomaatti, kurkku, paprika, herneet ym.	129	3	124	134	2,0	3 065	83	SUM	
A0117301	Tomaatti	63	1	60	65	2,2	2 638	72	PK	2vk
A0117302	Kurkku	33	1	31	34	2,5	2 409	66	PK	2vk
A0117303	Paprika	19	1	17	20	3,9	1 194	33	PK	2vk
A01173S1	Herneet, pavut, kesäkurpitsat, munakoisot ym.	15	1	13	17	5,6	932	25	PK	2vk
A01174	Juurekset, sipulit ja sienet	69	2	65	72	2,7	2 877	78	SUM	
A0117401	Porkkanat	15	0	14	16	3,0	1 660	45	PK	2vk
A01174S1	Muut juurikasvit	11	1	10	13	4,6	1 076	29	PK	2vk
A0117405	Sipuli	16	0	15	16	3,1	1 899	52	PK	2vk
A0117406	Tuoreet herkkusienet	4	0	3	4	8,1	249	7	PK	2vk
A0117407	Muut tuoreet sienet	5	1	4	6	10,2	978	27	PK	2vk
A0117408	Pakastetut sekavihannekset	13	1	11	14	5,4	692	19	PK	2vk
A0117409	Vihannekset erittelemättä	5	1	3	7	24,3	56	2	PK	2vk
A01175	Kuivatut kasvikset	2	0	1	2	13,6	134	4	SUM	
A0117501	Kuivatut herneet, vihannekset ja juurekset	2	0	1	2	13,6	134	4	PK	2vk
A01176	Muut kasvissäilykkeet ja -valmisteet	105	3	99	111	2,9	2 511	68	SUM	
A0117601	Mauste- ja suolakurkut	10	1	9	11	5,4	657	18	PK	2vk
A0117602	Punajuurisäilykkeet	2	0	1	2	9,9	190	5	PK	2vk
A0117603	Muut kasvis- ja vihannessäilykkeet	25	1	23	27	3,9	1 229	33	PK	2vk
A01176S1	Kasvispihvit ja valmiit ruoka-annokset kasviksista	9	1	8	10	6,3	442	12	PK	2vk
A0117606	Kasvis- ja vihannessalaatit	25	1	23	28	5,0	1 033	28	PK	2vk

Koodi	Kulutusmenoryhmä	Keski-arvo euroa	Keski- virhe euroa	95 % luottamusvälin		Suhteellinen keskivirhe %	Kotitalouksia otoksessa, menoryhmä > 0		Tieto- lähde	Referenssi- aika
				alaraja euroa	yläraja euroa		lkm	%		
A01176S2	Kasviskeitot, -laatikot ja -einekset	34	2	30	38	5,8	911	25	PK	2vk
A01177	Perunat	35	1	33	37	2,8	2 314	63	SUM	
A0117701	Perunat	35	1	33	37	2,8	2 314	63	PK	2vk
A01178	Perunavalmisteet ja muut mukulakasvit	45	2	42	48	3,3	1 659	45	SUM	
A0117801	Perunasosehiutaleet	2	0	1	2	11,8	105	3	PK	2vk
A0117802	Perunalastut ym.	20	1	18	22	4,8	838	23	PK	2vk
A0117803	Ranskalaiset perunat, perunalohkot	17	1	15	18	4,6	877	24	PK	2vk
A0117804	Perunasalaatti	4	0	3	4	8,4	276	8	PK	2vk
A0117805	Perunasose ja -laatikko, säilykeperunat ym.	4	0	3	4	9,4	183	5	PK	2vk
A0118	Sokeri, hillot, hunaja ja makeiset (KR)	363	8	347	378	2,2	3 250	88	SUM	
A01181	Sokeri	12	1	11	13	4,9	923	25	SUM	
A0118101	Palasokeri	1	0	1	1	10,9	110	3	PK	2vk
A0118102	Hienosokeri	6	0	6	7	6,2	685	19	PK	2vk
A0118103	Hedelmäsokeri	0	0	0	0	45,7	9	0	PK	2vk
A0118104	Muu sokeri	4	0	3	5	8,5	277	8	PK	2vk
A01182	Hillot, marmeladit ja hunaja	23	1	21	26	5,4	911	25	SUM	
A0118201	Hillot ja soseet	11	1	9	12	6,9	472	13	PK	2vk
A0118202	Marmeladit	3	0	2	3	10,2	188	5	PK	2vk
A0118203	Hunaja	10	1	8	12	9,5	347	9	PK	2vk
A01183	Suklaa	113	3	106	119	2,9	2 230	61	SUM	
A0118301	Suklaalevyt ja -makeiset	113	3	106	119	2,9	2 230	61	PK	2vk
A01184	Makeiset	134	4	127	141	2,7	2 401	65	SUM	
A0118401	Karamellit, pastillit ym. makeiset	119	3	113	126	2,8	2 272	62	PK	2vk
A0118402	Purukumit	15	1	13	16	5,3	646	18	PK	2vk
A01185	Jäätelö, sorbetti ja mehujää	79	4	71	88	5,7	1 576	43	SUM	
A01185S1	Jäätelö ja sorbetti	77	4	68	86	5,8	1 561	42	PK	2vk
A0118503	Mehu- ja limujää	3	0	2	3	14,9	100	3	PK	2vk
A01186	Siirappi	1	0	1	2	14,8	86	2	PK	2vk
A0118601	Siirappi	1	0	1	2	14,8	86	2	SUM	
A0119	Muut elintarvikkeet (KR)	383	25	335	432	6,4	2 942	80	PK	2vk
A01191	Mauste- ja salaattikastikkeet ym.	57	2	54	60	2,7	1 912	52	PK	2vk
A0119101	Etikka	2	0	2	3	11,6	142	4	SUM	
A0119102	Sinappi	6	0	5	6	6,1	438	12	SUM	
A0119103	Tomaattikastikkeet	10	1	9	12	4,9	569	15	PK	2vk
A0119104	Majoneesit, salaatti- ja grillikastikkeet	14	1	13	16	4,7	675	18	PK	2vk
A0119105	Ruokakastikkeet ja kastikejauheet	24	1	22	25	3,8	1 069	29	PK	2vk
A01192	Suola ja mausteet	25	1	23	27	3,8	1 471	40	SUM	
A0119201	Valkosipuli (tuore tai kuivattu)	3	0	3	4	7,7	377	10	PK	2vk
A01192S1	Suola ja yrttisuolat	4	0	3	4	8,0	331	9	PK	2vk
A0119204	Varsinaiset mausteet	15	1	13	16	5,1	961	26	PK	2vk
A0119205	Yrttimausteet	3	0	3	4	7,1	395	11	PK	2vk
A01193	Hiiva, jälkiruokavalmisteet, pussikeitot ym.	30	1	27	32	4,2	1 429	39	PK	2vk
A0119301	Hiiva	2	0	2	2	7,5	485	13	SUM	

Koodi	Kulutusmenoryhmä	Keski-arvo euroa	Keski- virhe euroa	95 % luottamusvälin		Suhteellinen keskivirhe %	Kotitalouksia otoksessa, menoryhmä > 0		Tieto- lähde	Referenssi- aika
				alaraja euroa	yläraja euroa		lkm	%		
A0119302	Leivin jauhe ja ruokasooda	1	0	1	1	11,7	116	3	PK	2vk
A0119303	Säilöntä- ja makeutusaineet ym.	6	1	5	8	9,2	257	7	PK	2vk
A0119304	Jälkiruokakastikkeet, vanukas jauheet ym.	5	0	5	6	6,6	359	10	PK	2vk
A0119305	Lihaliemikuutiot ja -pussikeitot	3	0	2	3	8,2	222	6	PK	2vk
A0119306	Kalaliemikuutiot ja -pussikeitot	0	0	0	0	21,6	28	1	PK	2vk
A0119307	Kasvisliemikuutiot ja -pussikeitot	6	0	6	7	6,5	390	11	PK	2vk
A0119308	Lasten liha-, kala- ja kasvisruoat	6	1	5	8	13,1	136	4	PK	2vk
A01194	Elintarvikkeet erittelemättä	272	25	224	320	9,0	816	22	SUM	
A0119410	Elintarvikkeet erittelemättä	272	25	224	320	9,0	816	22	PK	2vk
A012	Alkoholittomat juomat	334	6	322	346	1,8	3 234	88	SUM	
A0121	Kahvi, tee ja kaakao (KR)	114	3	109	119	2,3	2 191	60	SUM	
A01211	Kahvi ja kahvi juomat	96	2	91	100	2,5	1 904	52	SUM	
A01211S1	Kahvi ja kahvi juomat	96	2	91	100	2,5	1 904	52	PK	2vk
A01212	Tee, yrttitee ja teejuomat	13	1	11	14	6,3	525	14	SUM	
A01212S1	Tee, yrttitee ja teejuomat	13	1	11	14	6,3	525	14	PK	2vk
A01213	Kaakao ja kaakaojuomat	6	0	5	7	8,2	228	6	SUM	
A0121301	Kaakao ja kaakaojuomat	6	0	5	7	8,2	228	6	PK	2vk
A0122	Kivennäisvedet, virvoitusjuomat ja mehut (KR)	219	5	209	230	2,3	2 875	78	SUM	
A01221	Kivennäisvedet	39	2	36	42	4,1	1 345	37	SUM	
A0122101	Kivennäisvedet	39	2	36	42	4,1	1 345	37	PK	2vk
A01222	Virvoitusjuomat	72	3	67	78	3,7	1 680	46	SUM	
A0122201	Virvoitusjuomat	72	3	67	78	3,7	1 680	46	PK	2vk
A01223	Marja- ja hedelmämehut	77	2	73	81	2,8	2 022	55	SUM	
A0122301	Mehu juomat, täysmehut ja nektarit	61	2	57	64	3,0	1 830	50	PK	2vk
A0122302	Marja- ja hedelmämehutiivisteet	16	1	14	18	6,1	523	14	PK	2vk
A0122303	Mehut erittelemättä	0	0	0	0	.	0	0	PK	2vk
A01224	Muut alkoholittomat juomat	31	2	28	35	6,1	712	19	SUM	
A0122401	Vihannesmehut	0	0	0	0	35,7	13	0	PK	2vk
A0122402	Kotikalja- ja simauutteet	0	0	0	0	28,3	15	0	PK	2vk
A0122403	Urheilu juomat ym. alkoholittomat juomat	31	2	27	35	6,1	691	19	PK	2vk
A02	Alkoholijuomat ja tupakka	792	24	745	840	3,1	2 251	61	SUM	
A021	Alkoholijuomat	535	18	499	571	3,4	2 000	54	SUM	
A0211	Väkevät alkoholijuomat (KR)	88	6	76	101	7,2	424	12	SUM	
A02111	Väkevät alkoholijuomat	88	6	76	101	7,2	424	12	PK	2vk
A02111S1	Väkevät alkoholijuomat	88	6	76	101	7,2	424	12	PK	2vk
A0212	Viinit, siiderit ja long drinkit ym. (KR)	220	10	201	238	4,4	1 313	36	SUM	
A02121	Rypäle- ja hedelmäviinit	187	9	169	205	4,8	1 144	31	PK	2vk
A0212101	Siiderit	33	2	29	38	6,7	532	14	PK	2vk
A0212102	Viinit	154	8	137	170	5,5	787	21	PK	2vk
A02122	Muut viinipohjaiset juomat	32	2	28	37	7,7	403	11	SUM	
A0212201	Long drinkit ym. miedot juomasekoitukset	32	2	28	37	7,7	403	11	PK	2vk
A0213	Olut (KR)	227	11	206	249	4,8	1 405	38	SUM	
A02131	Olut	227	11	206	249	4,8	1 405	38	SUM	

Koodi	Kulutusmenoryhmä	Keski- arvo euroa	Keski- virhe euroa	95 % luottamusvälin		Suhteellinen keskivirhe %	Kotitalouksia otoksessa, menoryhmä > 0		Tieto- lähde	Referenssi- aika
				alaraja euroa	yläraja euroa		lkml	%		
A0213101	Pilsneri	5	1	3	6	13,9	115	3	PK	2vk
A0213102	Keskiolut	213	11	192	233	5,0	1 339	36	PK	2vk
A0213103	A-olut	10	2	6	14	20,8	94	3	PK	2vk
A0214	Kotiviini- ja olutainekset (KR)	0	0	0	1	50,5	5	0	PK	2vk
A02141	Kotiviini- ja olutainekset	0	0	0	1	50,5	5	0	SUM	
A0214101	Kotiviini- ja olutainekset	0	0	0	1	50,5	5	0	PK	2vk
A022	Tupakka	257	13	232	282	4,9	759	21	SUM	
A0221	Tupakka (KR)	257	13	232	282	4,9	759	21	SUM	
A02211	Savukkeet	223	12	199	246	5,3	677	18	PK	2vk
A0221101	Savukkeet	223	12	199	246	5,3	677	18	PK	2vk
A02212	Sikarit	8	2	4	12	26,2	44	1	SUM	
A0221201	Pikkusikarit	8	2	4	12	27,3	41	1	PK	2vk
A0221202	Sikarit	0	0	0	1	47,4	5	0	PK	2vk
A02213	Piippu- ja kääretupakka	26	4	19	34	13,7	128	3	SUM	
A0221301	Piippu- ja kääretupakka	22	3	16	29	14,7	91	2	PK	2vk
A0221302	Savukepaperi ja suodattimet	4	1	3	5	18,3	93	3	PK	2vk
A03	Vaatteet ja jalkineet	1 091	39	1 014	1 167	3,6	2 115	58	SUM	
A031	Vaatteet ja vaatekankaat	904	34	836	971	3,8	2 001	54	SUM	
A0311	Vaatekankaat (PKS)	4	1	2	6	24,7	33	1	SUM	
A03111	Vaatekankaat	4	1	2	6	24,7	33	1	PK	2vk
A0311101	Vaatekankaat	4	1	2	6	24,7	33	1	PK	2vk
A0312	Vaatteet (PKS)	828	33	762	893	4,0	1 780	48	SUM	
A0312S	Vaatteet	828	33	762	893	4,0	1 780	48	PK	2vk
A0312S01	Talvitakit, ulsterit ym. päällystakit	0	0	0	0	.	0	0	PK	2vk
A0312S02	Ulkoiluvaatteet ja sadevaatteet	0	0	0	0	.	0	0	PK	2vk
A0312S03	Bleiserit, puvut, jakut, pitkät housut	0	0	0	0	.	0	0	PK	2vk
A0312S04	Mekot, hameet, housuhameet ja shortsimekot	0	0	0	0	.	0	0	PK	2vk
A0312S05	Neulepuserot, -takit ja -liivit	0	0	0	0	.	0	0	PK	2vk
A0312S06	Paidat, puserot, topit ja liivit	0	0	0	0	.	0	0	PK	2vk
A0312S07	T-paidat	0	0	0	0	.	0	0	PK	2vk
A0312S08	Farkut ja farkkuhaalarit	0	0	0	0	.	0	0	PK	2vk
A0312S09	Shortsit ja shortsihaalarit	0	0	0	0	.	0	0	PK	2vk
A0312S10	College- ja verryttelyasut	0	0	0	0	.	0	0	PK	2vk
A0312S11	Voimistelu-, uima- ja urheiluasut	0	0	0	0	.	0	0	PK	2vk
A0312S12	Aamu-, kylpy- ja työtakit, esiliinat ym.	0	0	0	0	.	0	0	PK	2vk
A0312S13	Alusasut	0	0	0	0	.	0	0	PK	2vk
A0312S14	Yöasut	0	0	0	0	.	0	0	PK	2vk
A0312S15	Sukat ja sukkahousut	0	0	0	0	.	0	0	PK	2vk
A0312S20	Vaatteet erittelemättä	0	0	0	0	.	0	0	PK	2vk
A0312100	Miesten vaatteet	249	17	215	282	6,9	825	22	PK	2vk
A0312200	Naisten vaatteet	473	23	429	518	4,8	1 361	37	PK	2vk
A0312300	Lasten vaatteet	92	8	75	108	9,1	325	9	PK	2vk
A0312331	Pikkulasten vaatteet (0-2 v)	14	2	9	18	18,3	68	2	PK	2vk

Koodi	Kulutusmenoryhmä	Keski- arvo euroa	Keski- virhe euroa	95 % luottamusvälin		Suhteellinen keskivirhe %	Kotitalouksia otoksessa, menoryhmä > 0		Tieto- lähde	Referenssi- aika
				alaraja euroa	yläraja euroa		lkm	%		
A0313	Muut asusteet ja tarvikkeet (PKS)	63	4	55	71	6,2	664	18	SUM	
A03131	Muut asusteet ja tarvikkeet	63	4	55	71	6,2	664	18	PK	2vk
A0313101	Huivit, solmiot, vyöt, olkaimet ym.	13	2	9	16	15,0	94	3	PK	2vk
A0313102	Sormikkaat, lapaset ja muut käsineet	13	1	10	16	11,2	166	5	PK	2vk
A0313103	Työrukkaset ja kumikintaat	3	0	2	3	18,8	58	2	PK	2vk
A0313104	Päähineet	13	2	9	18	16,4	122	3	PK	2vk
A0313105	Korvalaput, hihanpidikkeet, irtokaulukset ym.	1	0	1	2	25,6	31	1	PK	2vk
A0313106	Neule- ja virkkauslangat	15	2	12	19	12,0	195	5	PK	2vk
A0313107	Ompelutarvikkeet	5	1	4	6	13,8	126	3	PK	2vk
A0314	Vaatteiden pesu, valmistus ja vuokraus (P)	9	3	3	15	34,0	32	1	SUM	
A03141	Vaatteiden pesu, valmistus ja vuokraus	9	3	3	15	34,0	32	1	PK	2vk
A0314101	Vaatteiden pesu, valmistus ja vuokraus	9	3	3	15	34,0	32	1	PK	2vk
A032	Jalkineet	187	12	164	210	6,3	514	14	SUM	
A0321	Jalkineet (PKS)	183	12	160	206	6,4	495	13	SUM	
A0321S	Jalkineet	183	12	160	206	6,4	495	13	PK	2vk
A0321S01	Talvikengät	0	0	0	0	.	0	0	PK	2vk
A0321S02	Kävely- ja juhlakengät	0	0	0	0	.	0	0	PK	2vk
A0321S03	Kumi- ja muovisaappaat	0	0	0	0	.	0	0	PK	2vk
A0321S04	Lenkkitosut	0	0	0	0	.	0	0	PK	2vk
A0321S05	Muut jalkineet, pohjalliset, nauhat ym.	1	1	0	3	44,6	12	0	PK	2vk
A0321100	Miesten jalkineet	61	6	49	74	10,4	179	5	PK	2vk
A0321200	Naisten jalkineet	96	8	80	111	8,5	295	8	PK	2vk
A0321300	Lasten jalkineet	25	4	18	32	14,5	95	3	PK	2vk
A0322	Jalkineiden korjaus ja vuokraus (P)	4	1	2	6	26,2	26	1	SUM	
A03221	Jalkineiden korjaus ja vuokraus	4	1	2	6	26,2	26	1	PK	2vk
A0322101	Jalkineiden korjaus ja vuokraus	4	1	2	6	26,2	26	1	PK	2vk
A04	Asuminen ja energia	11 480	103	11 278	11 681	0,9	3 672	100	SUM	
A041	Vuokra-asuminen	2 388	73	2 245	2 532	3,1	1 195	33	SUM	
A0411	Varsinaisen asunnon vuokra (P)	2 299	73	2 156	2 442	3,2	917	25	SUM	
A04111	Varsinaisen asunnon vuokra	2 299	73	2 156	2 442	3,2	917	25	SUM	
A04111S1	Varsinaisen asunnon vuokra	2 299	73	2 156	2 442	3,2	917	25	H	v
A0412	Kakkosasunnon ja vapaa-ajan-asunnon vuokra (P)	90	9	73	107	9,7	344	9	SUM	
A04121	Kakkosasunnon vuokra	43	8	28	57	17,7	62	2	SUM	
A0412101	Kakkosasunnon vuokra	43	8	28	57	17,7	62	2	H	v
A04122	Vapaa-ajan-asunnon vuokra	47	4	38	56	9,3	289	8	SUM	
A0412201	Vapaa-ajan-asunnon vuokra	47	4	38	56	9,3	289	8	H	v
A042	Omistus- ja luontoisetu-asuminen	7 376	119	7 143	7 610	1,6	2 841	77	SUM	
A0421	Omistusasuminen (P)	7 027	117	6 797	7 257	1,7	2 742	75	SUM	
A04211	Omistusasunnon asuntotulo	5 433	100	5 236	5 630	1,8	2 607	71	SUM	
A0421101	Omistusasunnon asuntotulo	5 433	100	5 236	5 630	1,8	2 607	71	LASK	
A04212	Omistusasunnon hoitovastike	819	26	767	870	3,2	972	26	SUM	
A0421201	Omistusasunnon hoitovastike	819	26	767	870	3,2	972	26	H	v
A04213	Oman asunnon huolto ja korjaus	406	24	359	452	5,8	935	25	SUM	

Koodi	Kulutustenoryhmä	Keski- arvo euroa	Keski- virhe euroa	95 % luottamusvälin		Suhteellinen keskivirhe %	Kotitalouksia otoksessa, menoryhmä > 0		Tieto- lähde	Referenssi- aika
				alaraja euroa	yläraja euroa		lkml	%		
A0421301	Oman talon huolto ja korjaus	289	20	250	327	6,8	703	19	H	v
A0421302	Oman osakehuoneiston huolto ja korjaus	99	13	74	123	12,7	205	6	H	v
A0421303	Kakkosasunnon huolto ja korjaus	19	6	7	30	31,9	34	1	H	v
A04215	Asuntolainojen korot	347	15	317	376	4,3	1 390	38	SUM	
A0421508	Asuntolainojen korot	347	15	317	376	4,3	1 390	38	REK	v
A04216	Muut omistusasunnon menot	23	3	17	28	11,8	164	4	SUM	
A0421601	Asunnon tontin vuokra	23	3	17	28	11,8	164	4	H	v
A0421602	Omakotikiinteistön palovakuutusmaksu	0	0	0	0	.	0	0		
A0421603	Omakotikiinteistön osuus kotivakuutuksesta	0	0	0	0	.	0	0		
A0421604	Omakotikiinteistön vahinkovakuutusmaksut	0	0	0	0	.	0	0		
A0422	Luontoisetuasuunto (P)	202	29	145	258	14,3	87	2	SUM	
A04221	Luontoisetuasuunto	202	29	145	258	14,3	87	2	SUM	
A0422101	Luontoisetuasuunnon asuntotulo	96	21	54	138	22,3	70	2	LASK	
A0422102	Luontoisetuasuunnon vuokra	106	17	72	139	16,1	61	2	LASK	
A0423	Kakkosasunnon menot (P)	52	9	36	69	16,4	83	2	SUM	
A04231	Kakkosasunnon menot	52	9	36	69	16,4	83	2	SUM	
A0423101	Kakkosasunnon menot	52	9	36	69	16,4	83	2	H	v
A0424	Vapaa-ajanasunto (P)	95	11	73	117	11,9	301	8	SUM	
A04241	Vapaa-ajanasunto	95	11	73	117	11,9	301	8	SUM	
A0424101	Vapaa-ajanasunnon huolto ja korjaus	92	11	70	114	12,1	275	7	H	v
A0424102	Vapaa-ajanasunnon lainojen korot	0	0	0	0	.	0	0		
A0424103	Vapaa-ajanasunnon tontin vuokra	3	1	1	4	27,3	33	1	H	v
A0424104	Vapaa-ajanasunnon palovakuutusmaksu	0	0	0	0	.	0	0		
A0424105	Vapaa-ajanasunnon osuus kotivakuutuksesta	0	0	0	0	.	0	0		
A0424106	Vapaa-ajanasunnon vahinkovakuutusmaksut	0	0	0	0	.	0	0		
A043	Vuokra- ja luontoisetuasuunnon huolto ja korjaus (asukas)	3	1	1	5	28,9	31	1	SUM	
A0432	Vuokra- ja luontoisetuasuunnon huolto ja korjaus (asukas)	3	1	1	5	28,9	31	1	SUM	
A04321	Vuokra- ja luontoisetuasuunnon huolto ja korjaus (asukas)	3	1	1	5	28,9	31	1	SUM	
A0432101	Vuokra-asunnon huolto ja korjaus	2	1	1	4	36,4	24	1	H	v
A0432102	Luontoisetuasuunnon huolto ja korjaus	1	0	0	2	46,7	7	0	H	v
A044	Muut asumiskulut pl. energia	284	7	269	298	2,6	2 075	56	SUM	
A0441	Jättemaksut (P)	74	2	70	79	2,9	1 831	50	SUM	
A04411	Jättemaksut	74	2	70	79	2,9	1 831	50	SUM	
A0441101	Asunnon erillinen jättemaksu	67	2	63	71	3,1	1 564	43	H	v
A0441102	Vapaa-ajanasunnon jättemaksut	7	0	6	8	6,1	538	15	H	v
A0442	Vesi- ja jätevesimaksut (P)	162	5	152	172	3,2	1 734	47	SUM	
A04421	Vesi- ja jätevesimaksut	162	5	152	172	3,2	1 734	47	SUM	
A0442101	Asunnon erilliset vesi- ja jätevesimaksut	155	5	144	165	3,3	1 595	43	H	v
A0442102	Vapaa-ajanasunnon vesi- ja jätevesimaksut	7	1	6	9	9,1	252	7	H	v
A0444	Nuohous ja muut asumiskulut (pl. energia) (P)	47	2	43	52	5,2	1 694	46	SUM	
A04441	Nuohous ja muut asumiskulut (pl. energia)	47	2	43	52	5,2	1 694	46	SUM	

Koodi	Kulutustenryhmä	Keski- arvo euroa	Keski- virhe euroa	95 % luottamusvälin		Suhteellinen keskivirhe %	Kotitalouksia otoksessa, menoryhmä > 0		Tieto- lähde	Referenssi- aika
				alaraja euroa	yläraja euroa		lkm	%		
A0444101	Asunnon nuohousmaksut	20	1	19	21	2,9	1 338	36	H	v
A0444102	Asunnon muut maksut	4	1	2	6	20,5	74	2	H	v
A0444103	Vapaa-ajan-asunnon nuohous- ym. maksut	19	2	16	23	9,6	549	15	H	v
A0444104	Kakkosasunnon muut kulut	4	1	2	7	29,0	38	1	H	v
A045	Asumisen energia	1 428	21	1 387	1 469	1,5	3 671	100	SUM	
A0451	Sähkö (KR)	923	14	895	952	1,6	3 671	100	SUM	
A04511	Sähkö	923	14	895	952	1,6	3 671	100	SUM	
A0451101	Asunnon sähkö	855	14	828	882	1,6	3 671	100	H	v, muu
A0451102	Vapaa-ajan-asunnon sähkö	68	4	60	76	6,0	641	17	H	v
A0452	Kaasu (KR)	9	2	6	12	17,7	60	2	SUM	
A04521	Kaasu	9	2	6	12	17,7	60	2	SUM	
A0452101	Kaasu	9	2	6	12	17,7	60	2	PK	2vk
A0453	Nestemäiset polttoaineet (KR)	117	9	99	136	8,1	267	7	SUM	
A04531	Nestemäiset polttoaineet	117	9	99	136	8,1	267	7	SUM	
A0453101	Asunnon lämmitysöljy ym.	116	9	98	135	8,1	261	7	H	v
A0453102	Vapaa-ajan-asunnon lämmitysöljy	1	1	0	2	45,2	7	0	H	v
A0454	Kiinteät polttoaineet (KR)	159	5	148	169	3,4	1 828	50	SUM	
A04541	Kiinteät polttoaineet	159	5	148	169	3,4	1 828	50	SUM	
A0454101	Ostetut halot ja muut lämmitysaineet	30	2	26	34	7,4	407	11	H	v
A0454102	Omat ja saadut halot ym.	87	4	80	94	4,2	1 081	29	H	v
A0454103	Vapaa-ajan-asunnon halot ym.	42	3	36	48	7,1	851	23	H	v
A0455	Kaukolämpö, lämminvesi ym. (KR)	220	8	203	236	3,7	1 693	46	SUM	
A04551	Kaukolämpö, lämminvesi ym.	220	8	203	236	3,7	1 693	46	SUM	
A0455101	Erillinen lämminvesimaksu	150	4	142	158	2,9	1 463	40	H	kk
A0455103	Erilliset kaukolämpö- ja maakaasumaksut	41	5	32	50	11,3	141	4	H	v
A0455104	Luontoisetuna saatu energia	5	1	3	7	16,3	46	1	LASK	
A0455105	Kakkosasunnon energia	23	4	15	32	18,4	110	3	H	v
A05	Kodin kalusteet, koneet ja tarvikkeet	1 595	43	1 511	1 679	2,7	3 582	98	SUM	
A051	Huonekalut, taide-esineet ja matot	530	26	480	580	4,8	2 260	62	SUM	
A0511	Huonekalut, kalusteet, koriste- ja taide-esineet (KS)	450	22	406	494	5,0	2 014	55	SUM	
A05111	Huonekalut, kalusteet, koriste- ja taide-esineet	450	22	406	494	5,0	2 014	55	SUM	
A0511101	Ruokapöydät ja ruokailuryhmät	33	3	27	40	10,4	258	7	H	v
A0511102	Muut pöydät	14	2	11	17	10,8	318	9	H	v
A0511103	Sohvakalustot	45	5	35	56	11,8	154	4	H	v
A0511104	Sohvat ja vuodesohvat	64	6	53	76	9,2	316	9	H	v
A0511105	Nojatuolit ja keinutuolit	22	4	14	29	18,1	185	5	H	v
A0511106	Tuolit ja jakkarat	11	2	8	14	14,2	223	6	H	v
A0511107	Kirjahyllyt ja vitriinit	26	3	21	32	10,0	361	10	H	v
A0511108	Kaapit ja lipastot	29	4	22	37	13,1	319	9	H	v
A0511109	Vuoteet, runko- ja joustinpatjat	90	7	76	104	7,9	522	14	H	v
A0511110	Valaisimet ja varjostimet	34	10	15	54	29,2	658	18	H	v
A0511111	Puutarha- ja parvekekalusteet	31	3	25	37	10,1	400	11	H	v
A0511112	Muut huonekalut	7	1	5	10	14,8	223	6	H	v

Koodi	Kulutusmenoryhmä	Keski-arvo euroa	Keski- virhe euroa	95 % luottamusvälin		Suhteellinen keskivirhe %	Kotitalouksia otoksessa, menoryhmä > 0		Tieto- lähde	Referenssi- aika
				alaraja euroa	yläraja euroa		lkml	%		
A0511113	Taidemaalaukset, grafiikka ja niiden kehukset	20	4	11	29	22,6	327	9	H	v
A05111S1	Veistokset, taidelasi, -keramiikka ja -tekstiilit	8	2	4	12	23,0	140	4	H	v
A0511116	Peilit ja koriste-esineet	15	2	11	18	11,5	150	4	H	v
A0512	Matot (KS)	37	3	30	43	9,1	834	23	SUM	
A05121	Matot	37	3	30	43	9,1	834	23	SUM	
A0512101	Matot	37	3	30	43	9,1	834	23	H,PK	v,2vk
A0513	Huonekalujen, kalusteiden ja mattojen korjaus (P)	43	5	32	53	12,5	249	7	SUM	
A05131	Huonekalujen, kalusteiden ja mattojen korjaus	43	5	32	53	12,5	249	7	SUM	
A0513101	Huonekalujen, kalusteiden ja mattojen korjaus	43	5	32	53	12,5	249	7	PK	2vk
A052	Kodintekstiilit	123	10	104	143	8,0	676	18	SUM	
A0521	Kodintekstiilit (PKS)	123	10	104	143	8,0	676	18	SUM	
A05211	Kodintekstiilit	123	10	104	143	8,0	676	18	SUM	
A0521101	Patjat, peitteet, huovat ja tyyny	45	7	32	59	14,9	178	5	PK	2vk
A0521102	Lakanat ja tyynyliinat, lakanakangas	23	3	16	30	14,9	138	4	PK	2vk
A0521103	Pyyhkeet ja pyyhkankaat	9	1	7	12	13,6	116	3	PK	2vk
A0521104	Verhot ja verhokankaat	18	4	10	26	23,0	45	1	PK	2vk
A05211S1	Muut kodintekstiilit ja niiden korjaus	17	2	12	22	14,0	178	5	PK	2vk
A0521107	Vahakankaat, muovi- ja kerniliinat	11	2	8	14	14,3	216	6	PK	2vk
A053	Kodinkoneet	262	9	244	279	3,4	2 329	63	SUM	
A0531	Suuret kodinkoneet (KS)	217	8	201	234	3,9	1 693	46	SUM	
A05311	Kylmäkoneet	45	3	39	52	7,3	348	9	SUM	
A0531101	Jääkaapit ja jää-viileäkaapit	15	2	12	18	11,6	133	4	H	v
A0531102	Jääkaappipakastimet	20	2	15	24	11,3	125	3	H	v
A0531103	Pakastimet	11	1	8	13	11,6	129	4	H	v
A05312	Pyykin- ja astianpesukoneet	84	4	75	92	5,1	579	16	SUM	
A0531201	Astianpesukoneet	30	2	25	34	7,4	257	7	H	v
A0531202	Pyykinpesukoneet, kuivausrummut ja -kaapit	53	3	46	59	6,3	376	10	H	v
A0531203	Mankelit ja silityskoneet	1	1	0	3	59,5	15	0	H	v
A05313	Liedet, mikrouunit, sähkögrillit ym.	45	3	39	50	6,6	579	16	SUM	
A05313S1	Liedet, uunit ja keittotasot	27	3	22	32	9,1	194	5	H	v
A0531303	Mikroaaltouunit	8	1	6	9	8,9	254	7	H	v
A0531304	Sähkö- ja kaasugrillit, sähköwokit ym.	9	1	7	11	11,1	203	6	H	v
A05314	Lämmittimet ja ilmastointilaitteet	14	2	10	17	12,0	306	8	SUM	
A0531401	Irralliset sähkö- ym. lämmittimet	2	0	2	3	18,0	121	3	H	v
A0531402	Irralliset ilmastointikojeet	5	1	3	8	22,8	110	3	H	v
A0531403	Liesituuletin	6	1	4	8	15,1	98	3	H	v
A05315	Siivouskoneet	28	2	24	31	6,9	606	16	SUM	
A05315S1	Siivouskoneet	28	2	24	31	6,9	606	16	H	v
A05316	Ompelu- ja neulekoneet, kangaspuut	3	1	2	4	21,1	59	2	SUM	
A0531601	Ompelu- ja neulekoneet, kangaspuut	3	1	2	4	21,1	59	2	H	v
A05317	Muut suuret kodinkoneet ja -laitteet	0	0	0	0	.	0	0	SUM	
A0531701	Muut suuret kodinkoneet ja -laitteet	0	0	0	0	.	0	0	H	v
A0532	Pienet sähkökäyttöiset kodinkoneet (PKS)	34	1	31	36	4,2	1 369	37	SUM	

Koodi	Kulutusmenoryhmä	Keski- arvo euroa	Keski- virhe euroa	95 % luottamusvälin		Suhteellinen keskivirhe %	Kotitalouksia otoksessa, menoryhmä > 0		Tieto- lähde	Referenssi- aika
				alaraja euroa	yläraja euroa		lkm	%		
A05321	Pienet sähkökäyttöiset kodinkoneet	34	1	31	36	4,2	1 369	37	SUM	
A0532101	Keittiön yleiskoneet	5	1	3	6	15,8	96	3	H	v
A0532102	Vatkaimet, tehosekoittimet ja mehulingot	7	0	6	8	6,6	455	12	H	v
A0532103	Kahvin-, veden- ja teenkeitin	15	1	14	17	5,8	713	19	H	v
A0532104	Leivänpaahdit, vohveliraudat	3	0	2	3	8,5	267	7	H	v
A0532105	Silitysraudat ja silityskeskukset	2	0	1	2	11,3	157	4	H	v
A0532106	Muut kodin pienkoneet ja sähkölaitteet	2	0	1	2	12,7	155	4	H	v
A0533	Kodinkoneiden korjaus ja varaosat (P)	11	2	7	15	18,5	80	2	SUM	
A05331	Kodinkoneiden korjaus ja varaosat	11	2	7	15	18,5	80	2	SUM	
A0533101	Kodinkoneiden korjaus ja varaosat	11	2	7	15	18,5	80	2	PK	2vk
A054	Lasitavarat, astiat ja keittiövälineet	113	6	101	125	5,3	1 078	29	SUM	
A0541	Lasitavarat, astiat ja keittiövälineet (PKS)	113	6	101	125	5,3	1 078	29	SUM	
A05411	Lasitavarat ja astiat	36	4	28	44	10,9	295	8	SUM	
A0541101	Juomalasit ja pikarit	5	1	2	8	27,2	47	1	PK	2vk
A0541102	Kahvikupit, teekupit ja muki	10	1	7	12	13,2	127	3	PK	2vk
A0541103	Lautaset ja jälkiruokakulhot	10	2	6	14	20,2	73	2	PK	2vk
A0541104	Kulhot ja kannut	7	2	4	10	22,2	65	2	PK	2vk
A0541105	Koriste-esineet ja kylpyhuonetarvikkeet	4	1	2	7	32,1	35	1	PK	2vk
A05412	Aterimet ja keittiövälineet	17	2	14	21	11,2	287	8	SUM	
A0541201	Veitset, haarukat ja lusikat	6	1	3	9	24,2	52	1	PK	2vk
A0541202	Keittiövälineet ruoan valmistukseen	11	1	9	14	11,4	242	7	PK	2vk
A05413	Keittiö- ja kotitalousvälineet	59	4	52	66	5,9	762	21	SUM	
A05413S1	Tuttipullot ja pullojutit	1	0	0	1	44,8	8	0	PK	2vk
A0541302	Padat, kattilat ja kahvipannut	5	1	3	7	19,7	38	1	PK	2vk
A0541303	Paistinpannut ja uunivuorat	11	2	8	14	14,2	95	3	PK	2vk
A0541304	Muut ruokatalouden astiat	16	1	13	18	8,9	320	9	PK	2vk
A05413S2	Ämpärit, vadit, pyykki- ja roskakorit, sakset ym.	27	2	22	31	8,6	423	12	PK	2vk
A055	Kodin ja puutarhan työkalut, työkalut ym.	218	9	199	236	4,3	1 672	46	SUM	
A0551	Kodin ja puutarhan työkalut (KS)	84	5	74	95	6,3	896	24	SUM	
A05511	Kodin ja puutarhan työkalut	84	5	74	95	6,3	896	24	SUM	
A0551101	Sähköiset käsityökalut	19	2	16	23	8,9	401	11	H	2vk
A0551105	Siirrettävät aurinkopaneelit	0	0	0	1	50,0	16	0	H	2vk
A05511S1	Puutarhakoneet, hitsauslaitteet ym. ja korjaus	65	5	55	75	7,6	631	17	H,PK	v,2vk
A0552	Kodin ja puutarhan työkalut ja tarvikkeet (PKS)	133	7	119	148	5,5	1 174	32	SUM	
A05521	Kodin ja puutarhan työkalut ja tarvikkeet	133	7	119	148	5,5	1 174	32	SUM	
A0552101	Vasarat, kirveet, sahat, puukot ym. työkalut	23	5	14	32	19,3	180	5	PK	2vk
A0552102	Puutarha- ja muut ulkotyökalut	20	2	15	24	12,5	154	4	PK	2vk
A0552103	Hehku-, loiste- ja halogeenilamput	22	2	18	25	8,3	317	9	PK	2vk
A0552104	Sähköjohdot, pistotulpat, sulakkeet ym.	12	2	9	15	14,6	142	4	PK	2vk
A0552105	Taskulamput ja paristot	21	2	18	24	7,3	432	12	PK	2vk
A05521S1	Avaimet, lukot, palovaroitin ym. ja korjaus	31	3	25	38	10,6	266	7	PK	2vk
A0552108	Kodin turvalaitteet ja hälytysjärjestelmät	4	1	3	6	17,8	95	3	H	v
A056	Kodinhoitotarvikkeet ja -palvelut	350	16	319	380	4,4	3 295	90	SUM	

Koodi	Kulutusmenoryhmä	Keski- arvo euroa	Keski- virhe euroa	95 % luottamusvälin		Suhteellinen keskivirhe %	Kotitalouksia otoksessa, menoryhmä > 0		Tieto- lähde	Referenssi- aika
				alaraja euroa	yläraja euroa		lkml	%		
A0561	Kodin kulutustavarat (KR)	253	8	237	269	3,2	3 269	89	SUM	
A05611	Puhdistus- ja siivousaineet	77	3	72	82	3,3	1 582	43	SUM	
A0561101	Astianpesuaineet ja kirkasteet	15	1	14	17	5,5	588	16	PK	2vk
A0561102	Tekstiilien pesu-, huuhtelu- ja värjäysaineet	30	1	27	32	4,5	773	21	PK	2vk
A0561103	Muut pesu- ja kiillotusaineet	25	1	23	28	5,6	781	21	PK	2vk
A0561104	Hyönteismyrkyt ja -karkoitteet	6	1	5	8	14,3	95	3	PK	2vk
A05612	Paperiset ja muoviset kertakulutustavarat	80	2	76	84	2,7	3 022	82	SUM	
A0561201	Taluspaperi	17	1	16	19	4,7	733	20	PK	2vk
A0561202	Suodatinpussit	4	0	4	5	5,6	423	12	PK	2vk
A0561203	Muut ruokatalouden paperituotteet ja alumiinifolio	10	1	9	12	6,4	597	16	PK	2vk
A0561204	Kertakäyttöastiat ja -aterimet, juomapillit	5	1	4	6	12,1	184	5	PK	2vk
A0561205	Paperikassit ja -lakanat, pahvilaatikat ym.	12	1	10	14	8,8	456	12	PK	2vk
A0561206	Pakastepussit ym. elintarvikemuovit	5	0	4	6	9,0	345	9	PK	2vk
A0561207	Muovikassit, roskapussit, kontaktimuovi ym.	26	1	25	27	2,8	2 701	74	PK	2vk
A05613	Muut kodin tarvikkeet	97	7	84	110	6,9	1 487	40	SUM	
A05613S1	Siivousvälineet, neulat, naulat, liimat ym.	67	6	54	79	9,4	1 158	32	PK	2vk
A0561305	Kynttilät	23	2	20	26	7,5	488	13	PK	2vk
A0561306	Grillihiileet, sytytysneste, lamppuöljy ym.	7	1	5	10	18,1	149	4	PK	2vk
A0562	Kotitalouspalvelut (P)	96	12	72	120	12,6	245	7	SUM	
A05621	Yksityinen lastenhoitaja, siivoja ym.	78	12	55	101	14,9	156	4	SUM	
A0562101	Yksityinen lastenhoitaja, siivoja ym.	78	12	55	101	14,9	156	4	PK	2vk
A05622	Kodintekstiilien pesu, kotitaloustavaroiden vuokraus ym.	18	3	12	25	17,7	98	3	SUM	
A0562201	Kodinkoneiden vuokraus, sisustussuunnittelu ym.	8	3	3	13	30,4	56	2	PK	2vk
A0562202	Pesutuvan ja mankelin vuokra	0	0	0	0	49,5	5	0	PK	2vk
A0562203	Kodintekstiilien pesulmaksut	10	2	6	14	20,8	37	1	PK	2vk
A06	Terveys	1 257	31	1 196	1 318	2,5	3 234	88	SUM	
A061	Lääkevalmisteet, hoitolaitteet ja -tarvikkeet	664	17	631	697	2,5	2 547	69	SUM	
A0611	Lääkevalmisteet, hoitolaitteet ja -tarvikkeet	664	17	631	697	2,5	2 547	69	SUM	
A06111	Lääkkeet ja vitamiini- ym. valmisteet (KR)	492	15	463	521	3,0	1 920	52	SUM	
A0611101	Reseptilääkkeet	223	10	204	243	4,4	1 000	27	PK	2vk
A0611102	Ilman reseptiä saatavat lääkkeet	168	7	155	182	4,2	1 119	30	PK	2vk
A0611103	Vitamiini- ja hivenainevalmisteet	66	4	58	74	6,5	549	15	PK	2vk
A0611104	Lääkkeenomaiset luontaistuotteet	35	4	27	42	10,6	257	7	PK	2vk
A06112	Lääkinnälliset tarvikkeet (KR)	20	2	16	25	10,4	375	10	SUM	
A0611201	Ensiaputarvikkeet	7	1	6	9	11,3	195	5	PK	2vk
A0611202	Kuumemittarit ym. pienet hoitotarvikkeet	11	2	7	14	16,4	170	5	PK	2vk
A0611203	Ehkäisyvälineet	2	1	1	4	36,8	30	1	PK	2vk
A06113	Silmälasit, kuulolaitteet, pyörätuolit ym. (KS)	151	6	140	163	3,9	1 273	35	SUM	
A0611301	Silmä- ja piilolasit	137	5	127	147	3,8	1 194	33	H	v
A06113S1	Pyörätuolit, kuulolaitteet, hammasproteesit ym. ja korjaus	15	3	9	20	19,3	127	3	H,PK	v,2vk
A062	Lääkäri, laboratorio, fysioterapia ym.	495	21	455	536	4,1	2 309	63	SUM	
A0621	Lääkäripalvelut (P)	167	9	149	186	5,6	1 510	41	SUM	

Koodi	Kulutustenryhmä	Keski- arvo euroa	Keski- virhe euroa	95 % luottamusvälin		Suhteellinen keskivirhe %	Kotitalouksia otoksessa, menoryhmä > 0		Tieto- lähde	Referenssi- aika
				alaraja euroa	yläraja euroa		lkm	%		
A06211	Lääkäripalvelut	167	9	149	186	5,6	1 510	41	SUM	
A0621101	Yksityiset lääkäriasemat	98	8	83	114	8,1	522	14	H	3kk
A0621102	Terveyskeskukset	69	5	60	78	6,7	1 175	32	H	3kk
A0621103	Muut lääkärit	0	0	0	0	.	0	0		
A0622	Hammashoitopalvelut (P)	176	15	147	205	8,4	816	22	SUM	
A06221	Hammashoitopalvelut	176	15	147	205	8,4	816	22	SUM	
A0622101	Yksityinen hammashoito	129	14	101	157	11,2	367	10	H	3kk
A0622102	Kunnallinen hammashoito	46	3	40	53	6,9	451	12	H	3kk
A0622103	Muu hammashoito	1	0	0	2	34,4	23	1	H	3kk
A0623	Tutkimus- ja hoitopalvelut (P)	152	9	134	169	5,9	991	27	SUM	
A06231	Laboratorio- ja röntgentutkimukset	15	3	10	21	17,4	86	2	SUM	
A0623101	Yksityisen lääkäriaseman laboratorio- ym. tutkimukset	15	3	10	21	17,4	86	2	H	3kk
A0623102	Muut laboratorio- ja röntgentutkimukset	0	0	0	0	.	0	0		
A06232	Fysioterapia, hieronta, psykologi, kotihoitopalvelu ym.	134	9	117	151	6,4	935	25	SUM	
A06232S1	Fysioterapia, hieronta, psykologi, kotihoitopalvelu ym.	134	9	117	151	6,4	935	25	H	3kk
A06233	Muut sairaalan ulkopuoliset palvelut	2	1	0	4	44,4	9	0	SUM	
A0623301	Sairaudesta johtuvat matkat	2	1	0	4	44,4	9	0	PK	2vk
A063	Sairaala- ja poliklinikkapalvelut	98	11	77	118	10,8	653	18	SUM	
A0631	Sairaala- ja poliklinikkapalvelut (P)	98	11	77	118	10,8	653	18	SUM	
A06311	Sairaala- ja poliklinikkapalvelut	98	11	77	118	10,8	653	18	SUM	
A06311S1	Sairaalahoito	40	5	31	49	11,8	156	4	H	3kk ?
A06311S2	Poliklinikkamaksut	58	9	40	75	15,5	555	15	H	3kk
A07	Liikenne	5 808	167	5 480	6 136	2,9	3 454	94	SUM	
A071	Ajoneuvojen hankinta	2 218	115	1 992	2 444	5,2	1 120	30	SUM	
A0711	Autot (KS)	2 046	113	1 824	2 268	5,5	700	19	SUM	
A07111	Uudet autot	711	73	568	854	10,3	142	4	SUM	
A0711101	Uudet autot	711	73	568	854	10,3	142	4	H	v
A07112	Käytetyt autot	1 335	88	1 163	1 507	6,6	569	15	SUM	
A0711201	Käytetyt autot Suomesta	1 225	77	1 074	1 375	6,3	549	15	H	v
A0711202	Käytetyt autot ulkomailta	110	43	26	195	39,2	26	1	H	v
A0712	Moottoripyörät ja -kelkat ym. (KS)	115	15	85	145	13,2	145	4	SUM	
A07121	Moottoripyörät ja -kelkat ym.	115	15	85	145	13,2	145	4	SUM	
A0712101	Moottoripyörät ja skootterit	47	8	31	64	17,7	58	2	H	v
A0712102	Mopot ja moposkootterit	17	3	10	23	21,0	50	1	H	v
A0712103	Moottorikelkat ja mönkijät	51	12	27	75	24,0	41	1	H	v
A0713	Polkupyörät (KS)	57	6	46	68	10,0	483	13	SUM	
A07131	Polkupyörät	57	6	46	68	10,0	483	13	SUM	
A0713101	Polkupyörät	57	6	46	68	10,0	483	13	H	v
A072	Yksityisajoneuvojen käyttö	2 519	80	2 362	2 675	3,2	3 130	85	SUM	
A0721	Ajoneuvojen varaosat ja lisätarvikkeet (PKS)	248	22	206	291	8,7	685	19	SUM	
A07211	Ajoneuvojen varaosat ja lisätarvikkeet	248	22	206	291	8,7	685	19	SUM	

Koodi	Kulutusmenoryhmä	Keski- arvo euroa	Keski- virhe euroa	95 % luottamusvälin		Suhteellinen keskivirhe %	Kotitalouksia otoksessa, menoryhmä > 0		Tieto- lähde	Referenssi- aika
				alaraja euroa	yläraja euroa		lkm	%		
A0721101	Auton varaosat	167	20	129	205	11,7	293	8	PK	2vk
A0721102	Autotarvikkeet ja -työkalut	31	3	25	37	10,5	318	9	PK	2vk
A07211S1	Muiden ajoneuvojen varaosat ja tarvikkeet	51	8	35	66	15,8	194	5	PK	2vk
A0722	Poltto- ja voiteluaineet (KR)	1 110	27	1 056	1 163	2,5	2 095	57	SUM	
A07221	Poltto- ja voiteluaineet	1 110	27	1 056	1 163	2,5	2 095	57	SUM	
A0722101	Bensiini	753	21	712	794	2,8	1 651	45	PK	2vk
A0722102	Muut polttoaineet	336	18	300	371	5,5	634	17	PK	2vk
A07221S1	Voiteluaineet, jäähditys- ja pakkasnesteet ym.	21	3	16	26	12,0	160	4	PK	2vk
A0723	Yksityisajoneuvojen huolto ja korjaus (P)	918	61	798	1 039	6,7	837	23	SUM	
A07231	Yksityisajoneuvojen huolto ja korjaus	918	61	798	1 039	6,7	837	23	SUM	
A0723101	Auton määräaikais- ym. huollot	871	61	752	990	7,0	763	21	H	kk
A07231S1	Ajoneuvojen korjaus	48	7	34	62	15,2	114	3	H	kk
A0724	Muut yksityisajoneuvojen palvelut (P)	242	10	223	261	4,0	2 954	80	SUM	
A07241	Muut yksityisajoneuvojen palvelut	242	10	223	261	4,0	2 954	80	SUM	
A0724101	Autopaikan tai -tallin vuokra	90	6	77	103	7,2	1 089	30	H	kk
A0724102	Oman talon tienhoitomaksut	13	1	11	15	7,9	387	11	H	v
A0724103	Vapaa-ajan asunnon tienhoitomaksut	0	0	0	0	.	0	0		
A0724104	Pysäköinti-, silta- ja lossimaksut ym.	15	2	10	20	15,6	321	9	PK	2vk
A0724105	Ajoneuvojen ja lisätarvikkeiden vuokraus	7	2	2	11	32,7	22	1	PK	2vk
A0724106	Ajo-opetus	48	5	39	58	10,2	204	6	H	v
A0724107	Kuljettajatuokintomaksut	9	1	7	11	11,9	289	8	H	v
A0724108	Katsastusmaksut	56	1	53	58	2,1	2 539	69	H	v
A0724109	Rekisteri-ilmoitusmaksut ym.	5	1	3	6	15,5	309	8	H	v
A073	Kuljetuspalvelut	1 072	52	970	1 173	4,8	1 427	39	SUM	
A0730	Ulkomaanmatkojen matkaliput (P)	391	38	315	466	9,8	361	10	SUM	
A07301	Ulkomaanmatkojen matkaliput	391	38	315	466	9,8	361	10	SUM	
A0730101	Ulkomaanmatkojen matkaliput	391	38	315	466	9,8	361	10	H	kk
A0731	Junamatkat Suomessa (P)	147	11	125	169	7,6	360	10	SUM	
A07311	Junamatkat Suomessa	147	11	125	169	7,6	360	10	SUM	
A07311S1	Lyhyet junamatkat	18	3	12	23	16,4	89	2	PK	2vk
A0731103	Pitkät junamatkat	130	11	109	151	8,2	294	8	H	kk
A0732	Maantiematkat Suomessa (P)	279	13	254	305	4,7	941	26	SUM	
A07321	Maantiematkat Suomessa	279	13	254	305	4,7	941	26	SUM	
A07321S1	Lyhyet linja-automatkat	150	9	132	168	6,0	594	16	PK	2vk
A0732103	Pitkät linja-automatkat	69	7	56	82	9,8	286	8	H	kk
A0732104	Taksimatkat	60	5	49	71	9,0	258	7	H	2vk
A0733	Laiva-, vene- ja lentomatkat Suomessa (P)	26	5	17	35	18,1	70	2	SUM	
A07331	Laiva-, vene- ja lentomatkat Suomessa	26	5	17	35	18,1	70	2	SUM	
A0733101	Laiva-, vene- ja lentomatkat Suomessa	26	5	17	35	18,1	70	2	H	kk
A0735	Muut ostetut kuljetuspalvelut (P)	3	1	1	4	28,9	24	1	SUM	
A07351	Muut ostetut kuljetuspalvelut	3	1	1	4	28,9	24	1	SUM	
A0735101	Kotitalous- ja matkatavaroiden kuljetus ja säilytys	3	1	1	4	28,9	24	1	PK	2vk
A0736	Ajoneuvo luontoisetuna (P)	226	26	176	276	11,3	116	3	SUM	

Koodi	Kulutusmenoryhmä	Keski- arvo euroa	Keski- virhe euroa	95 % luottamusvälin		Suhteellinen keskivirhe %	Kotitalouksia otoksessa, menoryhmä > 0		Tieto- lähde	Referenssi- aika
				alaraja euroa	yläraja euroa		lkm	%		
A07361	Ajoneuvo luontoisetuna	226	26	176	276	11,3	116	3	SUM	
A0736101	Ajoneuvo luontoisetuna	226	26	176	276	11,3	116	3	REK	
A08	Tietoliikenne	881	12	858	904	1,3	3 655	100	SUM	
A081	Tietoliikenne	881	12	858	904	1,3	3 655	100	SUM	
A0811	Postimaksut (P)	27	2	22	31	8,7	386	11	SUM	
A08111	Postimaksut	27	2	22	31	8,7	386	11	SUM	
A0811101	Postimaksut	27	2	22	31	8,7	386	11	PK	2vk
A0812	Puhelinlaitteet	139	5	129	150	3,7	1 551	42	SUM	
A08121	Puhelinlaitteet	139	5	129	150	3,7	1 551	42	SUM	
A0812101	Matkapuhelimet, kommunikaattorit, akut ja laturit (KS)	132	5	122	141	3,7	1 529	42	H	v
A0812102	Lankapuhelimet, vastaajat ja hakulaitteet (KS)	0	0	0	0	.	0	0		v
A0812103	Puhelinlaitteiden korjaus ja lisätarvikkeet (P)	8	1	5	11	19,0	51	1	PK	2vk
A0813	Puhelin- ja internetpalvelut ym. (P)	715	9	697	732	1,2	3 650	99	SUM	
A08131	Puhelin- ja internetpalvelut ym.	715	9	697	732	1,2	3 650	99	SUM	
A0813101	Lankapuhelimien puhelumaksut	20	1	18	23	7,1	406	11	H	muu,kk
A0813103	Matkapuhelimien puhelumaksut	469	7	455	483	1,5	3 525	96	H	muu,kk
A08131S1	Luontoisetupuhelut, yleisöpuhelimet ym.	38	2	35	41	4,5	587	16	PK	2vk
A08131S2	Internetkustannukset	172	3	165	178	2,0	2 382	65	H	muu,kk
A0813114	Turva- ja hälytysjärjestelmien käyttökulut	16	2	13	19	10,7	161	4	H	muu,kk
A09	Kulttuuri ja vapaa-aika	3 445	101	3 247	3 643	2,9	3 646	99	SUM	
A091	Audiovisuaaliset laitteet ja tietokoneet	417	18	382	453	4,3	2 276	62	SUM	
A0911	Äänen ja kuvan tallennuslaitteet (KS)	118	6	106	131	5,3	1 009	27	SUM	
A09111	Äänen tallennus- ja toistolaitteet	34	3	27	41	9,9	489	13	SUM	
A0911101	Radiot ja viritinvahvistimet	4	1	3	5	15,1	132	4	H	v
A0911102	CD-soittimet, nauhurit ym. kiinteällä liitännällä	2	0	1	2	27,4	29	1	H	v
A0911103	Isot kannettavat cd-radioyhdistelmät ym.	1	0	1	1	22,0	37	1	H	v
A0911104	Kaiuttimet	11	2	7	14	18,4	186	5	H	v
A0911105	Stereosarjat ym. yhdistelmälaitteet	3	1	2	5	22,1	41	1	H	v
A0911106	Henkilökohtaiset mukana kuljetettavat minilaitteet	1	0	0	2	30,4	33	1	H	v
A0911107	Radion, nauhurin ym. osat ja tarvikkeet	12	2	8	17	19,7	75	2	H	v
A0911108	E-kirjan lukulaitteet	0	0	0	1	30,4	16	0	H	v
A09112	Televisiot, digiboksit ym. kuvantoistolaitteet	84	5	75	94	5,8	646	18	SUM	
A0911201	Televisiot ja digisovittimet	73	4	64	82	6,1	540	15	H	v
A09112S1	DVD-laitteet, kotiteatterit ja videonauhurit	9	2	6	13	18,5	109	3	H	v
A0911203	Satelliittiantennit	2	1	1	3	26,1	50	1	H	v
A0912	Valokuvaus- ja videointilaitteet ym. (KS)	30	4	23	38	12,2	346	9	SUM	
A09121	Valokuva- ja videokamerat, projektorit ym.	24	4	17	31	15,3	191	5	SUM	
A0912101	Digi- ym. kamerat ja oheislaitteet	19	3	14	25	13,7	168	5	H	v
A0912102	Videokamerat ja oheislaitteet	4	2	0	8	46,6	29	1	H	v
A09122	Kiikarit, mikroskoopit ja navigaattorit	7	1	5	8	11,7	170	5	SUM	
A0912201	Kiikarit, mikroskoopit ja navigaattorit	7	1	5	8	11,7	170	5	H	v
A0913	Tietojenkäsittelylaitteet (KS)	205	11	183	227	5,4	1 471	40	SUM	
A09131	Tietojenkäsittelylaitteet	205	11	183	227	5,4	1 471	40	SUM	

Koodi	Kulutusmenoryhmä	Keski-arvo euroa	Keski-virhe euroa	95 % luottamusvälin		Suhteellinen keskivirhe %	Kotitalouksia otoksessa, menoryhmä > 0		Tietolähde	Referenssi-aika
				alaraja euroa	yläraja euroa		lkm	%		
A0913101	Mikrotietokoneet ja oheislaitteet	182	10	162	202	5,7	1 402	38	H	v
A0913102	Tietokoneohjelmat	11	3	5	17	28,7	38	1	PK	2vk
A0913103	Kirjoitus- ja laskukoneet, taskulaskimet	0	0	0	1	51,2	6	0	H,PK	v,2vk
A0913104	Tietokoneiden ym. osat ja lisätarvikkeet	11	2	8	15	16,1	75	2	PK	2vk
A0914	CD- ja DVD-levyt, filmit, videonauhat ym. (PKS)	43	4	35	52	10,0	657	18	SUM	
A09141	CD- ja DVD-levyt, filmit, videonauhat ym.	43	4	35	52	10,0	657	18	SUM	
A0914101	Filmit ja muut valokuvaustarvikkeet	0	0	0	1	52,1	6	0	PK	2vk
A09141S1	CD- ja äänilevyt, netistä ladattu musiikki	30	4	23	38	12,6	556	15	H PK	kk,2vk
A0914104	Äänitetyt kasetit ja nauhat	0	0	0	0	.	0	0	PK	2vk
A0914105	Äänittämättömät kasetit ja nauhat	0	0	0	0	100,0	1	0	PK	2vk
A09141S2	DVD-levyt ja videokasetit	13	2	9	17	14,0	123	3	PK	2vk
A0915	Televisioiden, tietokoneiden ym. korjaus (P)	20	8	4	36	40,3	54	1	SUM	
A09151	Televisioiden, tietokoneiden ym. korjaus	20	8	4	36	40,3	54	1	SUM	
A09151S1	Televisioiden, tietokoneiden ym. korjaus	20	8	4	36	40,3	54	1	PK	2vk
A092	Muut suuret vapaa-ajan välineet	218	27	164	272	12,6	530	14	SUM	
A0921	Muut suuret vapaa-ajan välineet (KS)	193	26	142	244	13,4	508	14	SUM	
A09211	Soittimet	26	7	11	40	28,3	123	3	SUM	
A0921101	Pianot, viulut, huilut ym. soittimet ja korjaus	26	7	11	40	28,3	123	3	H	v
A09212	Urheilun ja vapaa-ajan suuret välineet	168	25	119	216	14,8	412	11	SUM	
A0921201	Matkailu- ja perävaunut, varaosat ja tarvikkeet	26	5	16	36	19,1	74	2	H,PK	
A0921202	Moottori- ja purj veneet	84	22	41	127	26,3	42	1	H	v
A0921203	Soutuveneet, kanootit, purjelaudat ym.	15	4	7	23	26,0	78	2	H	v
A09212S1	Veneiden moottorit, varusteet ja tarvikkeet	15	4	7	23	26,7	68	2	H	v
A0921206	Kuntopyörät, soutilaitteet ym.	7	1	4	10	19,8	129	4	H	v
A0921207	Muut suuret harrastusvälineet ja hevoset	21	7	7	34	33,4	103	3	H	v
A0922	Suurten vapaa-ajanvälineiden korjaus (P)	25	7	12	38	26,9	36	1	SUM	
A09221	Suurten vapaa-ajanvälineiden korjaus	25	7	12	38	26,9	36	1	SUM	
A0922101	Suurten vapaa-ajanvälineiden korjaus	25	7	12	38	26,9	36	1	H,PK	v,2vk
A093	Muut virkistys- ja harrastusvälineet	855	26	804	907	3,0	2 985	81	SUM	
A0931	Lelut, pelit ja urheiluvälineet	438	19	400	475	4,4	2 333	64	SUM	
A09311	Pelit, lelut ja harrastusvälineet (PKS)	174	12	151	197	6,7	993	27	SUM	
A09311S1	Leikkikalut, pelikoneet ja niiden pelit	110	9	91	128	8,5	573	16	PK	2vk
A0931103	Seura- ja elektroniikkapelit, pelikortit	10	2	7	14	18,2	89	2	H,PK	
A0931104	Askartelu- ja keräilytarvikkeet	18	2	14	21	11,5	265	7	PK	2vk
A0931105	Joulukoristeet, ilotulitusvälineet ym.	37	3	31	43	8,3	414	11	PK	2vk
A09312	Urheilu-, retkeily- ja ulkoiluvälineet	263	15	235	292	5,5	2 039	56	SUM	
A0931201	Luistimet ja muut jääurheiluvälineet (PKS)	11	2	8	14	13,8	306	8	H	v
A0931202	Murtomaa- ja rullasukset, siteet ja sauvat (PKS)	20	4	12	28	20,6	301	8	H	v
A0931203	Lasketteluvälineet (PKS)	13	2	9	17	16,6	121	3	H	v
A0931204	Palloiluvälineet (PKS)	12	1	9	15	12,1	350	10	H	v
A09312S1	Muut urheilu- ja kuntoiluvälineet (PKS)	27	3	21	33	11,6	734	20	PK	2vk
A0931207	Urheilutarvikkeet (PKS)	56	10	37	75	17,2	217	6	H	v
A0931208	Kalastus- ja metsästysvälineet (PKS)	33	3	27	40	9,9	457	12	H	v

Koodi	Kulutustenryhmä	Keski- arvo euroa	Keski- virhe euroa	95 % luottamusvälin		Suhteellinen keskivirhe %	Kotitalouksia otoksessa, menoryhmä > 0		Tieto- lähde	Referenssi- aika
				alaraja euroa	yläraja euroa		lkm	%		
A0931209	Kalastus- ja metsästystarvikkeet (PKS)	25	4	17	33	15,9	133	4	PK	2vk
A0931210	Teltat, makuupussit, rinkat ym. retkeilyvälineet (PKS)	11	1	9	13	10,8	262	7	H	v
A0931211	Retkeilytarvikkeet (PKS)	6	2	3	9	27,0	57	2	PK	2vk
A0931212	Urheilujalkineet (PKS)	45	2	41	49	4,5	1 121	31	H	v
A0931213	Urheiluvälineiden huolto ja korjaus (P)	4	1	1	6	37,4	18	0	PK	2vk
A0932	Kasvit, multa ja lannoitteet (KR)	187	9	169	205	4,9	1 339	36	SUM	
A09321	Kasvit, multa ja lannoitteet	187	9	169	205	4,9	1 339	36	SUM	
A0932101	Leikkokukat ja hautavihat	53	4	45	61	7,5	597	16	PK	2vk
A0932102	Huonekasvit ja niiden sipulit	48	3	42	55	6,6	629	17	PK	2vk
A0932103	Kukkamulta ja huonekasvien lannoitteet	9	1	7	11	12,5	173	5	PK	2vk
A0932104	Puutarhakasvien taimet ja siemenet	42	5	33	51	10,9	318	9	PK	2vk
A0932105	Turve, puutarhamulta ja -lannoitteet	20	3	14	26	15,8	139	4	PK	2vk
A0932106	Kukkaruukut, ruukunaluset ja ampellit	11	2	7	14	17,7	110	3	PK	2vk
A0932107	Tekokukat ja joulukuuset	5	1	2	7	24,4	33	1	PK	2vk
A0933	Lemmikkieläimet (KR)	230	14	204	257	5,9	1 282	35	SUM	
A09331	Lemmikkieläimet	230	14	204	257	5,9	1 282	35	SUM	
A0933101	Koirat, kissat ja muut lemmikkieläimet	35	4	27	43	12,1	202	5	H	v
A09331S1	Lemmikkieläinten ruoat	135	7	121	150	5,4	1 174	32	PK	2vk
A0933104	Lemmikkieläinten tarvikkeet ja lääkkeet	60	8	45	76	13,3	360	10	PK	2vk
A094	Kulttuuri- ja vapaa-ajan palvelut	1 001	56	891	1 111	5,6	2 923	80	SUM	
A0941	Urheilu- ja vapaa-ajan palvelut (P)	364	17	330	397	4,7	1 780	48	SUM	
A09411	Urheilu- ja vapaa-ajan palvelut	364	17	330	397	4,7	1 780	48	SUM	
A0941101	Urheilukilpailut, ravit ja niiden kausikortit	20	3	14	25	14,7	145	4	PK	2vk
A0941102	Tanssit, diskot ja illamat	12	1	9	14	12,6	114	3	PK	2vk
A0941103	Huvipuistot, sirkus, tivoli, puuhapaikat ym.	20	5	11	30	23,9	61	2	PK	2vk
A0941104	Uimahallit, hiihtohissit, pelivuorot ym.	74	8	58	89	10,7	333	9	PK	2vk
A0941105	Venepaikan vuokra	12	2	8	15	15,8	182	5	H	v
A0941106	Muiden harrastusvälineiden vuokra	4	1	1	6	34,1	16	0	PK	2vk
A09411S1	Harrastuksiin liittyvät kurssit ja leirit	206	12	183	229	5,7	1 437	39	H,PK	v,2vk
A09411S2	Liikunta-, tanssi- ja ratsastustunnit	15	3	8	21	23,0	37	1	PK	2vk
A09411S3	Muut harrastuksiin liittyvät tunnit	2	1	0	4	48,7	9	0	PK	2vk
A0942	Kulttuuripalvelut (P)	382	51	282	482	13,4	1 844	50	SUM	
A09421	Elokuvat, teatteri ja konsertit	97	7	83	111	7,3	427	12	SUM	
A0942101	Teatteri, ooppera ja konsertit	68	6	56	80	9,3	206	6	PK	2vk
A0942102	Kausi- ja sarjaliput teatteriin ym.	5	1	3	6	15,3	114	3	H	v
A0942103	Elokuvat ja elokuvakerhot	24	3	19	30	12,1	143	4	PK	2vk
A09422	Museot, eläinpuistot, messut ym.	27	6	16	38	20,4	128	3	SUM	
A0942201	Museot, taidenäyttelyt, eläinpuistot ym.	13	2	9	16	15,7	85	2	PK	2vk
A0942202	Messut, maatalousnäyttelyt ym.	15	5	5	25	35,0	45	1	PK	2vk
A09423	TV-luvat, katselumaksut, videovuokrat ym.	143	5	133	153	3,5	1 487	40	SUM	
A0942301	Televisiolupa	0	0	0	0	.	0	0	Lask, Ahvenan- maa	v

Koodi	Kulutusmenoryhmä	Keski- arvo euroa	Keski- virhe euroa	95 % luottamusvälin		Suhteellinen keskivirhe %	Kotitalouksia otoksessa, menoryhmä > 0		Tieto- lähde	Referenssi- aika
				alaraja euroa	yläraja euroa		lkml	%		
A0942302	Maksullisten tv-kanavien katselumaksut	141	5	132	151	3,5	1 477	40	H	kk
A0942303	DVD-elokuvien, television ym. vuokra	1	0	1	2	20,5	34	1	PK	2vk
A09424	Muut kulttuuri- ja vapaa-ajan palvelut	115	50	16	213	43,7	154	4	SUM	
A0942401	Eläinlääkäri ja muut lemmikkieläinpalvelut	96	50	-2	194	52,0	65	2	PK	2vk
A0942402	Valokuvien kehitys, joulupukki, opas ym.	19	3	12	25	16,9	90	2	PK	2vk
A0943	Rahapelit (P)	255	13	229	281	5,2	1 267	34	SUM	
A09431	Rahapelit	255	13	229	281	5,2	1 267	34	SUM	
A0943101	Veikkaus, Lotto, V5, Jokeri ym.	207	11	185	228	5,3	1 123	31	PK	2vk
A0943102	Arvat	21	2	17	25	9,9	279	8	PK	2vk
A0943103	Bingo ja Toto	15	5	5	24	32,3	36	1	PK	2vk
A0943104	Ajanvietaautomaatit	13	3	6	20	25,7	68	2	PK	2vk
A095	Kirjat ja lehdet	456	10	436	477	2,2	2 984	81	SUM	
A0951	Kirjat (PKS)	71	6	59	84	9,0	399	11	SUM	
A09511	Kirjat	71	6	59	84	9,0	399	11	SUM	
A09511S1	Oppikirjat, tietokirjat ja tietokirjasarjat	24	3	17	31	14,3	122	3	PK	2vk
A0951103	Romaanit, novellit ja runot	21	2	17	26	11,0	147	4	PK	2vk
A0951104	Kaunokirjallisuussarjat	0	0	0	0	.	0	0		
A0951105	Lasten ja nuorten kirjat	9	1	6	11	15,9	99	3	PK	2vk
A0951106	Kirjat erittelemättä	18	4	9	26	25,4	92	3	PK	2vk
A0952	Sanoma- ja aikakauslehdet (KR)	323	6	311	335	1,8	2 775	76	SUM	
A09521	Sanoma- ja aikakauslehdet	323	6	311	335	1,8	2 775	76	SUM	
A09521S1	Sanomalehdet	198	4	190	206	2,0	2 276	62	H	v
A09521S2	Aikakauslehdet	119	3	113	126	2,8	1 969	54	H	v
A09521S3	Sarjakuvalehdet	6	0	5	7	7,4	284	8	H	v
A0953	Muut painotuotteet (KR)	37	2	33	42	6,2	749	20	SUM	
A09531	Muut painotuotteet	37	2	33	42	6,2	749	20	SUM	
A0953101	Julisteet ja painokuvat ym.	3	1	1	4	39,9	14	0	PK	2vk
A0953102	Posti- ja onnittelukortit, adressit	24	2	21	27	6,5	635	17	PK	2vk
A0953103	Kalenterit, kartat ym. painotuotteet	11	1	8	14	12,9	148	4	PK	2vk
A0954	Kirjoitus- ja piirustustarvikkeet (KR)	25	2	20	29	9,8	482	13	SUM	
A09541	Kirjoitus- ja piirustustarvikkeet	25	2	20	29	9,8	482	13	SUM	
A0954101	Kynät, liidut, tussit ym.	6	1	5	8	13,4	160	4	PK	2vk
A0954102	Kirjoituspaperi ja kirjekuoret ym.	7	1	5	8	12,9	228	6	PK	2vk
A0954103	Muut kirjoitus- ja piirustustarvikkeet	7	1	4	10	20,7	100	3	PK	2vk
A0954104	Klemmarit, nitot, kansiot, muovitaskut	5	1	3	6	14,1	114	3	PK	2vk
A096	Valmismatkat	497	60	379	615	12,1	429	12	SUM	
A0961	Valmismatkat (P)	497	60	379	615	12,1	429	12	SUM	
A09611	Valmismatkat	497	60	379	615	12,1	429	12	SUM	
A0961101	Valmismatkat Suomessa	19	5	10	28	24,8	28	1	H	kk
A0961102	Kiertoajelut, päivän teatteri- ja urheiluretket ym.	48	5	38	58	10,6	209	6	H	kk
A09611S1	Valmismatkat ja risteilyt ulkomaille	430	60	312	547	13,9	210	6	H	kk
A10	Koulutus	55	4	46	63	7,8	1 010	27	SUM	
A101	Koulutuspalvelut	55	4	46	63	7,8	1 010	27	SUM	

Koodi	Kulutusmenoryhmä	Keski- arvo euroa	Keski- virhe euroa	95 % luottamusvälin		Suhteellinen keskivirhe %	Kotitalouksia otoksessa, menoryhmä > 0		Tieto- lähde	Referenssi- aika
				alaraja euroa	yläraja euroa		lkm	%		
A1012	Perus- ja keskiasteen oppilaitokset (P)	11	2	7	16	19,0	158	4	SUM	
A10121	Perus- ja keskiasteen oppilaitokset	11	2	7	16	19,0	158	4	SUM	
A1012101	Perus- ja keskiasteen oppilaitokset	11	2	7	16	19,0	158	4	H	v
A1013	Yliopistot ja korkeakoulut (P)	11	2	7	15	16,9	191	5	SUM	
A10131	Yliopistot ja korkeakoulut	11	2	7	15	16,9	191	5	SUM	
A1013101	Yliopistot ja korkeakoulut	11	2	7	15	16,9	191	5	H	v
A1014	Muut koulutuspalvelut (P)	32	3	26	39	9,8	740	20	SUM	
A10141	Muut koulutuspalvelut	32	3	26	39	9,8	740	20	SUM	
A10141S2	Muut koulutuspalvelut	32	3	26	39	9,8	740	20	H,PK	v,2vk
A11	Hotellit, kahvilat ja ravintolat	1 769	54	1 662	1 875	3,1	2 761	75	SUM	
A111	Ateriapalvelut	1 322	34	1 256	1 388	2,5	2 710	74	SUM	
A1111	Ravintolat ja kahvilat (P)	1 098	30	1 039	1 157	2,8	2 575	70	SUM	
A11111	Ravintolat ja kahvilat	1 098	30	1 039	1 157	2,8	2 575	70	SUM	
A1111S01	Lounas ja muut ateriat ravintolassa	513	18	479	548	3,4	1 694	46	PK	2vk
A1111111	Salaatit ravintolassa	27	2	23	31	7,6	325	9	PK	2vk
A11111S2	Hampurilaiset, hampurilaisateriat, ranskalaiset ravintolassa	87	4	79	96	4,8	731	20	PK	2vk
A1111113	Pizzat ravintolassa	67	4	59	74	5,7	514	14	PK	2vk
A1111114	Lihapiirakat, hot dogit, voileivät, alkuruoat ym. ravintolassa	48	2	43	52	5,0	728	20	PK	2vk
A1111118	Erittelemätön ravintolaruokailu ja juomar rahat	35	4	27	43	11,1	187	5	PK	2vk
A11111S3	Jälkiruoat, jäätelöt ym. ravintolassa	15	1	13	18	8,1	350	10	PK	2vk
A11111S4	Kahvi, tee, kaakao ja kahvileivät ravintolassa	118	4	109	127	3,8	1 507	41	PK	2vk
A1111126	Maito ja piimä ravintolassa	0	0	0	0	.	0	0	PK	2vk
A11111S5	Muut alkoholitomat juomat ravintolassa	26	2	23	29	5,8	676	18	PK	2vk
A1111130	Olut ravintolassa	72	6	61	83	7,8	467	13	PK	2vk
A1111131	Muut alkoholijuomat ravintolassa	90	6	77	102	7,1	479	13	PK	2vk
A1112	Työpaikka- ja opiskelija-ateriat (P)	224	10	204	243	4,5	961	26	SUM	
A11121	Työpaikka- ja opiskelija-ateriat	224	10	204	243	4,5	961	26	SUM	
A1112101	Ravintoetu työpaikka-ateriasta	63	5	53	73	8,2	374	10	H	v
A1112103	Juomat ja välipalat työpaikalla, koulussa ym.	0	0	0	0	.	0	0	PK	2vk
A11121S2	Maksulliset työpaikka- ja opiskelija-ateriat	161	8	145	177	5,1	686	19	PK	2vk
A112	Majoituspalvelut	447	35	378	517	7,9	486	13	SUM	
A1121	Majoituspalvelut (P)	447	35	378	517	7,9	486	13	SUM	
A11211	Majoituspalvelut	447	35	378	517	7,9	486	13	SUM	
A11211S1	Majoituspalvelut	447	35	378	517	7,9	486	13	H	kk
A12	Muut tavarat ja palvelut	4 998	102	4 798	5 197	2,0	3 671	100	SUM	
A121	Puhtaus ja kauneudenhoito	711	20	673	750	2,8	2 960	81	SUM	
A1211	Kampaamot ja kauneushoitolat (P)	297	13	271	323	4,5	1 037	28	SUM	
A12111	Kampaamot ja kauneushoitolat	297	13	271	323	4,5	1 037	28	SUM	
A1211101	Parturi	48	3	42	55	7,0	292	8	PK	2vk
A1211102	Kampaamo	178	10	158	199	5,8	479	13	PK	2vk
A1211103	Kasvohoito, jalkahoito ym.	57	7	44	70	11,9	144	4	PK	2vk
A1211104	Saunamaksut ym.	13	1	11	15	6,6	284	8	H,PK	v,2vk

Koodi	Kulutustenoryhmä	Keski- arvo euroa	Keski- virhe euroa	95 % luottamusvälin		Suhteellinen keskivirhe %	Kotitalouksia otoksessa, menoryhmä > 0		Tieto- lähde	Referenssi- aika
				alaraja euroa	yläraja euroa		lkm	%		
A1212	Puhtauden- ja kauneudenhoidon välineet ja valmisteet	415	12	390	439	3,0	2 783	76	SUM	
A12121	Sähkölaitteet puhtauden- ja kauneudenhoitoon (KS)	17	3	12	23	16,8	67	2	SUM	
A1212101	Hiustenkuivaajat, partakoneet ym.	17	3	12	23	16,8	67	2	PK	2vk
A12122	Muut tuotteet puhtauden- ja kauneudenhoitoon (KR)	397	12	374	421	3,0	2 771	75	SUM	
A1212201	Kammat, hiusharjat, -soljet, taskupeilit	7	1	5	8	11,1	165	4	PK	2vk
A1212202	Ei-sähkökäyttöiset parranajotarvikkeet	7	1	5	9	14,3	110	3	PK	2vk
A1212203	Hammasharjat, henkilövää'at, kynsiviilit ym.	21	2	18	25	8,8	535	15	PK	2vk
A1212204	Kylpy- ja hienosaippuat	21	1	18	24	6,5	739	20	PK	2vk
A1212205	Hiusten pesu- ja hoitoaineet, hiusvärit	64	4	57	71	5,5	868	24	PK	2vk
A1212206	Hammastahnat ja suuvedet	19	1	17	21	5,0	808	22	PK	2vk
A1212207	Deodorantit	16	1	13	18	7,9	443	12	PK	2vk
A1212208	Parranajovalmisteet	1	0	1	2	23,0	42	1	PK	2vk
A1212209	Ihovoiteet ja ihoravinteet	67	4	59	76	6,3	681	19	PK	2vk
A1212210	Huulipunat ja huulirasvat	9	1	7	11	10,9	211	6	PK	2vk
A1212211	Hajuvedet ja voideparfyymit	10	2	6	14	19,9	40	1	PK	2vk
A12122S1	Silmä- ja kynsikosmetiikka	24	2	20	28	9,0	290	8	PK	2vk
A12122S2	Muut kauneudenhoitoaineet	37	4	28	45	11,4	238	6	PK	2vk
A12122S3	Terveystieteet ja tamponit	12	1	11	14	6,7	473	13	PK	2vk
A1212219	Paperinenäiliinat, vanu, virkistyspyyhkeet ym.	10	1	8	11	8,0	644	18	PK	2vk
A1212220	WC-paperi	43	2	40	46	3,6	1 189	32,0	PK	2vk
A12122S4	Vauvanvaipat ja vaippaliinat	21	2	17	26	10,0	169	5,0	PK	2vk
A1212223	Muut vauvanhoitoaineet ja -tarvikkeet	6	1	4	9	20,9	109	3,0	PK	2vk
A122	Henkilökohtaiset tavarat	174	41	92	255	23,9	806	22,0	SUM	
A1221	Korut ja kellot	93	41	13	173	44,1	226	6,0	SUM	
A12211	Korut ja kellot	93	41	13	173	44,1	226	6,0	SUM	
A1221101	Ranne-, tasku- ja kaulakellot (KS)	48	40	-31	127	83,7	25	1,0	PK	2vk
A12211S1	Seinä-, kaappi- ja herätyskellot (KS)	2	1	1	4	28,5	24	1,0	PK	2vk
A1221104	Korut (KS)	35	8	21	50	21,3	135	4,0	PK	2vk
A1221105	Kellojen ja korujen korjaus (P)	7	2	3	11	28,4	54	1,0	PK	2vk
A1222	Muut henkilökohtaiset tavarat (PKS)	81	6	68	93	7,8	641	17,0	SUM	
A12221	Laukut ja lompakot ym.	41	5	32	51	11,8	201	5,0	SUM	
A1222101	Matkalaukut, salkut, olka- ja käsilaikut	22	4	14	30	19,0	72	2,0	PK	2vk
A1222102	Kassit ja koulureput	9	2	6	13	19,1	56	2,0	PK	2vk
A1222103	Lompakot, kukkarot ja silmälasikotelot	10	1	7	13	14,5	86	2,0	SUM	
A12222	Muut henkilökohtaiset esineet	40	4	33	47	9,0	478	13,0	SUM	
A12222S1	Lastenvaunut, turvaistuimet, vauvarinkat ym.	17	2	13	21	12,4	165	4,0	PK	2vk
A1222203	Sateensuojat ja kävelykepit	2	0	1	3	22,9	25	1,0	PK	2vk
A1222204	Piiput, piipunpuhdistimet ym. tupakointivälineet	3	0	2	4	11,3	140	4,0	PK	2vk
A12222S2	Aurinkolasit, lämpömittarit, hautatarvikkeet ym.	18	3	13	23	15,0	177	5,0	PK	2vk
A123	Sosiaalipalvelut	296	19	258	333	6,5	429	12,0	SUM	
A1231	Sosiaalipalvelut (P)	296	19	258	333	6,5	429	12,0	SUM	
A12311	Kodinhoito- ja ateriapalvelut ym.	38	7	26	51	17,0	103	3,0	SUM	
A1231101	Kodinhoitaja	11	4	3	18	35,4	24	1,0	H	3kk,2vk

Koodi	Kulutusmenoryhmä	Keski- arvo euroa	Keski- virhe euroa	95 % luottamusvälin		Suhteellinen keskivirhe %	Kotitalouksia otoksessa, menoryhmä > 0		Tieto- lähde	Referenssi- aika
				alaraja euroa	yläraja euroa		lkm	%		
A1231102	Vanhusten ateria-, päivähoito- ym. palvelut	28	5	18	37	17,2	92	3,0	H,PK	3kk,2vk
A12312	Lasten päivähoitopalvelut	257	18	221	293	7,1	330	9,0	SUM	
A12312S1	Päiväkodit	185	15	156	215	8,1	233	6,0	H	kk
A1231203	Kunnallinen perhepäivähoito	33	8	19	48	22,6	35	1,0	H	kk
A1231204	Yksityinen perhepäivähoito	8	4	1	16	45,8	11	0,0	H	kk
A12312S2	Päiväkerhot, leikkikentät ym. hoitomuodot	30	4	22	39	14,1	134	4,0	H	kk
A124	Vakuutukset	1 156	18	1 120	1191	1,6	3 539	96,0	SUM	
A1242	Irtaimistovakuutukset (P)	345	6	334	356	1,7	3 420	93,0	SUM	
A12421	Irtaimistovakuutukset	345	6	334	356	1,7	3 420	93,0	SUM	
A12421S1	Irtaimistovakuutukset	345	6	334	356	1,7	3 420	93,0	H	v
A1243	Vapaaehtoiset tapaturma- ja sairausvakuutukset (P)	187	6	175	198	3,2	2 135	58,0	SUM	
A12431	Vapaaehtoiset tapaturma- ja sairausvakuutukset	187	6	175	198	3,2	2 135	58,0	SUM	
A12431S1	Vapaaehtoiset tapaturma- ja sairausvakuutukset	187	6	175	198	3,2	2 135	58,0	H	v
A1244	Liikenne- ja matkavakuutukset (P)	624	11	603	645	1,7	3 185	87,0	H	v
A12441	Liikenne- ja matkavakuutukset	624	11	603	645	1,7	3 185	87,0	SUM	
A1244101	Pakollinen liikennevakuutus	306	6	295	317	1,8	2 940	80,0	H	v
A1244102	Muut moottoriajoneuvovakuutukset	269	5	258	279	2,0	2 546	69,0	H	v
A1244103	Moottoriajoneuvovakuutus erittelemättä	0	0	0	0	.	0	0,0	H	v
A1244104	Matka- ja matkatavaravakuutus	38	1	36	41	2,9	1 594	43,0	H	v
A1244105	Venevakuutus	11	1	10	13	7,9	314	9,0	H	v
A125	Pankki- ja taloudelliset palvelut	102	5	92	112	4,9	2 910	79,0	SUM	
A1251	Pankki- ja taloudelliset palvelut (P)	102	5	92	112	4,9	2 910	79,0	SUM	
A12511	Pankki- ja taloudelliset palvelut	102	5	92	112	4,9	2 910	79,0	SUM	
A1251101	Pankkipalvelumaksut, veroilmoituksen tekoalkio ym.	102	5	92	112	4,9	2 910	79,0	H	kk
A126	Muut palvelut	64	7	50	78	11,2	1 328	36,0	SUM	
A1261	Muut palvelut (P)	64	7	50	78	11,2	1 328	36,0	SUM	
A12611	Muut palvelut	64	7	50	78	11,2	1 328	36,0	SUM	
A1261101	Asianajajan palkkiot ja neuvontapalvelut	20	7	7	33	32,7	32	1,0	H	3kk
A1261102	Valokopiot, käyntikorttien painatus ym.	1	1	0	3	52,1	16	0,0	PK	2vk
A12611S1	Henkilökortit, passit, viisumit, oleskeluvat ym.	28	1	25	30	4,5	1 167	32,0	H	v
A12611S2	Muut maksut ja palkkiot	15	2	10	19	14,9	193	5,0	PK	2vk
A127	Kulutus erittelemättä	1 034	58	920	1147	5,6	1 260	34,0	SUM	
A1271	Kulutus erittelemättä	1 034	58	920	1147	5,6	1 260	34,0	SUM	
A12710	Kulutus erittelemättä	1 034	58	920	1147	5,6	1 260	34,0	SUM	
A1271001	Kulutus Suomessa erittelemättä	165	13	139	191	8,1	718	20,0	PK	2vk
A1271002	Kulutus ulkomailla erittelemättä	869	56	758	979	6,5	693	19,0	H	v
A129	Kulutusmenojen ulkopuoliset erät	1 462	37	1 388	1535	2,6	3 546	97,0	SUM	
A1291	Veroluonteiset maksut (P)	507	21	466	549	4,2	2 955	80,0	SUM	
A12911	Veroluonteiset maksut	507	21	466	549	4,2	2 955	80,0	SUM	
A1291101	Varainsiirtovero	160	20	121	198	12,3	128	3,0	REK	v
A1291102	Koiravero	1	0	1	1	13,2	69	2,0	LASK	v
A1291103	Ajoneuvovero dieselkäyttöisestä autosta	0	0	0	0	.	0	0,0		
A1291104	Ajoneuvovero bensiinikäyttöisestä autosta	0	0	0	0	.	0	0,0		

Koodi	Kulutusmenoryhmä	Keski- arvo euroa	Keski- virhe euroa	95 % luottamusvälin		Suhteellinen keskivirhe %	Kotitalouksia otoksessa, menoryhmä > 0		Tieto- lähde	Referenssi- aika
				alaraja euroa	yläraja euroa		lkm	%		
A1291105	Metsästys- ja kalastuskortit ym.	18	1	16	20	5,4	906	25,0		
A1291106	Ajoneuvovero	328	6	316	341	1,9	2 884	79,0	REK	v
A1292	Jäsenmaksut, sakot ja muut tulonsiirron luonteiset maksut (P)	661	15	632	689	2,2	3 326	91,0	SUM	
A12921	Jäsenmaksut, sakot ja muut tulonsiirron luonteiset maksut	661	15	632	689	2,2	3 326	91,0	SUM	
A1292101	Liikennesakot	24	2	20	27	7,7	515	14,0	H	v
A1292102	Kirjasakot ja ei-liikennesakot	0	0	0	1	41,8	18	0,0	PK	2vk
A1292103	Yhdistysten ja seurojen jäsenmaksut	21	8	5	38	39,0	52	1,0	PK	2vk
A1292104	Työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksut	244	6	233	256	2,4	2 106	57,0	REK	v
A1292105	Kirkollisvero	351	7	336	366	2,1	2 808	76,0	REK	v
A1292106	Hyväntekeväisyyskeräykset, kolehti ym.	20	3	13	26	16,7	134	4,0	PK	2vk
A1293	Muut kulutusmenojen ulkopuoliset erät (P)	294	19	256	332	6,6	1 633	44,0	SUM	
A12931	Asunnonvälityspalkkiot ja rakennuslupamaksut	93	13	67	119	14,3	195	5,0	SUM	
A1293101	Asunnonvälityspalkkiot	84	13	58	110	15,7	112	3,0	H	v
A1293102	Rakennuslupamaksut	9	2	5	14	23,4	86	2,0	H	v
A12932	Kulutusluottojen korot	201	14	174	228	6,8	1 533	42,0	SUM	
A1293201	Opintolainojen korot	0	0	0	0	.	0	0,0		
A1293202	Autolainojen korot	0	0	0	0	.	0	0,0		
A12932S1	Muiden lainojen korot	0	0	0	0	.	0	0,0		
A1293203	Autolainojen ja muiden lainojen korot	0	0	0	0	.	0	0,0		
A1293208	Kulutus- ja opintolainojen korot	201	14	174	228	6,8	1 533	42,0	REK	v

Liitetäulukko 2.

Kulutustutkimuksessa 2016 käytetyt rahanarvonmuutuskertoimet kulutusmenoryhmittäin eri tutkimusvuosille

	1985	1990	1994–96	1998	2001	2006	2012	2016
A01_12 Kulutusmenot	2,024	1,618	1,431	1,371	1,276	1,213	1,051	1
A01 Elintarvikkeet ja alkoholiittomat juomat	1,482	1,299	1,349	1,359	1,295	1,227	1,023	1
A011 Elintarvikkeet	1,475	1,269	1,328	1,350	1,280	1,216	1,023	1
A0111 Leipä ja viljatuotteet (KR)	1,642	1,267	1,297	1,328	1,260	1,185	1,007	1
A0112 Liha (KR)	1,334	1,044	1,162	1,274	1,190	1,215	0,992	1
A0113 Kala (KR)	1,732	1,772	1,680	1,688	1,562	1,428	1,240	1
A0114 Maito, juusto ja munat (KR)	1,636	1,392	1,413	1,435	1,340	1,212	0,990	1
A0115 Rasvat ja öljyt (KR)	1,048	0,965	1,342	1,414	1,340	1,264	0,947	1
A0116 Hedelmät ja marjat (KR)	1,576	1,635	1,517	1,336	1,268	1,130	1,023	1
A0117 Kasvikset ml. perunat (KR)	1,306	1,284	1,323	1,293	1,273	1,202	1,079	1
A0118 Sokeri, hillot, hunaja ja makeiset (KR)	1,465	1,370	1,423	1,406	1,356	1,326	1,042	1
A0119 Muut elintarvikkeet (KR)	1,301	1,169	1,125	1,112	1,076	1,039	1,003	1
A012 Alkoholiittomat juomat	1,531	1,621	1,579	1,464	1,469	1,341	1,025	1
A0121 Kahvi, tee ja kaakao (KR)	1,024	1,426	1,200	1,078	1,396	1,397	0,922	1
A0122 Kivennäisvedet, virvoitusjuomat ja mehut (KR)	2,066	1,691	1,817	1,712	1,503	1,327	1,078	1
A02 Alkoholiijuomat ja tupakka	2,328	1,688	1,397	1,325	1,252	1,362	1,055	1
A021 Alkoholiijuomat	1,896	1,414	1,253	1,224	1,162	1,357	1,032	1
A0211 Väkevät alkoholiijuomat (KR)	1,532	1,135	1,054	1,042	1,021	1,462	1,063	1
A0212 Viinit, siiderit ja long drinkit ym. (KR)	1,906	1,434	1,262	1,227	1,197	1,238	1,043	1
A0213 Olut (KR)	2,250	1,685	1,452	1,406	1,279	1,402	1,008	1
A022 Tupakka	4,106	2,801	2,020	1,797	1,674	1,542	1,220	1
A0221 Tupakka (KR)	4,106	2,801	2,020	1,797	1,674	1,542	1,220	1
A03 Vaatteet ja jalkineet	1,416	1,182	1,023	1,025	1,005	1,040	0,977	1
A031 Vaatteet ja vaatekankaat	1,413	1,189	1,024	1,022	1,004	1,038	0,972	1
A0311 Vaatekankaat (PKS)	1,728	1,459	1,309	1,269	1,201	1,138	1,024	1
A0312 Vaatteet (PKS)	1,378	1,161	0,996	0,998	0,984	1,026	0,965	1
A0313 Muut asusteet ja tarvikkeet (PKS)	1,523	1,274	1,130	1,101	1,068	1,072	1,007	1
A0314 Vaatteiden pesu, valmistus ja vuokraus (P)	3,143	2,558	2,136	1,920	1,769	1,430	1,115	1
A032 Jalkineet	1,446	1,149	1,018	1,045	1,018	1,055	1,008	1
A0321 Jalkineet (PKS)	1,413	1,131	1,001	1,029	1,006	1,048	1,007	1
A0322 Jalkineiden korjaus ja vuokraus (P)	3,233	1,976	1,811	1,811	1,591	1,326	1,045	1
A04 Asuminen ja energia	3,077	2,510	1,956	1,761	1,598	1,391	1,121	1
A041 Vuokra-asuminen	3,287	2,560	1,948	1,742	1,569	1,380	1,136	1
A0411 Varsinaisen asunnon vuokra (P)	3,287	2,560	1,948	1,742	1,569	1,380	1,136	1
A042 Omistus- ja luontoisetuasuminen	3,125	2,531	1,948	1,740	1,568	1,377	1,134	1
A0421 Omistusasuminen (P)	3,125	2,531	1,948	1,740	1,568	1,377	1,134	1
A0422 Luontoisetuasunto (P)	3,125	2,531	1,948	1,740	1,568	1,377	1,134	1
A045 Asumisen energia	2,703	2,400	2,035	1,931	1,854	1,492	1,013	1
A0451 Sähkö (KR)	2,816	2,351	1,997	1,884	1,936	1,594	1,058	1
A0453 Nestemäiset polttoaineet (KR)	2,896	3,636	3,007	2,970	1,908	1,195	0,703	1
A0454 Kiinteät polttoaineet (KR)	2,116	1,428	1,222	1,170	1,169	1,119	1,009	1
A0455 Kaukolämpö- ja lämminvesimaksut ym. (KR)	3,300	3,110	2,572	2,368	2,079	1,679	1,135	1
A05 Kodin kalusteet, koneet ja tarvikkeet	1,656	1,395	1,244	1,230	1,178	1,138	1,017	1
A051 Huonekalut, taide-esineet ja matot	1,868	1,466	1,318	1,310	1,255	1,177	1,041	1
A0511 Huonekalut, kalusteet, koriste- ja taide-esineet (KS)	1,891	1,464	1,320	1,313	1,252	1,185	1,045	1

	1985	1990	1994-96	1998	2001	2006	2012	2016
A0512 Matot (KS)	1,346	1,187	1,053	1,052	1,051	0,987	0,973	1
A0513 Huonekalujen, kalusteiden ja mattojen korjaus (P)	2,469	1,908	1,679	1,640	1,558	1,306	1,068	1
A052 Kodintekstiilit	1,601	1,366	1,219	1,185	1,115	1,161	1,003	1
A0521 Kodintekstiilit (PKS)	1,601	1,366	1,219	1,185	1,115	1,161	1,003	1
A053 Kodinkoneet	1,179	1,097	0,969	0,964	0,965	0,979	0,979	1
A0531 Suuret kodinkoneet (KS)	1,095	1,039	0,924	0,921	0,932	0,959	0,977	1
A0532 Pienet sähkökäyttöiset kodinkoneet (PKS)	1,075	1,027	0,915	0,937	0,920	0,975	0,963	1
A0533 Kodinkoneiden korjaus ja varaosat (P)	3,598	2,242	1,831	1,730	1,595	1,306	1,051	1
A054 Lasitavarat, astiat ja keittiövälineet	1,993	1,627	1,487	1,468	1,337	1,233	1,032	1
A0541 Lasitavarat, astiat ja keittiövälineet (PKS)	1,993	1,627	1,487	1,468	1,337	1,233	1,032	1
A055 Kodin ja puutarhan työkoneet, työkalut ym.	1,502	1,298	1,109	1,096	1,043	1,011	0,973	1
A0551 Kodin ja puutarhan työkoneet (KS)	1,424	1,244	1,077	1,077	1,023	0,992	0,963	1
A056 Kodinhoitotarvikkeet ja -palvelut	1,786	1,607	1,421	1,393	1,324	1,254	1,035	1
A0561 Kodin kulutustavarat (KR)	1,466	1,348	1,197	1,190	1,146	1,130	1,013	1
A0562 Kotitalouspalvelut (P)	4,066	2,795	2,383	2,210	1,980	1,663	1,089	1
A06 Terveys	3,089	2,123	1,643	1,554	1,407	1,257	1,172	1
A061 Lääkevalmisteet, hoitolaitteet ja -tarvikkeet	2,024	1,380	1,060	0,980	0,914	0,848	1,037	1
A0611 Lääkevalmisteet, hoitolaitteet ja -tarvikkeet	2,102	1,498	1,040	0,943	0,893	0,818	1,041	1
A062 Lääkäri, laboratorio, fysioterapia ym.	4,378	2,958	2,286	2,172	1,968	1,654	1,251	1
A0621 Lääkäripalvelut (P)	4,906	3,438	2,709	2,564	2,158	1,663	1,206	1
A0622 Hammashoitopalvelut (P)	4,198	2,787	2,155	2,051	2,021	1,859	1,340	1
A0623 Tutkimus- ja hoitopalvelut (P)	3,892	2,615	2,011	1,922	1,676	1,371	1,185	1
A063 Sairaala- ja poliklinikkapalvelut	3,579	2,605	2,064	2,045	1,700	1,604	1,294	1
A0631 Sairaala- ja poliklinikkapalvelut (P)	3,579	2,605	2,064	2,045	1,700	1,604	1,294	1
A07 Liikenne	1,980	1,617	1,334	1,281	1,177	1,091	0,964	1
A071 Ajoneuvojen hankinta	1,416	1,100	0,887	0,877	0,882	0,939	1,017	1
A0711 Autot (KS)	1,378	1,072	0,869	0,860	0,867	0,922	1,015	1
A0712 Moottoripyörät ja -kelkat ym. (KS)	1,432	1,114	0,839	0,850	0,838	0,979	1,006	1
A0713 Polkupyörät (KS)	2,264	1,716	1,295	1,234	1,193	1,204	1,054	1
A072 Yksityisajoneuvojen käyttö	2,348	2,034	1,664	1,570	1,368	1,159	0,921	1
A0721 Ajoneuvojen varaosat ja lisätarvikkeet (PKS)	1,802	1,490	1,178	1,216	1,191	1,086	0,989	1
A0722 Poltto- ja voiteluaineet (KR)	2,126	2,024	1,660	1,529	1,271	1,075	0,814	1
A0723 Yksityisajoneuvojen huolto ja korjaus (P)	3,636	2,431	2,010	1,878	1,714	1,352	1,066	1
A0724 Muut yksityisajoneuvojen palvelut (P)	2,920	2,007	1,643	1,580	1,415	1,243	1,053	1
A073 Kuljetuspalvelut	2,357	1,847	1,562	1,479	1,302	1,170	1,029	1
A0731 Junamatkat Suomessa (P)	2,781	2,154	1,750	1,565	1,429	1,219	1,019	1
A0732 Maantiematkat Suomessa (P)	3,302	2,377	1,871	1,782	1,572	1,320	1,094	1
A08 Tietoliikenne	0,520	0,498	0,495	0,564	0,568	0,816	0,910	1
A081 Tietoliikenne	0,520	0,498	0,495	0,564	0,568	0,816	0,910	1
A0811 Postimaksut (P)	3,817	3,025	2,580	2,404	1,914	1,654	1,442	1
A0812 Puhelinlaitteet	0,022	0,022	0,028	0,051	0,084	0,300	0,659	1
A0813 Puhelin- ja internetpalvelut ym. (P)	0,739	0,720	0,695	0,744	0,710	0,935	0,966	1
A09 Kulttuuri ja vapaa-aika	1,540	1,222	1,076	1,051	0,999	0,987	0,996	1
A091 Audiovisuaaliset laitteet ja tietokoneet	0,223	0,221	0,224	0,259	0,291	0,439	0,782	1
A0911 Äänen ja kuvan tallennuslaitteet (KS)	0,224	0,225	0,199	0,233	0,253	0,363	0,695	1

	1985	1990	1994–96	1998	2001	2006	2012	2016
A0912 Valokuvaus- ja videointilaitteet ym. (KS)	0,279	0,289	0,261	0,273	0,276	0,440	0,842	1
A0913 Tietojenkäsittelylaitteet (KS)	0,062	0,069	0,109	0,146	0,199	0,414	0,793	1
A0914 CD- ja DVD-levyt, filmit, videonauhat ym. (PKS)	0,708	0,685	0,669	0,673	0,660	0,740	0,950	1
A0915 Televisioiden, tietokoneiden ym. korjaus (P)	2,706	1,771	1,456	1,386	1,293	1,220	1,064	1
A092 Muut suuret vapaa-ajan välineet	2,334	1,780	1,417	1,347	1,226	1,143	1,037	1
A0921 Muut suuret vapaa-ajan välineet (KS)	2,437	1,869	1,535	1,451	1,324	1,192	1,061	1
A0922 Suurten vapaa-ajanvälineiden korjaus (P)	2,037	1,698	1,412	1,358	1,317	1,222	1,050	1
A093 Muut virkistys- ja harrastusvälineet	1,525	1,249	1,103	1,092	1,056	1,062	0,985	1
A0931 Lelut, pelit ja urheiluvälineet	1,309	1,044	0,887	0,840	0,835	0,937	0,983	1
A0932 Kasvit, multa ja lannoitteet (KR)	1,745	1,393	1,216	1,192	1,136	1,129	0,997	1
A0933 Lemmikkieläimet (KR)	1,471	1,246	1,172	1,174	1,145	1,100	1,018	1
A094 Kulttuuri- ja vapaa-ajan palvelut	2,509	1,903	1,642	1,550	1,427	1,223	1,044	1
A0941 Urheilu- ja vapaa-ajan palvelut (P)	2,776	2,031	1,804	1,693	1,589	1,318	1,069	1
A0942 Kulttuuripalvelut (P)	2,678	2,100	1,892	1,793	1,625	1,381	1,117	1
A0943 Rahapelit (P)	2,340	1,740	1,431	1,348	1,244	1,089	0,997	1
A095 Kirjat ja lehdet	2,898	2,031	1,699	1,558	1,420	1,263	1,087	1
A0951 Kirjat (PKS)	2,038	1,359	1,259	1,185	1,133	1,102	1,051	1
A0952 Sanoma- ja aikakauslehdet (KR)	3,393	2,405	1,942	1,753	1,571	1,340	1,104	1
A0953 Muut painotuotteet (KR)	2,526	1,782	1,426	1,381	1,253	1,140	1,064	1
A0954 Kirjoitus- ja piirustustarvikkeet (KR)	2,027	1,571	1,407	1,321	1,242	1,260	1,056	1
A096 Valmismatkat	2,017	1,602	1,434	1,341	1,181	1,091	1,060	1
A0961 Valmismatkat (P)	2,017	1,602	1,434	1,341	1,181	1,091	1,060	1
A10 Koulutus	2,959	2,190	1,921	1,749	1,631	1,332	1,090	1
A101 Koulutuspalvelut	2,959	2,190	1,921	1,749	1,631	1,332	1,090	1
A1012 Perus- ja keskiasteen oppilaitokset (P)	2,959	2,190	1,921	1,749	1,631	1,332	1,090	1
A1014 Muut koulutuspalvelut (P)	2,959	2,190	1,921	1,749	1,631	1,332	1,090	1
A11 Hotellit, kahvilat ja ravintolat	2,662	2,013	1,760	1,635	1,504	1,361	1,113	1
A111 Ateriapalvelut	2,656	2,011	1,758	1,637	1,508	1,367	1,112	1
A1111 Ravintolat ja kahvilat (P)	2,595	1,964	1,734	1,624	1,506	1,377	1,108	1
A1112 Työpaikka- ja opiskelija-ateriat (P)	2,997	2,269	1,876	1,698	1,517	1,321	1,129	1
A112 Majoituspalvelut	2,761	2,058	1,796	1,617	1,468	1,290	1,127	1
A1121 Majoituspalvelut (P)	2,761	2,058	1,796	1,617	1,468	1,290	1,127	1
A12 Muut tavarat ja palvelut	2,120	1,430	1,525	1,473	1,324	1,287	1,073	1
A121 Puhtaus ja kauneudenhoito	1,975	1,608	1,401	1,367	1,304	1,223	1,039	1
A1211 Kampaamot ja kauneushoitolat (P)	3,090	2,160	1,863	1,765	1,619	1,397	1,089	1
A1212 Puhtauden- ja kauneushoidon välineet ja valmisteet	1,124	1,019	0,903	0,884	0,887	0,949	0,931	1
A122 Henkilökohtaiset tavarat	1,699	1,626	1,425	1,400	1,288	1,226	1,004	1
A1221 Korut ja kellot	2,046	2,080	1,813	1,743	1,621	1,434	1,005	1
A1222 Muut henkilökohtaiset tavarat (PKS)	1,359	1,210	1,068	1,084	0,981	1,021	1,004	1
A123 Sosiaalipalvelut	3,198	2,217	1,777	1,756	1,582	1,376	1,093	1
A1231 Sosiaalipalvelut (P)	3,198	2,217	1,777	1,756	1,582	1,376	1,093	1
A125 Pankki- ja taloudelliset palvelut	2,102	1,042	1,368	1,268	1,024	1,204	1,058	1
A1251 Pankki- ja taloudelliset palvelut (P)	3,027	2,110	1,698	1,657	1,263	1,283	1,062	1
A126 Muut palvelut	2,341	1,864	1,619	1,505	1,398	1,245	0,991	1
A1261 Muut palvelut (P)	2,341	1,864	1,619	1,505	1,398	1,245	0,991	1

Lähde: Tilastokeskus, Kansantalouden tilinpito, Kulutustutkimus 2016

